

1 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Karin Lindell* avsagt sig uppdraget som riksrevisor från och med den 1 augusti.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Aktuell debatt: Pensionssystemet

*Aktuell debatt:
Pensionssystemet*

Anf. 1 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Vänsterpartiet har begärt den här debatten för att det är dags att säga som det är. Det gällande pensionssystemet är orättvist, och det berövar människor rätten till en trygg och värdig ålderdom. Det måste i grunden förändras.

Den här debatten handlar om dig som i dag är pensionär, som kanske har svårt att få det att gå ihop i slutet av månaden.

Det handlar också om dig som snart ska gå i pension och som sprättar upp ditt orange kuvert, kanske med en viss oro för framtiden.

Men det rör också dig som kanske är ung, som inte ens har öppnat kuvertet, som kanske lägger undan det och hoppas på att det löser sig sedan. Det är dags att vakna nu.

Den här debatten rör dessutom dig som helst ser att beslut om viktiga samhällsfrågor fattas efter öppen och demokratisk diskussion och inte i slutna sammanträdesrum där bara de inbjudna, särskilt utvalda, är välkomna.

Den här debatten är för dig som är förbannad, förbannad över att eliten skor sig själv men samtidigt sänker pensionerna för vanligt folk.

Den här debatten är för dig som vill kunna känna förtroende för att välfärden ska fungera när du behöver den och vill ha en trygg och värdig ålderdom när den dagen kommer. Den här debatten är din. Och jag ska för Vänsterpartiets räkning göra vad jag kan för att försöka föra din talan.

Det är dags att nu börja tala klarspråk om bristerna i pensionssystemet. Låt debatten börja!

Anf. 2 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Vi ska alla kunna se fram emot vår ålderdom utan att behöva oro oss för om vi ska klara oss ekonomiskt. Det handlar om att vår

önskan om att få vara friska långt upp i åren ska infrias men också om att vi får den hjälp vi behöver den dag vi behöver den. Om detta är vi alla överens.

Vi vill också ha ett pensionssystem som präglas av solidaritet mellan generationer. Vårt pensionssystem ska klara ekonomiskt tuffa år men också ge utdelning när vi har tillväxt. Om detta är vi också överens, i alla fall de fem partier som står bakom pensionsuppgörelsen, det vill säga alliansens fyra partier och Socialdemokraterna.

Fru talman! Det svenska pensionssystemet är unikt. Studiebesöken när det gäller att studera vårt pensionssystem är många. I veckan har jag bland annat haft besök av biträdande finansminister Wang Jun från Kina. Han var här för att lära av det svenska pensionssystemet.

Vi hör om länder där pensionssystemen är nära kollaps. Oron bland pensionärerna där är stor. Vi hör om pensionssystem som skickar räkningen till barn och barnbarn. Ja, det finns pensionssystem som snarare liknar kedjebrev.

Vi hör om kortsiktiga lösningar och system som förändras i takt med att regeringar byts ut. Så har vi det inte i Sverige. Det ska vi vara glada och tacksamma för.

Pensionssystemet i Sverige är finansiellt stabilt, såtillvida att summan avgifter som betalas in till pensionssystemet av dem som arbetar ska vara lika stor som summan som betalas ut. Det är det som är balans i systemet.

Inkomster och utgifter ska gå ihop. Det är samma goda ordning som i den egna hushållskassan. För inte ska vi väl nalla från barnens spargrisar?

Men även ett aldrig så bra system måste kunna justeras, åtminstone så länge som verkligheten runt omkring oss förändras. Det handlar om en verklighet som man inte trodde sig komma att få uppleva den dag det nya pensionssystemet sjösattes.

Det handlar om värdet på AP-fonderna förra året, det kraftiga fall som innebär en risk för att utgifterna blir större än intäkterna i systemet och att den automatiska balanseringen då måste träda in och anpassa utgifterna, det vill säga pensionerna, till detta faktum.

En sund värdemätare, kan tyckas. Därför finns det också de som menar att vi inte alls ska ändra i denna konstruktion, medan allianspartierna och Socialdemokraterna i pensionsgruppen menar att det inte är rimligt att ett års så kraftigt börsfall ska få så stora konsekvenser för pensionärerna. Det skapar otrygghet.

Pensionsgruppen med de fem partierna lägger nu fram ett förslag om utjämning när det gäller konstruktionen av balanstalet. När man i den här kammaren diskuterade balanstalets konstruktion 2000–2001 – det gällde proposition nr 70 – beslutade riksdagen nämligen att om det omöjliga skulle inträffa, att den automatiska balanseringen skulle slå till, skulle de fem partierna föreslå förändringar i konstruktionen, det vill säga beräkna värdet inte bara utifrån ett år utan för ett genomsnitt, just för att minska de stora variationerna och problemen för pensionärerna.

Riksgälden markerade redan då sin inställning, att man borde ha infört detta redan från början. De fem partierna, allianspartierna och Socialdemokraterna, har därför nu enhälligt beslutat att sända ut detta förslag på remiss.

Under några år i början av 2000-talet riskerade balanstalet att hamna på minus, också då, eftersom antalet personer i arbete var så lågt. Då var det AP-fonderna som stöttade pensionssystemet. Sedan har det varit alliansregeringens jobbpolitik som har säkrat balanstalet fram till dagens finansiella kris.
(Applåder)

*Aktuell debatt:
Pensionssystemet*

Anf. 3 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Välfärden i Sverige har byggts upp av de kvinnor och män som i dag är pensionärer. Det borde vara en självklarhet att man har rätt till en ålderdom som är ekonomiskt tryggad. Men dagens pensionssystem berövar många äldre möjligheten till ett värdigt liv. Det är därför som det i grunden måste förändras.

Det tidigare ATP-systemet växte fram som ett resultat av en av 1900-talets stora klasstrider under parollen, för den som minns det: Gärna medalj, men först rejäl pension!

Självfallet behöver system ibland moderniseras och anpassas till nya tider. Men det var ett svek mot vanligt folk när det nuvarande pensionssystemet infördes, eftersom det bröt helt med de solidariska och kollektiva principer ett pensionssystem bör bygga på.

Vi ser också hur de som är unga i dag kommer att drabbas hänsynslöst hårt när de pensioneras.

Självfallet måste, för att låta det vara sagt, ett pensionssystem vara långsiktigt hållbart, och vi ser gärna breda politiska överenskommelser om viktiga samhällsstrukturer. Men vi kan inte acceptera att en del av dem som har kämpat för att bygga landet i dag knappt har mat för dagen.

Fru talman! Högerregeringen bär ett stort ansvar för att pensionärer behandlas så illa som de gör i dagens Sverige. Det duger inte att, som regeringen, skylla den snabbt fördjupade krisen på opåverkbara faktorer när det egentligen är den egna politiken som förvärrar krisen.

Vi är helt övertygade om att det krävs en ny regering och en ny politik för att lyfta Sverige ur krisen.

Regeringen har också valt att genomföra omfattande skattesänkningar som ger de rikaste mest och som samtidigt förstör välfärden för de många som behöver den. Man har medvetet valt att inte göra motsvarande skattesänkningar för pensionärerna. Därför betalar pensionärer i dag mer i skatt än de som arbetar.

Denna straffbeskattning av pensionärer måste upphöra. Lika skatt ska gälla för pensionärer och löntagare. Om detta är oppositionen överens.

Fru talman! Pensionärerna har sedan 1990-talet förlorat ungefär 40 procent i ekonomisk standard i jämförelse med löntagare – 40 procent. För att förbättra situationen omedelbart och direkt föreslår Vänsterpartiet en höjd garantipension, höjda bostadstillägg och att pensionernas värde återställs.

Men pensionssystemet måste också i grunden förändras. Det är felkonstruerat, eller rätt konstruerat om syftet var att många pensionärer inte skulle klara sig på sin pension.

För det första handlar det om hur man förtjänar sin pension. Den hårda principen om hela livsinkomsten som grund för pensionen måste förändras.

Man påstår förstås som vanligt att det handlar om att motivera arbetstagare att arbeta längre. Men människor med låga löner, arbetsuppgifter som sliter ut kropp och själ och med stor andel dubbelarbete orkar sällan arbeta ens till 65 år.

Fru talman! För det andra är det dags att ta politiskt ansvar för hur systemet fungerar. De fem partier som konstruerade pensionssystemet ville förhindra demokratisk påverkan och aktiva politiska beslut. Därför införde man en broms i systemet som automatiskt slår till och sänker pensionerna om det blir sämre tider.

Nu visar det sig att systemet fungerar precis som det var tänkt. Kruket är bara att nästa år när pensionerna skulle sänkas med avsevärda belopp, 400–500 kronor, är det valår. Då försöker förstås regeringen och de fem partierna gemensamt bakom pensionsöverenskommelsen att skyla över och dölja bristerna i det system man har konstruerat.

Man försöker rädda ansiktet, men i praktiken skjuter man bara försämringarna framför sig och skapar dessutom nya problem. Den tidigare generaldirektören för Riksförsäkringsverket, K G Scherman, har visat att normalpensionären på grund av bromsen förlorar 40 000–50 000 kronor över en femårsperiod även med de förslag som de fem partierna nu har kommit med.

Fru talman! För det tredje är det dags att sluta spela på börsen med pensionärernas pengar. Hela pensionssystemet är underfinansierat, och det bygger på orealistiska förväntningar på aktiemarknaden. Det blir allt tydligare.

Dessutom har premiepensionen gått back sedan den infördes. Förra året sjönk värdet på premiepensionen med 34 ½ procent. Under hela den här perioden har dessutom de som förvaltar premiepensionen tjänat ungefär 8 miljarder på cirkusen.

Vi sade det när systemet infördes, och vi säger det igen. Pensionärer-
nas pengar ska inte kunna spekuleras bort utan placeras säkert. Att göra mänsklig värdighet till en fråga om börsens värdförändringar är oacceptabelt.

Fru talman! Den tidigare socialdemokratiska statsministern Göran Persson sade för några år sedan: Jag är säker på att det vi gjort inte kommer att vara populärt om 20 år när de som går i pension ser vad vi gjort.

Den dagen är här nu. Då räcker det inte att förändra på marginalen och sopa problemen och bristerna i systemet under mattan. En ny regering måste sätta pensionärernas bästa före gamla avtal med högerpartierna. Det är det minsta man kan begära för att ge den trygghet och värdighet som de som byggt landet förtjänar.

(Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Berg och LiseLotte Olsson (båda v).

Anf. 4 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Ett samhälles solidaritet mäts i hur man behandlar de yngsta och de äldsta medborgarna, våra barn och våra pensionärer. Jag ser nu en oro för att den solidariteten bryts upp av den borgerliga regeringen i Sverige. Mitt i en djup lågkonjunktur väljer man att fortsätta att sänka skatterna för löntagare och mest för de löntagare som tjänar mest.

Det är orättvist. Det är också osmart, för det ökar bara orättvisorna.

Jag känner en djup respekt för de äldre människor som har byggt det här samhället, för de människor som har fostrat våra barn, som har arbetat till en tillväxt som har varit förutsättningen för vår välfärd, förutsättningen för att jag har kunnat få gå i skola. Landets äldre förtjänar ekonomisk trygghet. Det är ett kontrakt som vi har slutit med varandra över generationerna. Det kontraktet är viktigt.

Därför är långsiktigt hållbara pensioner en förutsättning för att samhällets solidaritet ska kunna fortsätta. Det handlar om långsiktigheten i breda överenskommelser och hållbarheten i att alla de pensionsavgifter som tjänas in också betalas ut till landets pensionärer. Men just den långsiktigheten och den hållbarheten bygger på att vi har ett land i arbete, att människor arbetar.

Vi ser nu hur arbetslösheten rullar in över Sverige. Det drabbar den enskilde som blir tvungen att lämna sitt arbete och gå rakt ut till en akassa som är bra mycket sämre än vad man trodde att den var.

Det drabbar välfärden när tillväxten sjunker och regeringen väljer att inte stödja kommuner och landsting. Vi ser det i äldreomsorgen, i skolan och i hemtjänsten.

Men det drabbar också landets pensionärer i dag, eftersom pensionssystemet bygger på att de pengar som vi arbetar in går ut till pensionärer. Det betyder att jobbfrågan är central, också för hållbara pensioner.

Vi socialdemokrater har lagt fram förslag för att motverka jobbkrisen. Det har handlat om utbildningssatsningar för att unga människor lättare ska kunna komma i arbete, men vi har också ett förslag om att höja bostadstillägget för pensionärerna med de minsta ekonomiska marginalerna.

Ett höjt bostadstillägg skulle vara både rättfärdigt och rättvist mot de pensionärer som har de minsta ekonomiska marginalerna. Men det är också ett sätt att stimulera ekonomin för att öka jobben. Det är en jobbpolitik, en rättvisepolitik och en jobbpolitik. Till detta har högern i den här kammaren röstat nej.

Regeringens dåliga handlag med den ekonomiska krisen, att sänka skatter och att försöka bromsa sig ur en uppförsbacke, drabbar pensionärerna. Jag är orolig för att landets pensionärer, också de, kommer att bli krisens förlorare.

Redan i dag straffbeskattar regeringen pensionärer. När det gäller en löntagare och en pensionär med medelinkomst, samma inkomst, betalar pensionären 722 kronor mer i skatt varje månad. Med 722 kronor skiljer sig skattetabellerna åt för en medelinkomstpensionär och en löntagare med samma inkomst. Det är ett hån mot alla de människor som har byggt det här samhället.

Lön och pension ska beskattas lika. Om det socialdemokratiska partiet får förtroende efter nästa val att bilda regering kommer vi att sluta straffbeskatta pensionärer. Då kan jag lova att vi kommer att påbörja, tillsammans med våra samarbetspartier Vänsterpartiet och Miljöpartiet, det hårda arbetet att sluta den klyfta mellan löntagare och pensionärer som regeringen för varje budget har vidgat.

Sammanfattningsvis är ett hållbart pensionssystem ett samhällskontrakt av solidaritet mellan oss som arbetar i dag och dem som har arbetat för vår välfärd.

Jobb är en förutsättning för att det här systemet ska hålla, och det finns en annan väg. Det finns ett annat sätt. Det socialdemokratiska partiet har pekat på sätt att ta Sverige ur krisen. Regeringen väljer att göra ingenting.

Sluta att straffbeskatta landets pensionärer! Det är inte rättvist, och det är inte rimligt.

Jag är fullt övertygad om att ökade orättvisor inte är lösningen på de problem Sverige står inför när det gäller vare sig kris i jobben, kris i välfärden eller ekonomin för landets pensionärer.

(Applåder)

Anf. 5 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Till att börja med vill jag säga att det är att konstatera att vi har ett bra pensionssystem. Vi har ett pensionssystem som internationellt sett är unikt, och tack vare att vi har det pensionssystemet och inte har kvar ATP-systemet har pensionärerna årligen fått höjda pensioner. Man har alltså årligen fått mer pension varje månad än vad man skulle ha haft med ATP-systemet.

Tack vare att den nuvarande regeringen har medverkat till att fler personer har kommit i jobb har pensionerna i år höjts med 4,5 procent. Det är viktigt att konstatera.

Vi är fem partier som nu vårdar och värnar detta pensionssystem. Det är Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna. Vi är med rätta stolta över detta, och vi gör vad vi kan för att pensionssystemet ska bli hållbart och balanseras bättre, precis som ministern sade tidigare.

Låt mig börja från början, fru talman. Vi har haft ett pensionssystem i Sverige sedan 1913. Det var väldigt låga pensioner på den tiden, och därför sade man att vi måste få ett pensionssystem som höjer pensionen för pensionärerna. Det var då man drev igenom ATP-systemet, med en rösts övervikt. Varför Socialdemokraterna gjorde det tillsammans med Vänstern är för mig en gåta, men Socialdemokraterna har ju tagit sitt förnuft till fånga och värnar om solidariteten i det nya pensionssystemet.

Vid folkomröstningen inför ATP-systemet fanns det en centerpartist som stod på barriaderna för pensionärerna. Han hette, om jag inte missminner mig, Pettersson i Arla – ni vet, mjölkjätten. Han drev en hög grundpension plus en frivillig del.

Som ni hör har Centern fortsatt att ta parti för de sämst ställda pensionärerna, och det fortsätter vi att göra. Det har vi i år visat när vi har höjt grundavdraget mest för de pensionärer som har de lägsta inkomsterna.

För mig är det en gåta att Vänsterpartiet och Kalle Larsson tycker att ATP-systemet är så bra när det innebär att man ska räkna de 15 bästa åren av 30 års arbetsliv. Vilka gynnar det? Inte gynnar det de arbetare som har stått på golvet och kämpat och slitit eller de som jobbar inom vården, för det är i början av sin yrkeskarriär man jobbar som mest och har den största orken. När man sedan blir äldre och inte orkar lika mycket har man de högsta pensionerna. Alltså förlorar de människor som sliter mest på ATP-systemet, och det är oerhört viktigt att ha med sig.

Jag frågar alltså Vänsterpartiet och Kalle Larsson: Vem skulle tjäna på ett ATP-system som ni värnar om och vill ha tillbaka?

När vi jobbade fram dagens pensionssystem var också Vänsterpartiet med från början. Om jag inte missminner mig hade man i början en klok tjänsteman som var med i gruppen och var väldigt konstruktiv. Sedan tillsatte man en politiker, och då skulle detta politiseras. Då avböjde Vänsterpartiet att vara med i det mycket bra pensionssystem vi har i dag.

Systemet är förutsägbart, det finns en långsiktig hållbarhet och det är att lita på i både hög- och lågkonjunktur. Vi vet vad vi får när vi blir pensionärer, och vi vet att från den första månaden vi jobbar och får en inkomst till den sista kommer vi att få pension. Det är oerhört viktigt för våra ungdomar att veta att denna långsiktighet finns i ett stabilt pensionssystem som fem partier i denna riksdag är överens om.

Vi har också skilt detta system från statsbudgeten. Detta är ännu viktigare, för det betyder att pensionssystemet lever sitt liv oavsett vad vi i riksdagen bestämmer och tycker och tänker. Det är också en garanti för att vi får pension även om det är en annan regering.

Då undrar jag i mitt stilla sinne hur Socialdemokraterna ska förhålla sig till och jobba tillsammans med Vänsterpartiet som vill riva upp det pensionssystem vi har i dag. Vad jag förstod på Veronica Palm var hon inte intresserad av det, och det skulle vara intressant att höra vad hon svarar på den frågan.

Anf. 6 TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Det nya pensionssystemet har snart tio år på nacken. Det första spadtaget till pensionssystemet togs under liberalt ledarskap 1994. Det råder en mycket bred politisk uppslutning kring det pensionssystem vi har. Det är fem partier – Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna – som står bakom pensionssystemet.

När uppgörelsen slöts var det en uppgörelse mellan fem partier som sinsemellan hade lite olika utgångspunkter för hur ett pensionssystem skulle se ut. Att man lyckades enas från dessa skilda utgångspunkter har varit och är en styrka för svensk politik, svensk demokrati och svensk ekonomi. Det skapar långsiktig trygghet för landets pensionärer, nu och i framtiden.

Vilka var då de centrala motiven till att pensionsreformen var nödvändig och viktig att genomföra? För det första handlade det om att Sverige behöver ett långsiktigt hållbart pensionssystem. Det gamla ATP-systemet var kraftigt underfinansierat. Det hade ställt ut löften till landets pensionärer som inte kunde infrias. Det gamla ATP-systemet var att likna vid ett samhällsekonomiskt pyramidspel.

Det nya pensionssystemet är ett robust pensionssystem som tål ekonomiska påfrestningar. Det faktum att vi nu diskuterar det som på det här fikonspråket kallas automatisk balansering är egentligen ett hälsotecken för pensionssystemet – en varningssignal som säger att nu måste systemet komma i ordning och balans. Som det var tidigare sköt man problemen på framtiden. Man sköt över dem till sina barn och barnbarn ända tills systemet kollapsade.

För det andra var ett centralt motiv att man ville skapa ett mer rättvist pensionssystem. Det var nämligen så att det gamla ATP-systemet gynnade välbeställda män som hade en hög lön i slutet av sitt förvärvsliv. Man fick ju räkna de 15 bästa åren i sitt förvärvsliv. Detta missgynnade de lågavlönade, däribland kvinnor och arbetare med ett långt yrkesliv och lägre lön under en längre period.

Hur har det då gått, fru talman, för det nya pensionssystemet? Under åren 2002–2009 har pensionerna i Sverige ökat reallt sett, det vill säga utöver inflationen, med 4,5 procent. Det är alltså 4,5 procent mer än vad det gamla ATP-systemet hade gett om det hade gällt. Det innebär i konkreta ordalag mer än 500 kronor mer i månaden för en pensionär med 12 500 kronor per månad i pension.

Nu vill Vänsterpartiet riva upp det nya pensionssystemet och återinföra ATP-systemet. Då är det viktigt att ställa två frågor till Vänsterpartiet och Kalle Larsson: Varför vill ni återinföra ett pensionssystem som under de senaste åtta åren skulle ha gett landets pensionärer 500 kronor mindre i månaden i pension? Varför vill ni återinföra ett pensionssystem som gynnar välbeställda män på arbetarnas och de lågavlönades bekostnad?

Det svenska pensionssystemet vilar på en fast grund, men det måste förstås vårdas och utvecklas. De fem partierna bakom pensionsöverenskommelsen har kommit överens om att förändra beräkningen av det så kallade balanstalet i syfte att mildra effekterna av kraftiga svängningar på börserna. Det innebär inte att de fundamentala principerna i systemet förändras. Grundprincipen ligger fast. Pensionerna ska följa den ekonomiska utvecklingen både i uppgång och i nedgång. Matematikens järnhårda lagar kommer vi aldrig undan. I längden kan vi inte ha ett pensionssystem som betalar ut mer pengar än vad som betalas in.

Fru talman! Sverige befinner sig just nu i en mycket tuff ekonomisk situation, en finanskris och en internationell lågkonjunktur. Det är ett mycket tufft ekonomiskt läge. Det tror jag inte minst många av de pensionärer som kanske följer den här debatten inser, för de har varit med om många kriser under sin levnad. Under sådana förutsättningar är det viktigt att vi för en ansvarsfull ekonomisk politik.

Folkpartiet vill om och när statsfinanserna så tillåter att vi ska genomföra ett andra steg i den skattereform för pensionärer som regeringen har tagit första steget till i år. Det är en hög prioritet för Folkpartiet.

Folkpartiet tar ansvar för pensionssystemet. Vi tar ansvar för ekonomi och stabila statsfinanser. Vi tar ansvar för sociala prioriteringar. Det är så vi tar ansvar för Sverige, och det är så vi tar ansvar för framtidens trygga pensioner.

(Applåder)

I detta anförande instämde Carl B Hamilton (fp).

Anf. 7 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Pension – ordet pension är för många synonymt med trygghet. För oss kristdemokrater är det lätt att använda begreppet trygghet även om pension och pensionssystem. Men trygghet är inte någonting som ska vara passivt. Trygghet är något framåtsyftande. Detsamma gäller pensionssystemet.

Vänsterpartiet, som har initierat den här debatten, har som vi redan har hört som syfte att ifrågasätta vårt väl fungerande och etablerade pensionssystem, ett system som tjänar som föredöme för många länder som nu står inför stora utmaningar med egna urholkade pensionssystem och kommande stora finansieringsproblem.

Det svenska pensionssystemet vilar på stabil både politisk och ekonomisk grund. Tack vare en balansering kan systemet verka uthålligt, vilket är till gagn för både pensionärer och samhället i övrigt. Alla ekonomiska system måste bygga på en balans mellan intäkter och utgifter, så även en hushållskassa eller en statskassa. Det går inte att långsiktigt ta ut mer pengar än vad som tillförs systemet. Det var precis det som omöjliggjorde en fortsättning av det gamla ATP-systemet. Denna typ av system vill nu Vänsterpartiet återinföra, vilket vi kristdemokrater bestämt avråder från. Vi ska inte upprepa något som redan har visat sig ohållbart.

Vårt nya pensionssystem är inte enbart bra för pensionerna, det medför också stabilitet i statsfinanserna med åtföljande lägre räntenivåer. Det är i sin tur bra, särskilt för personer med lägre inkomster. Det ökar sysselsättningen och förutsättningarna för fler arbetstillfällen i sin förlängning.

Fru talman! Det finns skäl att begrunda hur de svenska statsfinansernas trovärdighet skulle upplevas i den världsvida finanskris vi befinner oss i nu om vi dessutom hade ett urholkat pensionssystem med stora ofinansierade underskott. Då är jag övertygad om att vi hade haft en helt annan vinkel på debatten.

Nettoutvecklingen av inkomstpensionerna överstiger sammantaget prisutvecklingen mellan 2002 och 2009 med hela 4,5 procent om man räknar in årets uppräknings. Om man räknar in 2010 kommer pensionerna fortfarande att ligga flera procent över prisutvecklingen. Utvecklingen av inkomstpensionerna under alliansregeringen är faktiskt den mest omfattande hittills, bland annat på grund av fokus på arbetslinjen. Därutöver har den största förbättringen för låginkomstpensionärerna genomförts sedan det nya pensionssystemet infördes med en skattereduktion på pensionerna. För detta har avsatts flera miljarder i nuvarande budget.

Fru talman! Jag är något förvånad över att Vänsterpartiet väljer att initiera en pensionsdebatt där man återigen visar på de mycket stora skillnaderna i den rödgröna oppositionen. Här får vi ännu ett exempel på varför de tre oppositionspartierna inte lyckats lägga fram något gemensamt budgetalternativ.

Som en liten aptitretare kan man fundera över hur Vänsterpartiets förslag i deras budgetmotion om kraftigt höjt grundavdrag kommer att urholka pensionerna i det pensionssystem som Socialdemokraterna står bakom och försvarar. Sveriges folk kommer att få följa en intressant debatt mellan de splittrade rödgröna partierna i fråga efter fråga, och beteckningen rödgrön röra kommer återigen att göra skäl för namnet.

Fru talman! Kristdemokraterna värnar det nya pensionssystemet och vill dessutom göra nödvändiga förbättringar för att förstärka systemets funktionssätt. Som exempel kan nämnas det nyligen fattade beslutet att utjämna tillgångarna i systemet över tre år både uppåt och nedåt i syfte att minska temporära svängningar.

När ekonomiskt utrymme ges vill vi kristdemokrater också förbättra pensionerna med särskilt fokus på personer med lägre pensionsinkoms-

ter. Ett sätt att göra detta är att gå vidare med nya steg i den redan införda skattereduktionen för pensionärerna. Det finns också anledning, fru talman, att inför höstens budgetarbete se vilka förutsättningar som finns att om möjligt förstärka pensionärernas ekonomiska situation under nästa år.

Alliansregeringen har redan visat att den vill utforma ett Sverige som är bra att leva i för både yngre och äldre, och det påbörjade arbetet vill vi kristdemokrater också fortsätta med efter valet 2010.

(Applåder)

Anf. 8 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Välfärd och trygghet är grundbultar i ett socialt hållbart samhälle. Ska vi nå visionen om det långsiktigt hållbara samhället hänger ekologi, ekonomi och sociala frågor ihop. För att kunna känna trygghet är det viktigt att också känna tillit till de system som finns för vår välfärd. Pensionen har en sådan viktig funktion.

Politiska system som påverkar människors vardag under lång tid behöver stabila spelregler som inte ändras så ofta. Därför är det bra om det finns en bred politisk förankring och samsyn. Miljöpartiet var inte med i riksdagen när uppgörelsen mellan de fem partierna gjordes. Det var faktiskt före 1994.

Det finns mycket kritik mot hur den processen gick till. Att Miljöpartiet inte var med i riksdagen när uppgörelsen träffades och inte ställde upp på den nuvarande modellen för pensionerna betyder inte att vi inte både vill och kan bidra till att förbättra det system vi har i dag. Självklart vill vi delta i det arbetet. Vi anser att det är fel att vi utestängs från pensionsgruppen, som för övrigt är en mycket konstig konstruktion, helt utanför den parlamentariskt valda riksdagen och ej reglerad i konstitutionen. Kalle Larsson har också förtjänstfullt påpekat att det är ett konstigt sätt att hantera detta.

Vi i Miljöpartiet är beredda att ta ansvar. Vi är beredda att delta i det nödvändiga reformarbete som pensionssystemet är i behov av. Om de fem partierna som ingick pensionsöverenskommelsen menar allvar med att systemet ska vara långsiktigt är det också rimligt att hålla upp dörren för fler partier som vill bidra med förbättringar.

Jag tror inte på plakatpolitik i en sådan viktig fråga. Vi kan inte bara stå här och käbbla om vem som har rätt och fel medan skeppet är ute i stormen på öppet vatten. Många pensionärer har det tufft i dag. Men det är skillnad mellan olika individer. Av dem som har lägst pension är hela 80 procent kvinnor. Tuffast har de dryga 160 000 som bara har garantipension. Därför föreslår Miljöpartiet höjda garantipensioner och ett utökad bostadstillägg. Det hjälper dem som har det allra sämst.

Det är viktigt med långsiktigt hållbara pensioner i en långsiktigt hållbar värld. Solidaritet med kommande generationer är viktigt. Därför är det också nödvändigt med fungerande ekonomiska spelregler.

När min företrädare Kerstin-Maria Stalin, som då satt i socialförsäkringsutskottet, visade tvivel om den så kallade bromsen och vilka effekter den skulle få om den slog till, fick hon som svar av Bo Könberg i Folkpartiet, en av konstruktörerna, att den aldrig skulle komma att slå till. Nu står vi här, cirka tio år senare, och vi vet att den slog till.

Men att då låta skeppet sjunka med alla sina passagerare är inte att ta ansvar. Nu måste vi alla hjälpas åt och se till att göra skeppet sjödueligt

och säkert så att vi kan känna tillit i att färdas i det. Även våra barn och barnbarn ska känna tillit till systemet, så att det blir möjligt även för dem att få pension i framtiden. Det innebär inte att riva upp systemet, utan det innebär att se över och göra förbättringar. Vi är beredda att resonera om hur skeppet kan bli säkrare och tryggare i framtiden, inte genom att sänka det först och sedan bygga nytt. Skeppet ska komma in på lugnare vatten för reparation.

Det är dock inte bara pensionssystemets konstruktion som påverkar hur mycket pensionärerna får i sin plånbok. Det är i allra högsta grad också skattesystemet. Det system som den moderatledda regeringen har infört är djupt orättvist och slår mot pensionärer som har arbetslivet bakom sig och sjuka som inte har möjlighet att arbeta. Att pensionärer och löntagare ska beskattas lika är en viktig princip. Miljöpartiet hade aldrig utformat en skattesänkning på det sätt som nu har skett. I vår modell med grön skatteväxling sänks skatten på arbete, men vi höjer skatten på miljöförstörande verksamhet, till exempel utsläpp som påverkar klimatet.

Finansminister Borgs skattepolitik gynnar dem som har det ekonomiskt allra bäst i samhället. Totalt har regeringen sänkt skatter för 40 miljarder. Riksdagens utredningstjänst har studerat fördelningseffekterna av sänkningen. Resultatet visar på en tydligt omfördelande effekt. För de två högsta inkomstgrupperna innebär skattesänkningen nästan 1 000 kronor mer per månad. Personer med inkomster på 28 000 och däröver har alltså fått ta del av hälften av den totala inkomstförstärkningen. Det är inte rimligt. Den moderata skattepolitiken gynnar dem som har det bäst. Det vill inte vi ställa upp på.

Jag återkommer i mitt nästa inlägg om hur vi kan förbättra pensionssystemet.

I detta anförande instämde Jan Lindholm (mp).

Anf. 9 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Maken till splittrad opposition får man leta efter. Man sitter inte ens tillsammans. Vänsterpartiet har placerat sig långt till vänster.

Jag vill i alla fall säga att jag är glad över att få samarbeta med Socialdemokraterna i pensionsfrågan. Det känns tryggt. Det är stabilt. Vi har i alla fem partierna sagt att vi ska värna pensionssystemet.

Samtidigt blir jag lite bekymrad. Därför vill jag fråga Veronica Palm och Socialdemokraterna: Hur ska ni kunna regera med ett parti som inte vill ställa upp på pensionsuppbyggnaden och i dag säger att man vill riva upp den? Det är ett parti som faktiskt gärna vill tafs på budgettak och därmed äventyra framtida pensioner.

Nu säger sig också Socialdemokraterna vilja sänka skatten för pensionärerna. Det föreslår ni främst för dem med höga inkomster. Lika skattesänkning för alla pensionärer innebär skattebonusar till pensionärsfamiljerna.

Vari från ska ni ta de 30 miljarder kronorna som ni nu ska börja med? Innebär det att ni ska höja skatten för dem som arbetar? Eller har ni någon liten gömd budget på 30 miljarder kronor? Ni kan inte bara tala om att ni ska sänka skatten. Ni påbörjar en mödosam väg. Tala då om var pengarna ska tas ifrån.

Jag kan också konstatera att Socialdemokraterna faktiskt har accepterat alliansens politik med jobbskattesänkningar motsvarande 50 miljarder kronor. Veronica Palm vet inte riktigt vilket ben hon ska stå på här. Å ena sidan vill hon samregera med de partier som inte ens sitter tillsammans här, å andra sidan vill hon fortfarande vara kvar med de fem partierna och värna pensionsuppbyggnaden. Vilket ben vill Veronica Palm stå på? Är makten det som hägrar mest?

Jobbpolitiken och välfärden utgår från arbete. Det är vi nog överens om. Gunvor G Ericson sade att skatten är viktig. Ja, men skatten kommer från arbete. Det ligger i allas intresse att vi har många i arbete. Därför är det så viktigt att stimulera arbete. Det är motivet för jobbskattepolitiken och jobbskatteavdraget. Det är dubbelt så stort för dem som har fyllt 65 år. Det har gett fler jobb, och därmed har pensionssystemet förstärkts.

Bill Clinton och Tony Blair är två framstående politiker som faktiskt har satsat på jobbskatteavdraget. De har sett att det faktiskt minskar fattigdomen, inte minst för kvinnor och ensamstående med barn.

Regeringens arbetslinje och just jobbskatteavdraget är en viktig komponent när det gäller tillväxten. Löneutvecklingen gynnar också utvecklingen av pensionerna.

Dessutom har regeringen satsat på förstärkt äldreomsorg med 1,4 miljarder kronor. Vi satsar mer pengar på särskilda boenden än vad förra regeringen någonsin gjorde. Vi inför fritt val och möjligheter att påverka. Skatten för pensionärerna har redan i år sänkts med 2 miljarder kronor, men inte som Socialdemokraterna vill genom att ge bonusar till de rikaste pensionärerna utan vi ger till dem som har lägst pensioner, till garantipensionärerna.

Vi har också höjt levnadsnivån för just dem som också Gunvor Ericson nämner, kvinnor över 80 år, så att de ska få mer pengar i plånboken. Vi har höjt bostadstillägget för pensionärerna under mandatperioden, men tack vare tillväxten i landet och att fler arbetar har också inkomstpensionen ökat med 4,5 procent.

Med ordning och reda i statens finanser blir det möjligt att satsa på välfärden, inte bara i dag utan också i morgon.

(Applåder)

Anf. 10 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Låt mig bara inom parentes säga att om det vore så att placeringen i kammaren avgjorde de politiska allianserna skulle vi kunna notera att Cristina Husmark Pehrsson i dag stöds bara av de egna byråkraterna från departementet.

Det här är en allvarlig fråga som förtjänar att också diskuteras i en allvarligare ton än så.

Det försvar vi får höra från de företrädare som står bakom pensionsöverenskommelsen är att det är ett bra pensionssystem, som Solveig Zander nämnde. Det är det system som faktiskt innebär att man har fått 40 procent lägre ekonomisk standard som pensionär än som löntagare. Det är det pensionssystem som Solveig Zander står i riksdagens talarstol och säger sig vara stolt över. Det talar för sig självt.

Lars Gustafsson kallar detta pensionssystem för väl fungerande. Ja, man kan tycka att det är ett väl fungerande system som sänker pensionerna de kommande fem åren med 50 000 kronor för en normalpensionär.

Det är väl fungerande om det är så man vill att systemet ska fungera. Uppenbarligen är Kristdemokraternas politik att pensionärer ska få sänkt pension. Systemet fungerar ju med Lars Gustafssons ord väl.

Fru talman! Tobias Krantz frågar mig varför vi vill återinföra ett pensionssystem som gynnar välbeställda män. Svaret på den frågan är att vi inte vill det. Det är Tobias Krantz som från riksdagens talarstol försvarar ett system som just innebär att välbeställda män gynnas.

Välbeställda är inte de som är arbetslösa. Välbeställda män är inte hemma med barn. Det är det nya pensionssystemet, som har tio år på nacken, som beräknar pensionerna på livsinkomsten. Då får det genomslag om man är hemma med barn, om man är arbetslös, om man är lågavlönad och om man är sjukskriven.

Vi förespråkar ett annat system. Tre grundläggande förändringar behövs åstadkommas.

För det första: Intjänandereglerna måste förändras. Det är inte rimligt att arbetslösa och sjukskrivna ska få så mycket lägre pension som de får i det här systemet.

För det andra: Det är dags att ta politiskt ansvar för pensionerna. Låt inte systemet justera sig självt, utan ta ert aktiva politiska ansvar! Avskaffa bromsen i systemet!

För det tredje: Det är dags att se till att sluta spekulera på börsen med pensionärernas pengar. Jag trodde att det var uppenbart för de flesta. Jag tror till och med att det egentligen är uppenbart för de flesta utanför denna kammare, om än icke i den, att börsspekulation lämpar sig dåligt för ett system man påstår ska vara ekonomiskt stabilt.

Kära fem företrädare för pensionsöverenskommelsen! Varför ska pensionärernas trygghet på ålderdomens dagar vara beroende av fluktuationerna på börsmarknaden? Ni är svaret skyldiga på den frågan.

Avslutningsvis: Det sägs att det här pensionssystemet skapar social trygghet. Jag tror att det är precis tvärtom. Jag tror att jag inte är ensam om den uppfattningen. Jag vet att det runt om i detta land just nu sitter hundratusentals pensionärer och blivande pensionärer som är oroliga för sin framtid, som inte får det att gå ihop.

Det räcker inte att prata om skattesystem även om vi ska ändra dem. Det räcker inte heller att prata om regeringens politik även om den är bedrövlig. Man måste också kunna ge ett svar till de pensionärer som inte får pengarna att räcka i slutet av månaden, och det svaret kan inte vara detta: Systemet är i alla fall långsiktigt hållbart. Det måste vara ett bättre svar än så.

(Applåder)

Anf. 11 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Det är tre saker som jag har tänkt reda upp under de fyra minuterna: för det första pensionärsbeskattningen, för det andra regeringsalternativet och för det tredje förutsättningarna för ett hållbart pensionssystem.

Jag börjar med regeringsalternativet.

Ni är fyra partier som på andra sidan vattnet i Rosenbad i Regeringskansliet tofflar runt och undertrycker konflikter. Ni ger inte väljarna besked om hur det ska bli med Natomedlemskap. Det spelar roll för Sveriges trygghet. Ni ger inte besked om hur det ska bli med EMU: Ska det

bli någon omröstning eller inte? Det är klart att det spelar roll för pensionärernas ekonomi. Ska skolan vara statlig? Några säger att man ska höja avgiften till förskolan.

Ni är fyra partier som regerar och misslyckas med det. Ni löser inte den viktiga jobbkrisen.

Ni är också fyra partier som inte lyckas samla ett tydligt regeringsalternativ för nästa mandatperiod. Det skulle jag vilja ha svar på.

Vi tre partier, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, är tydliga i att vi vill samarbeta. Vi vill byta regering, och vi vill byta politik. Vi har ett samarbete som pågår, och vi har varit tydliga med att i god tid före valet ska väljarna få se vårt regeringsprogram för de kommande fyra åren. Vad ger ni?

När det gäller skatten har jag varit tydlig och sagt att vi vill påbörja arbetet med att sluta klyftan. Lön och pension ska beskattas lika. Punkt.

Då säger Cristina Husmark Pehrsson: Var hittar ni de 30 miljarderna? Ja, det är precis det som är problemet. Det är ju hutlösa skillnader mellan löntagare och pensionärer som den här regeringen i varje budget ökar – 30 miljarder kronor. Det är stora skillnader. Därför vill vi påbörja arbetet med att sluta klyftan.

Då säger Cristina Husmark Pehrsson: Ja, men nu har vi sänkt skatten för landets pensionärer med 2 miljarder kronor i år. Det är ett hån! När ni har ökat klyftan så kraftigt duger det inte att säga 2 miljarder kronor. Det är dessutom ett väldigt konstigt sätt att uttrycka det.

Sanningen är den att Cristina Husmark Pehrsson och jag med regeringens politik har fått en skattesänkning per månad i år på dryga tusenlappen – 1 100–1 200 kronor. Det leder inte till någon ökad konsumtion. Det leder inte till någon ökad rättvisa. En normalpensionär får nöja sig med en skattesänkning på 68 kronor.

Det är sanningen när regeringen säger att de nu satsar på pensionärerna, att de nu ska sänka pensionärernas skatter. De vidgar klyftan ytterligare och ger småsmulor till pensionärerna. Det är inte rättfärdigt, och det duger inte.

Om vi ska upprätthålla ett samhällskontrakt där de som arbetar i dag stöder dem som har arbetat och gett oss möjlighet till välfärd måste vi också ha en skattetabell som är lika. Pension och lön ska beskattas lika.

När det gäller systemet och förutsättningarna för det måste det vara någon ordning och reda i debatten. Arbetslösheten är i dag dubbelt så hög som när den här regeringen tillträdde. Det är värre i Sverige än i liknande länder runt omkring oss. Det är regeringens ansvar. Det krävs handling för att kunna värna både löntagarnas och pensionärernas inkomster. Det duger inte att fortsätta att sänka skatterna för dem som tjänar mest.

Hade man velat trygga pensionärernas ekonomi hade man kunnat låta bli att privatisera och sälja ut Apoteket eller tokprivatisera i vården och kanske gett någon krona till kommuner och landsting så att de hade kunnat säkra hemtjänsten och välfärden för de äldre.

(Applåder)

Anf. 12 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Jag måste börja med att kommentera lite av vad Veronica Palm alldeles nyss sade om regeringen.

En bättre och mer samstämd regering, där man samordnar sina förslag mellan de fyra partierna, har inte existerat tidigare. Jag förstår att det är jobbigt för vänsterfalangen att inse att den nuvarande regeringen har gjort mycket men har mycket ogjort och har för avsikt att sitta kvar många mandatperioder än.

Den här debatten handlar om ett pensionssystem och om pensionerna. Då är det viktigt att konstatera, vilket inte har framkommit tydligt i debatten hittills, att vi har två olika pensionssystem. Det ena är garantipensioner, det vill säga till de personer som inte har haft någon form av inkomst. Det andra är ålderspensionssystemet, som bygger på att man har haft någon form av inkomst. Det är det pensionssystem som är beroende av den inkomst man har haft som är det vi mest av allt pratar om just nu. Garantipensionen påverkar vi från riksdagen.

Det är tre saker som jag skulle vilja ta upp. Det ena är detta med att jobba längre, som är skillnaden mellan det nuvarande systemet och det gamla. Tidigare var arbetslinjen en dygd för de äldre. De jobbade från tidiga ungdomen till sen ålder, men de fick inte ut något av ATP-systemet då det inte gynnade att man jobbade länge. Det är därför som vi från den nuvarande regeringen vill medverka till att människor kan jobba mer. Vi vill få tillbaka arbetslinjen igen, för det tjänar pensionärerna på i framtiden.

Det andra är detta att man skulle missgynnas om man är hemma när man har fött barn. Tvärtom var det så med det gamla ATP-systemet att den som var hemma inte fick någon inkomst till pensionen över huvud taget. I det nuvarande systemet får man räkna barnår när man är hemma, och det gynnar de föräldrar som väljer att vara hemma och möjliggör för dem att få en bra pension. Hör nu på detta, ni ungdomar som oroar er för det!

Det tredje är hållbarheten i systemet. ATP-systemet var inte hållbart, har vi hört här. Man hade bekymmer med samhällsekonomin och Sveriges ekonomi. Man fick låna från pensionssystemet för att klara att betala sina utlandsskulder. Det var möjligt då. Det är inte möjligt i nuvarande pensionssystem. Nu kan inte regering och riksdag ta pengar från pensionssystemet. Det är omöjligt, och det är det som garanterar att pensionärerna i framtiden faktiskt får sin pension.

Jag är glad över att Miljöpartiet deklarerar tydligt och klart att man tycker att pensionssystemet är bra, och jag ser att Vänsterpartiet står tämligen ensamt om att vilja ha tillbaka något som var det sämsta vi har haft när det gäller pensionerna.

Om man har en pension på 12 000 kronor i dag har man fått en ökning med ungefär 540 kronor i år. Det är mer än 68 kronor, som höginkomstpensionärerna har fått. Vi satsar på låginkomstpensionärerna.
(Applåder)

*Aktuell debatt:
Pensionssystemet*

Anf. 13 TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Inledningsvis måste jag konstatera att oppositionens totala splittring sällan har visats så tydligt som i den här debatten. Den kritik som Kalle Larsson riktar mot pensionssystemet är en förödande kritik mot den egna samarbetspartnern Socialdemokraterna. Den fråga som vän av ordning naturligtvis ställer sig är: När de tre partier som vill söka regeringsmakten i valet 2010 inte ens kan enas om vilket pensionssystem de ska ha, hur ska de då kunna regera Sverige tillsammans?

Fru talman! Kalle Larsson påstod att pensionerna under den tid som pensionssystemet har funnits har sjunkit med 40 procent. Sanningen är att pensionerna sedan det nya pensionssystemet infördes har ökat med över 20 procent. Den eftersläpning som finns över en längre period här rör från den tid då det gamla ATP-systemet var i kraft. Precis som flera av oss har sagt var det gamla ATP-systemet kraftigt underfinansierat, och det ledde till att man var tvungen att göra dramatiska insatser innan det nya pensionssystemet infördes. Det som Kalle Larsson nu anför som argument mot det nya pensionssystemet är i själva verket ett mycket bra argument för det och visar varför det var viktigt att vi införde ett nytt pensionssystem. Vi kan inte ha en ordning där man tvingas till dramatiska ingrepp i pensionssystemet.

Det nya pensionssystemet är dessutom på flera sätt mycket gynnsamt för lågavlönade, kvinnor och arbetare. Ett av de goda exemplen på det är just det som tidigare har tagits upp i debatten: Med det gamla pensionssystemet gynnades de som hade en hög inkomst i slutet av sitt förvärvsliv i förhållande till dem som jobbade under ett större antal år och som under de åren hade en lägre inkomst per år. Det är dagens sanning.

Det nya pensionssystemet är därför mycket gynnsamt för kvinnor och lågavlönade. Men – och det vet Kalle Larsson också – det svenska samhället är inte jämställt. Om pensionssystemet bygger på en koppling mellan lön och pension blir det alltså så att kvinnor får lägre pension, givet att samhället är ojämnt. Men det är inte pensionssystemets fel utan det ojämnställda samhällets fel.

Fru talman! Veronica Palm har en mycket hög svansföring i retoriken när hon talar om det hon kallar straffbeskattningen av landets pensionärer. Låt oss bara påminna oss ett par saker. För det första accepterar Socialdemokraterna merparten av det jobbavdrag som regeringen har infört, vilket i praktiken innebär att de också själva vill, för att använda deras egen retorik, straffbeskatta landets pensionärer. För det andra är den enda satsning på landets pensionärer som man kan hitta i Socialdemokraternas motion med anledning av regeringens vårproposition i år en höjning av bostadstillägget för pensionärer. Skillnaden mellan retorik och praktik måste vara mycket besvärande för Socialdemokraterna.

Fru talman! Oppositionen är inte bara splittrad i synen på pensionssystemet. Man för också en i allt väsentligt mycket ansvarslös ekonomisk politik där det ska sprättas i väg pengar till än det ena, än det andra. Utifrån mina erfarenheter av möten med pensionärer kan jag säga att många pensionärer är hjärtinnerligen trötta på politiker som ställer ut löften som de vet aldrig kommer att infrias. Det blir tillfälliga lösningar med miljarder av kronor som ska sprättas i väg.

Vi behöver en ansvarsfull politik, en långsiktig trygghet för landets pensionärer. Det är det som vi i Folkpartiet står för. Därför står vi upp bakom det nya pensionssystemet. Därför står vi upp för stabila statsfinanser, och därför står vi upp för ansvarsfulla sociala prioriteringar. Det är så vi tryggar framtidens pensioner.
(Applåder)

Anf. 14 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Det är nog viktigt att man börjar fundera på att ha en rättvisaspekt. Det måste finnas en koppling mellan individens inkomst och pensionen. Om vi ruckar på den principen, vart kommer vi då hän? Då är vi ju inne i det som Kalle Larsson förespråkar, alltså att Vänsterpartiet tar ur andras fickor, så att säga. Vi kan inte ha det systemet. Därför måste vi ha ett pensionssystem som har en balans mellan inkomster och utgifter, också utifrån individens perspektiv. Jag tror att de flesta förstår detta.

När det gäller den skattefråga som tas upp här kan man se att det finns tio västlänningar som har reduktioner för förvärvsarbete. Danmark är ett exempel. Där har man 4–4,25 procents reduktion för förvärvsarbete, för man vet att det finns en merkostnad för att arbeta jämfört med att inte arbeta.

Ser man till den historiskt belagda utvecklingen av pensionerna är det inte så stor skillnad mellan Kalle Larssons 40 000 och den utveckling vi har sett. Där får man nog gå hem och räkna om i alla fall.

Något som Kristdemokraterna beklagar är att tidigare hemarbetandes, ofta kvinnors, arbete inte har värderats i pensionsgrundande inkomster och uppräknings. Som tack för insatserna fick man av tidigare majoritet till och med en orimlig fastighetsskatt för att man vårdade sitt hem. Det har vi ändrat på. Historielöshet och diffusa löften är det som oppositionen har att komma med.

I det här systemet är arbetslinjen väldigt viktig också för pensionärerna, för pensionerna bygger på arbetsinkomsten. Det är inte ett fonderat system, vilket man annars lätt kan tro.

Socialdemokraterna har sänkt ned pensionsankaret, Vänsterpartiet vill ro bakåt och Miljöpartiet vill ro lite grann framåt och spejar i fören efter allianssvallat. Det är ungefär vad man kan komma fram till om man tittar på oppositionen. Jag skulle vara djupt oroad om vi skulle få en vänsterpartistisk finansminister som anser att man kan ta av inkomster som inte finns och ge till de utgifter man gärna vill ha.

I alliansen är vi, som företrädarna här har visat, ganska eniga om hur vi vill gå framåt. Många av oss vill gå vidare så fort det är möjligt, men vi måste ha stabila statsfinanser, och då måste vi ha intäkter. Det finns bara ett enda säkert sätt att trygga pensionärernas framtid, och det är att så många som möjligt kan arbeta. Därför har vi från Kristdemokraterna starkt bekämpat den förtidspensionering som har förekommit och som har inneburit att människor har destinerats till att ha låga pensioner. Det bär inte alliansregeringen ansvar för, utan det står de tidigare regeringarna för.

(Applåder)

Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Cristina Husmark Pehrsson verkar ha som mål att beskatta pensionärer och sjuka, men det finns faktiskt också andra skatter som har viktiga styreffekter – miljöskatter, till exempel, som Moderaterna inte alltid vill kännas vid – och är inkomstkällor.

Visst, Solveig Zander, ni har nu en regering som består av fyra partier, men vi har i Sverige oftast haft enpartiregeringar. Att hänvisa till hur det har varit förut är ganska svårt. Vi har haft socialdemokratiska regeringar tidigare. Först 1991–1994 var det en flerpartiregering.

Från Miljöpartiets sida menar vi att det inte är ansvarsfull politik att bara titta på som den nuvarande regeringen gör i denna finansiella kris som också börjar bli en välfärdskris.

Vi behöver satsa på de sämst ställda pensionärerna så att klyftorna i samhället inte fördjupas. Ur folkhälsosynpunkt är det förödande med ökade klyftor. Det är en av de största riskfaktorerna för ohälsa. Ett samhälle som riskerar mer ohälsa kostar i form av både sjukvård och onödigt lidande.

FN behandlar nu i maj rapporten *Closing the gap in a generation* där just detta tas upp. Det är inte rimligt att människor som bor i Mörby lever sex år längre än människor som bor i Sundbyberg. Det är vetenskaplig forskning som visar att mannen som bor i Mörby i genomsnitt lever sex år längre än Sundbybergsbon. Det är lika stor skillnad i livslängd som mellan Sverige och Albanien.

Om det är något som vi som politiker borde beakta när vi formar politiska förslag, och så även pensionssystemet, är det hur det sker i fråga om inkomstklyftorna. När inkomstpensionen har ökat med 4 ½ procent, som vi har hört här i dag, har garantipensionen ökat med ca 2 procent. Det har blivit en skillnad som förstärker dessa inkomstklyftor.

I budgetpropositionen som antogs i höstas gör regeringen en satsning på 2 miljarder. Men det hjälper inte när skatterna är så orättvisa. Det ökar klyftorna.

Miljöpartiet har valt att förbättra fördelningsprofilen genom att satsa ytterligare 1 miljard på en höjning av garantipensionen, en höjning av bostadstilläggen och en ytterligare höjning av skälig levnadsnivå jämfört med vad regeringen har gjort. Så nog finns det viktiga förbättringar som behöver göras för att få detta skepp att segla säkrare så att även morgondagens pensionärer kan få sin pension.

Ett annat förbättringsområde är AP-fondernas placeringar. Svenska folket bidrar ofrivilligt med sina pensionsmedel till fortsatta investeringar i verksamhet som skapar klimatförändring och undergräver en tryggad framtid utan att ens veta om det.

I en kartläggning av Första–Fjärde AP-fondernas aktieinnehav i energisektorn i december 2007 framgår det att fonderna ägde aktier i den internationella energisektorn där majoriteten hade sin huvudsakliga verksamhetsinriktning på fossila bränslen. Ekonomiskt skedde 98 procent av AP-fondernas energiinvesteringar i fossil energi. I särklass störst var energiinvesteringarna i Exxon Mobil, ett okänt privat oljebolag som alltså förnekar att användning av fossila bränslen leder till klimatförändringar.

Vi anser att riktlinjerna för AP-fonderna redan i dag ger utrymme för förvaltarna att välja bort fossil energi. Men det görs inte. Det är uppenbart att de etiska reglerna behöver skärpas så att fonderna inte ges möjlighet att investera i bolag som har fossil energi.

Finns det någon vilja hos den moderata regeringen att förändra detta?

I detta anförande instämde Jan Lindholm och Thomas Nihlén (båda mp).

Anf. 16 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Det finns en viss nostalgi i pensionsdebatten ibland här i kammaren men också ute i samhället när det gäller att det var bättre förr. Men tidigare ATP-system fortsatte glatt att betala ut pensioner också när det till följd av dåliga tider inte fanns täckning för det. Det nya systemet håller koll på att pengarna räcker. Det är någonting som Vänsterpartiet säger nej till.

Tilläggs pensionerna, det vill säga de gamla ATP-pensionerna, har också utvecklats betydligt bättre med den nya pensionsreformen än om vi hade behållit ATP-systemet. Pensionerna är i dag 5 procent högre. Det har betalats ut totalt 26 miljarder kronor mer än om ATP-systemet hade fortsatt.

ATP-systemet innebar också stora orättvisa omfördelningseffekter. Kvinnor missgynnades, det hade dålig stimulans på arbete, och ett kort yrkesliv lönade sig bättre än ett långt yrkesliv med modest lön trots att personen med ett långt yrkesliv kanske hade betalt in mer i pensionsavgifter.

Inkomstpensionen har i år ökat med 4,5 procent, Veronica Palm. 68 kronor gäller de rikaste pensionärerna, detta till skillnad från er när ni vill ge 1 000 kronor till alla. Det är en pensionsbonus till miljonärerna. Vi ger ett antal tusenlappar mer till dem som har lägst pension, alltså tvärtom.

All välfärd har sin grund i arbete. Det kommer vi aldrig ifrån. Därför har regeringen stort fokus på sysselsättning och arbetslinje. Därför har också pensionerna en så stark koppling till arbete. Pensionernas storlek beror på hur mycket avgifter som betalas in genom arbete. Pensionsuppräkningen är kopplad till tillväxt och löneökningar. En del kallar detta samband mellan arbete och pension hänsynslöst. Jag kallar det ansvarsfullt.

(Applåder)

Anf. 17 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Det är nästan inte möjligt att fundera på pensionssystemet utan att göra historiska paralleller. I ärlighetens namn är jag inte så förvånad över att företrädare för borgerliga partier attackerar det gamla ATP-systemet. Exempelvis Centerpartiet sade redan när det infördes att man kommer att göra sitt yttersta för att få det upprivet, och man har lyckats. Men det går inte att komma undan tanken på hur företrädare för arbetarrörelsen känner sig när de får sådana Judaskramar som de får från de borgerliga partierna i dag med kritik av det gamla ATP-systemet som växte fram som en oerhört väsentlig reform mot bakgrund av en av de

största klasstrider som vi har haft i det här landet. Det stämmer till eftertanke för många inom arbetarrörelsen att det har gått så långt.

Fru talman! Vi är eniga inom oppositionen om att vi ska bedriva en annan politik för full sysselsättning som gör upp med den passivitet inför krissituationen som den här regeringen uppvisar. Vi är också eniga om att lika skatt ska gälla för pensionärer och löntagare. Det är två viktiga besked.

Men jag ska ge en del här i kammaren rätt genom att säga att vi också är oeniga. Vi är oeniga om hur pensionssystemet ska se ut. Men full enighet gäller som bekant bara på kyrkogården, och jag är glad över att vi ännu inte är där.

Det som vi har framför oss är en fortsatt process där det är helt nödvändigt att göra upp med de sämsta avarterna av detta pensionssystem – börsspekulation med pensionspengar, avsaknad av politiskt ansvarstagande och intjänanderegler som gynnar välbeställda män.

Mitt huvudsakliga budskap härifrån för Vänsterpartiets räkning är följande:

En ny regering måste sätta pensionärernas bästa före gamla avtal med högerpartierna.

Anf. 18 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet är beredda att ta ansvar. Vi är beredda att ta ansvar för att det här landet kommer i arbete igen och för att vi får ökad rättvisa. Arbete och rättvisa är det som driver ett samhälle framåt, om man vill det. Vill man inte det kan man låta bli. Då kan man göra som regeringen gör nu och föra en jobbpolitik som gör att arbetslösheten fördubblas och öka orättvisorna, bland annat genom att straffbeskatta pensionärer.

Men vi vill ha arbete och rättvisa. Jag är övertygad om att det är centralt för att komma in i framtiden. Det är också en del av ett samhällskontrakt, eller solidaritetskontrakt som man kallar det för, med landets pensionärer. Vi förutsätts arbeta för att de har arbetet för oss. Därför är det så viktigt, inte bara för den enskilda löntagaren och för välfärdens utveckling nu utan också för landets pensionärer.

Socialdemokraterna tar ansvar för långsiktigt hållbara pensioner i det pensionssystem som nu gäller.

Det är ibland svårt att hänga med i skattedebatten. Det är inte helt enkelt. Men om man går och sprättar upp två kuvert med besked om inkomst kan man se att den som är medelinkomstpensionär betalar 722 kronor mer i skatt varje månad jämfört med en löntagare med samma inkomst. Det är orättvist. Jag kommer inte att kalla det för någonting annat. Det är orättvist.

Jag lovar än en gång att om och när vi får förtroende att leda landet kommer Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet att påbörja arbetet med att sluta skatteklyftan mellan löntagare och pensionärer.

(Applåder)

Anf. 19 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Finns det någon person i detta land som tror att arbetslösheten är unik för Sverige och bara gäller oss? Jag har förstått på Veronica Palm att hon tror att det är så. Alla andra vet att Sverige har klarat sig mycket bättre än något annat land tack vare en bra ekonomisk politik som har gjort att fler personer har jobbat, vilket gett mer pengar till statskassan. Det gynnar pensionärerna.

Vi har gjort historiska satsningar på utbildning, omställning och infrastruktur i årets budget för att medverka till att människor som blir arbetslösa ska få möjligheter till försörjning. Det är viktigt för pensionärerna, och vi måste konstatera detta.

Jag vill påminna Gunvor G Ericson om att de historiska miljösatningar som regeringen har gjort, inte minst när det gäller att återigen höja koldioxidskatten, är oerhört viktiga för vårt lands framtid. Det gynnar också pensionärerna.

Vi kan tala om rättvisa och orättvisa. Vi vet att personer som jobbar har utgifter för arbetsresor och för inkomstens förvärvande. Det är sådant som man inte får göra skatteavdrag för. Det är viktigt att ta med sig.

Det som vi från Centerpartiet och regeringen vill säga är att pensionärerna ska känna sig trygga med den regering som finns, och de ska veta att de alltid kommer att ha en rimlig pension. Det är de i allra högsta grad värda.

(Applåder)

Anf. 20 TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Sverige befinner sig mitt uppe i en allvarlig ekonomisk kris, en finanskris och en djup internationell lågkonjunktur. Då gäller det att stå rakt när det blåser och ta ansvar.

Vi i Folkpartiet tar ansvar för ett långsiktigt hållbart och tryggt pensionssystem. Vi vill inte ha ett pensionssystem som det gamla ATP-systemet där man skickade notan till framtiden. Min erfarenhet av mina möten med pensionärer runt om i landet är att inte heller landets pensionärer vill ha ett system där man skickar notan till barnbarnen.

Vi står upp för ett pensionssystem som de senaste åtta nio åren har gett landets pensionärer 500 kronor mer i månaden än vad som hade gällt om det gamla ATP-systemet hade varit i kraft.

Vi för en ansvarsfull jobbpolitik och en ansvarsfull ekonomisk politik. Vi säger nej till massiva skatthöjningar för dem som har de allra lägsta inkomsterna eftersom det är en politik som skulle leda till att det lades en död hand över det svenska näringslivet. Vi säger också nej till förödda offentliga finanser.

Vi gör ansvarsfulla sociala prioriteringar. Regeringen har redan genomfört stora satsningar på de pensionärer som har det sämst ställt. När statsfinanserna tillåter går vi i Folkpartiet gärna vidare med ytterligare ett steg när det gäller skattesänkningar för landets pensionärer.

Debatten har tydligt visat vikten av att vi har politiker och en regering som vågar stå upp och ta ansvarsfulla, tuffa och viktiga beslut för framtiden, som tänker långsiktigt och som tar ansvar när vi står mitt uppe i en kris – till skillnad från dem som inte vågar ta ansvar, som sprätter i väg pengar till höger och vänster. Att regera mitt i en kris handlar om att ta ansvar för framtiden. Det är endast så vi klarar att trygga framtidens pensioner.
(Applåder)

Anf. 21 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Vi kristdemokrater har en viss regel. Vi ser hellre att man bekämpar låga inkomster än bra inkomster, som en del här i kammaren vill. Vi tror att det är det enda sättet att på sikt värna människors framtid. Därför tycker vi också att det är helt rimligt att garantipensionärerna har lägre skatt än pensionärer med högre inkomstpension. Vi vill värna pensionssystemet och stödja dem som av olika skäl inte har fått en bra pension.

Arbetslinjen är den enda långsiktiga lösningen för alla. Fler i jobb ger lägre skatt och högre inkomst för alla. Det gäller också pensionärerna.

Det är viktigt att man besinnar sig i tider då varje krona måste vägas mot varandra. Det måste regeringen göra. Då är vi från Kristdemokraternas sida beredda att se hur vi kan värna de sämst ställda pensionärerna och de som behöver komma i arbete.

(Applåder)

Anf. 22 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Det finns ett antal nödvändiga förbättringsområden för pensionerna. Det handlar om skattesystemet och principen om lika beskattning. Det handlar om AP-fondernas etiska och miljömässiga placeringar. Det handlar om att satsa på de sämst ställda pensionärerna. Det handlar om en översyn av pensionssystemets effekter ur både ett jämställdhetsperspektiv och ett socioekonomiskt perspektiv för att kunna göra justeringar inom systemet.

Miljöpartiet poängterar vikten av långsiktighet och breda överenskommelser. Vi kräver inte att systemet rivs upp. Däremot behöver vi utreda systemets effekter, hur det slår på sikt för olika grupper, både ur ett jämställdhetsperspektiv och ur ett socioekonomiskt perspektiv, och med det som grund föreslå förändringar.

Det är ett ödmjukt förhållningssätt som kan få detta skepp på ett stormande hav att nå nödhamn för nödvändiga reparationer och som också harmoniserar med den miljö och den jord vi lever på.

Vi ser att det finns ett stort inslag av grundtrygghet i detta system. Det är bra, även om det är en låg nivå. Den vill Miljöpartiet höja.

Det är också viktigt att öka kunskapen om pensionssystemets olika delar. Det gäller till exempel att fråga sin arbetsgivare och kolla med facket om tjänstepension erbjuds eller inte. Det är viktigt. Många arbetsgivare utan kollektivavtal har inte heller tjänstepensioner. Den är minst lika viktig som den statliga garantipensionen.

För att vi ska kunna få ett pensionssystem som är hållbart för både våra barn och barnbarn behövs det breda politiska överenskommelser.

Jag hoppas att konstruktionen med den konstiga icke-konstitutionella gruppen upphör och att vi kan prata allihop tillsammans.

Prot. 2008/09:114
8 maj

Anf. 23 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Pensionssystemet är inte i ett stormigt hav, Gunvor G Ericson. Det är inte någon kris. Vi ska inte skrämma landets pensionärer. Det är stabilt och finansiellt hållbart.

Hittills har ekonomiska kriser alltid haft ett slut. AP-fonderna kommer med all sannolikhet åter att växa. Pensionssystemet kommer återigen att klara av att betala ut höjda pensioner – även om Kalle Larsson missunnar pensionärerna den uppräknigen.

Om Vänsterpartiets sedelpressar, fru talman, börjar gå varma och alla spärrar tas bort är det inte bara dagens och morgondagens pensionärer som drabbas. Också barnen får betala för att tidigare generationer gjort slut på pengarna som fanns att tillgå.

De fem partierna bakom pensionsuppbyggnaden har tagit på sig det ansvarsfulla uppdraget att värna och vårda detta system. Det gör vi, och det kommer vi förhoppningsvis också att göra.

Den här debatten har givit några tydliga klargöranden. Vänsterpartiet vill riva upp pensionssystemet i den eventuella regering där de ska sitta tillsammans med Miljöpartiet som kanske vill och inte vill och Socialdemokraterna som står bakom pensionsuppbyggnaden.

På frågan om Socialdemokraterna tydligt står bakom pensionsuppbyggnaden svarar Veronica Palm: som det nu gäller. Jag tolkar det positivt, men jag blir lite fundersam. Jag hoppas att det var en felsägning.

Jag noterar att Veronica Palm inte har något att säga till sitt försvar. Jag konstaterar att ni står bakom jobbskatteavdraget, motsvarande 50 miljarder, men ni står inte bakom regeringens sänkta skatt för de pensionärer som har lägst pension. Sänkt skatt för dem motsvarar 2 miljarder kronor.

Det har varit en spännande debatt. Jag tackar för den.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Meddelande om partiledardebatt

Tredje vice talmannen meddelade att partiledardebatt skulle äga rum *onsdagen den 20 maj kl. 10.00.*

4 § Svar på interpellation 2008/09:418 om lex Gulli mot felaktig läkemedelsanvändning

*Svar på
interpellationer*

Anf. 24 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Thomas Nihlén har frågat socialministern om han har skaffat sig heltäckande kunskaper och fakta om hur stort problemet med felaktig läkemedelsanvändning till äldre är på riksnivå eller om ministern avser att ta fram fakta, vilka åtgärder ministern planerar att vidta för att

motverka de problem som Socialstyrelsens rapport redovisar i form av försämringar av läkemedelsbehandling till våra äldre och om ministern avser att ta initiativ till att skärpa lagstiftningen genom att införa lex Gulli mot läkemedelsvanvård i vården.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som äldreminister som ska svara på interpellationen.

Det finns i dag nya läkemedel som innebär att det finns större möjligheter att behandla de sjukdomar och besvär som äldre drabbas av. Problemet är att samtidig användning av flera olika läkemedel kan innebära risker. Felmedicinering drabbar den enskilde patienten och det är ett stort och angeläget samhällsproblem. För att komma till rätta med problemet krävs flera samtidiga förändringar.

Regeringen har under senare år vidtagit en rad åtgärder för att förbättra och säkra läkemedelsbehandlingen.

För åren 2007 till 2009 utgår 1,35 miljarder kronor per år i stimulansbidrag till kommuner och landsting för att höja kvaliteten i omsorgen och vården om äldre personer. Läkemedelsgenomgångar är ett av sju prioriterade områden. Regeringens bedömning är att läkemedelsgenomgångar är en av flera åtgärder som behöver vidtas för att åstadkomma bättre kvalitet i läkemedelsbehandlingen.

Vid Socialstyrelsen pågår arbetet med att ta fram nationella riktlinjer för vård och omsorg om personer med demenssjukdom. Socialstyrelsen kommer att rekommendera en minskad användning av läkemedel och att huvudmännen först utreder den bakomliggande orsaken till att personer med demenssjukdom visar psykiska symtom.

Den 1 juli 2008 trädde patientdatalagen (2008:355) i kraft. Syftet med den nya lagen är att patientinformation ska kunna delas mellan olika vårdgivare om patienten samtycker till det. Genom en samlad elektronisk åtkomst till patientens vårdhistorik från olika vårdgivare kan ansvarig läkare få en total bild av tidigare behandlingar och medicineringar.

Den 1 juni 2009 kommer lagen (2005:258) om läkemedelsförteckning att ändras. Legitimerade sjuksköterskor kommer i akuta situationer att kunna få tillgång till uppgifter om de läkemedel som patienten hämtat ut på apotek under de senaste 15 månaderna. Tidigare har denna åtkomst varit begränsad till förskrivare, farmaceuter och patienten själv. Denna lagändring förbättrar möjligheterna att fatta beslut om nya läkemedel på ett bättre underlag än i dag.

Inom landstingen pågår arbetet med att införa en nationell patientöversikt. Den innehåller uppgifter ur läkemedelsförteckningen om vilka läkemedel patienten fått förskrivet. Patientöversikten kan bland annat minska frekvensen av försenad diagnos, onödiga undersökningar och överbehandling.

Regeringen har i det nya verksamhetsavtalet med Apoteket AB givit bolaget möjlighet att utveckla ett nytt elektroniskt expeditiönsstöd. Med ett sådant stöd kan läkaren korrigera ordinationer om systemet larmar om dubbelförskrivning, feldosering eller interaktion.

En god informationsförsörjning utgör grunden inom hälso- och sjukvården. I dag sker i stort sett all journalföring och meddelandehantering inom svensk hälso- och sjukvård elektroniskt. Men ännu har inte alla de nyttoeffekter som är möjliga uppnåtts. Därför har regeringen givit hög prioritet åt att påskynda införandet av säkra och användarvänliga IT-stöd.

Regeringen föreslår att tillsynen över hälso- och sjukvården och socialtjänsten samlas till en samlad och integrerad tillsyn i Socialstyrelsen från och med den 1 januari 2010. En samlad tillsyn ger bäst förutsättningar att uppmärksamma svagheter i vårdkedjan mellan huvudmännen.

Det finns i dag skyldighet enligt hälso- och sjukvårdslagen för vårdgivare att snarast anmäla till Socialstyrelsen om en patient i samband med hälso- och sjukvård drabbats av eller utsatts för risk att drabbas av allvarlig skada eller sjukdom, lex Maria. I socialtjänstlagen finns bestämmelser om en skyldighet för anställda och för dem som är verksamma i omsorgerna om äldre eller människor med funktionshinder att anmäla allvarliga missförhållanden, lex Sarah. Felmedicinering kan omfattas av en sådan skyldighet.

Som jag har redovisat har regeringen tagit initiativ till att förbättra läkemedelsanvändningen för äldre och motverka felmedicinering. Jag kommer att noga följa utvecklingen av de åtgärder som vidtagits.

Anf. 25 THOMAS NIHLÉN (mp):

Fru talman! Tack för svaret, Maria Larsson. Jag tycker att det är ett ofullständigt svar eftersom ministern inte har svarat på den första av de tre frågorna i interpellationen.

I interpellationssvaret är min första fråga över huvud taget inte kommenterad, vilket jag anser vara anmärkningsvärt. Det är väl ändå meningen att ministern och regeringen åtminstone ska försöka besvara en fråga i en interpellation.

Jag tolkar tystnaden och avsaknaden av svar på den första frågan som en bekräftelse på Miljöpartiets uppfattning att regeringen inte tar de här frågorna riktigt på allvar.

Vad det än beror på att ministern inte svarar på frågan vill jag ge Maria Larsson chansen att korrigera misstaget genom att nu här i kammaren förklara varför hon inte har svarat på frågan och ge ett tydligt och klarläggande svar på min första fråga.

Den lyder: Med anledning av den senaste rapporten från Socialstyrelsen om felaktig läkemedelsanvändning hos äldre undrar jag om ministern har skaffat sig heltäckande kunskaper och fakta om hur stort detta problem är på riksnivå eller om ministern avser att ta fram fakta.

Den rapport som jag hänvisar till är den rapport där Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet i Jönköping 2005 i ett projekt gjorde en analys av läkemedelsbehandlingen av ungefär 300 äldre patienter i Östergötland, Kalmar och Jönköping. Resultatet presenterades i en rapport där slutsatsen var att det fanns allvarliga brister och att felbehandling med läkemedel var vanligt förekommande.

Samma typ av analys gjordes även 2008 i form av en uppföljningsrapport som nyligen publicerats. Resultaten är anmärkningsvärda. Det konstateras att felbehandlingarna har ökat. Antalet läkemedel per patient har ökat. Förskrivningen av lugnande medel och sömnmedel har ökat, antalet D-interaktioner har ökat och dubbelanvändningen av läkemedel har mer än fördubblats.

Denna allvarliga försämring av läkemedelsanvändningen hos våra äldre har alltså skett trots att det i de tre aktuella landstingen faktiskt har genomförts en hel del åtgärder. Man har bland annat genomfört ett stort

antal läkemedelsgenomgångar vilket uppenbarligen inte haft någon märkbar effekt.

Tycker inte ministern att det är alarmerande och närmast en skandal att Socialstyrelsens rapport visar att de allvarliga brister som man pekade på 2005 har förvärrats ytterligare och att det på alla punkter har skett försämringar i läkemedelsanvändningen hos våra äldre? Tydligt inte, eftersom ministern inte ens har kommenterat det i interpellationssvaret.

Jag hoppas att jag nu får ett tydligt och klarläggande svar på min första fråga.

Anf. 26 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Interpellationssvaren får ha en viss längd. Med anledning av att vi faktiskt har tagit den här frågan på stort allvar och har genomfört en mängd åtgärder var jag väldigt angelägen om att få berätta om dem i svaret. Därför var utrymmet för att besvara den första frågan ganska litet.

Thomas Nihlén och jag har haft diskussioner tidigare i det här ämnet. Och jag tror att Thomas Nihlén, om han inte alldeles har slagit dövört till, har förstått att jag hyser en stor oro på det här området utifrån den rapport som Thomas Nihlén hänvisar till men också utifrån andra rapporter, både från Socialstyrelsen och från annat håll. Vi har intensifierat det här arbetet på ett påtagligt sätt och inrättat en rad reformer för att det ska kunna ske en förändring. Att få med alla de saker som vi faktiskt gör, som pekar mot att framtiden kan se annorlunda ut, har varit angeläget i svaret.

Jag är mycket bekymrad över att det sker en sådan övermedicinering av våra äldre, att alltför många personer med en demens också får antidepressiva medel när det ibland kan vara andra saker som framför allt behövs.

Jag har varit ute på en mängd olika besök i vården. Jag har sett exempel som en 95-årig kvinna som hade 29 olika läkemedel. Faktum är att när läkemedelsgenomgångar görs, och de har ökat markant med hjälp av de stimulanspengar som har funnits till förfogande, har de nästan alltid lett till att läkemedel har satts ut. Man har minskat antalet läkemedel för den äldre med en bättre hälsa som följd.

Det här är ett högst angeläget område, och då gäller det att arbeta med det på ett strukturerat och metodiskt sätt och att bygga in kontrollsystem. Vi har vidtagit en rad åtgärder som kan ha betydelse, men jag är inte säker på att vi är färdiga, utan det kan behöva göras ytterligare saker.

I den rapport som jag fick från Socialstyrelsen om läkemedelsbehandling av äldre patienter på medicinklinik lämnar Socialstyrelsen ett antal förslag på vad man kan göra. Man pekar bland annat på ökad kunskap hos personal, förbättrad samverkan mellan sjukhuskliniker. Kvalitetsregister riskerar ibland att driva fram en ökad medicinanvändning, säger man, och det är något som jag tycker att vi ska ta på största allvar och ha stor vaksamhet på. Man säger också i rapporten *Effektivare läkemedelsanvändning* att det bör finnas läkare med särskilt koordinationsansvar. Det är en sak som vi tittar på nu. Man menar att det bör finnas en utbildning i polyfarmaci, alltså om läkemedel, på AT-nivå, alltså i läkarnas AT-tjänstgöring. Och man menar att det bör finnas team som jobbar med detta där både geriatriker och allmänläkare ingår.

Socialstyrelsen har i sina genomgångar också gett oss förslag på saker som vi kan gå vidare med. Men jag skulle vi återkomma till och säga att väldigt många av de saker som vi nu inför kommer att ha betydelse. Sedan tycker jag att det är bra att vi har en offentlig debatt om detta. Den bör föras av många människor, inte bara här i riksdagens kammare utan ute i vårdens verklighet, bland de äldre och bland pensionärsorganisationerna, för att vi verkligen ska få ljus på frågan.

Det sker en stor överförskrivning av läkemedel till äldre i dag, och den måste minska.

Anf. 27 THOMAS NIHLÉN (mp):

Fru talman! Jag konstaterar att Maria Larsson inte heller nu tog tillfället i akt att svara på frågan.

Vi vet att många av våra äldre i Sverige i dag drabbas av skador och sjuklighet och dör på grund av felaktig läkemedelsanvändning och av läkemedelsrelaterade orsaker.

Det som finns i min fråga är att det saknas uppgifter om hur många det är som drabbas och varför. Varför vill inte ministern utreda och kartlägga hur stort problemet med felaktig läkemedelsanvändning till våra äldre är i Sverige?

Det stora problemet är att så länge vi inte har en nulägesbeskrivning av problemets omfattning, vilka som drabbas och varför har vi inte någon som helst möjlighet att veta om alla åtgärder och insatser verkligen har någon effekt eller inte. Det är det som är det allvarliga.

Min andra fråga i interpellationen handlar om vilka åtgärder ministern planerar att vidta för att motverka försämring av läkemedelsbehandling av våra äldre. I svaret presenteras ett stort antal åtgärder, och många av dem är bra och kan jag ställa mig bakom. Det handlar framför allt om olika former av förbättrat IT-stöd, om nya rekommendationer och riktlinjer och om läkemedelsgenomgångar.

Åtgärderna som handlar om förbättrat IT-stöd är viktiga och nödvändiga, men det kommer förmodligen att dröja flera år innan vi eventuellt kan se de positiva effekterna av dem.

När det gäller problemet med nya riktlinjer och rekommendationer är att vi vet av erfarenhet att de har väldigt dålig följsamhet. Och vi vet att det än så länge inte finns en kraftfull tillsyn som gör att dessa riktlinjer och rekommendationer verkligen följs.

När det gäller läkemedelsgenomgångar visar väl inte minst Socialstyrelsens rapport som jag hänvisade till att den åtgärden inte är någon långsiktig lösning.

Vad är det då för åtgärder och insatser som verkligen har någon effekt på felaktig läkemedelsanvändning? Finns det några åtgärder som är evidensbaserade? Ja, det finns det faktiskt. Den 6 maj, för två dagar sedan, presenterade SBU en rapport som heter *Äldres läkemedelsanvändning – hur kan den förbättras?* Nu vet jag inte om Maria Larsson har sett den eller läst den, men en av de viktigaste slutsatserna i den rapporten är att ökad utbildning och information till läkare och förskrivare leder till minskad felaktig läkemedelsanvändning. Detta kan man tydligt vetenskapligt belägga, och det är en av de åtgärder som har starkast evidens.

Min fråga till statsrådet blir följaktligen: Varför väljer inte regeringen att i första hand satsa på åtgärder mot den felaktiga läkemedelsanvändningen för våra äldre som har ett starkt vetenskapligt stöd?

Anf. 28 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag tycker att vi ska hyfsa orden lite och inte anklaga varandra för oförsämdheter som inte äger relevans, utan vi får hålla oss till sakfrågorna.

När det gäller om vi vet hur situationen ser ut i dag kan jag säga att det finns sådana uppgifter. Och jag väntar på sådana från Socialstyrelsen, där en kartläggning har skett av hur mycket läkemedel som används till personer över 80 år, också användningen av sömnmedel, antidepressiva medel, lugnande medel och antipsykotiska medel fördelat på män och kvinnor. Det är ett kartläggningsarbete som är gjort och som snart kommer att redovisas.

Jag håller med om att det är viktigt att veta hur situationen ser ut för att kunna göra rätt insatser i proportion till problemets storlek, och det här är ett stort problem. Det har dessutom ökat, även om det nu finns tecken på att den trenden håller på att vändas. Jag tror att en del i det är att det har blivit en mycket större offentlig debatt.

Svaren saknas alltså inte, utan de är naturligtvis någonting som vi har sett till att få fram. Det jag kan vara bekymrad över, Thomas Nihlén, är att den tidigare regeringen, och ni utgjorde en del av regeringsunderlaget, gjorde så lite åt detta. Allt det som Thomas Nihlén nu står och önskar att vi ska göra skedde inte under den förra regeringsperioden när ni var stödpartier till regeringen. Problemen var väl kända redan då, men väldigt lite av åtgärder vidtogs.

Vi har satt in en rad åtgärder, inte minst kontrollsystem via apoteken nu. Vi har en ny lagstiftning på plats, patientdatalagen, som gör det möjligt med ett informationsutbyte mellan olika vårdgivare. Jag tror också att det behövs en fördjupning på det här området inom läkarutbildningen.

Jag har också läst SBU:s rapport. Den är alldeles färsk – den kom för två dagar sedan. I sina slutsatser pekar de tydligt på att det kanske inte finns en enskild åtgärd som är den enda lösningen. Ibland vill politiker gärna att man ska hitta en sak som ska lösa hela problemet. Det här är ett komplext problemområde som kommer att kräva flera olika insatser, och vi har börjat jobba aktivt med en hel del av dessa. SBU pekar på att man behöver jobba med informationshantering, rutiner och hjälpmedel för förskrivning och behandlingsuppföljning, distribution av läkemedel samt utbildningsinsatser.

Det finns alltså inte en enda fingerknäpp som löser hela problemet. Att vända trenden och få ned läkemedelsförskrivningen kräver en rad olika åtgärder. De insatser vi nu har gjort – de lagändringar vi har genomfört, Apotekets möjlighet att ha ett inbyggt elektroniskt varningssystem, den nya tillsynsorganisation som kan tillsyns hela vårdkedjan – är ganska stora och omfattande reformer som kommer att innebära förbättringar.

Anf. 29 THOMAS NIHLÉN (mp):

Fru talman! Poängen med min fråga var att den åtgärd som enligt SBU-rapporten hade kanske starkast evidens inte finns med i det åtgärdsprogram som presenteras i svaret.

Att en sådan här kartläggning har påbörjats är en jättestor nyhet, måste jag säga. Jag tror dock inte att denna kartläggning riktar in sig på just det jag tog upp om den felaktiga läkemedelsanvändningen, antalet skador och dödsfall och så vidare.

Min tredje fråga i interpellationen handlade om en skärpt lagstiftning mot läkemedelsvanvård i form av en lex Gulli. Miljöpartiet har i riksdagen framfört ett stort antal förslag på konkreta åtgärder för att minska den felaktiga läkemedelsanvändningen för våra äldre. Ett av förslagen är att införa en lex Gulli.

Gulli Johansson drabbades av en allvarlig läkemedelsvanvård som gjorde att hon förlorade elva år av sitt liv. Hennes fall beskrevs i *Uppdrag granskning* i höstas. Med anledning av fallet Gulli Johansson, och många andra som drabbats av samma öde, anser vi att det behövs en tydlig anmälningsskyldighet om man misstänker att någon drabbats av felaktig läkemedelsanvändning som leder till läkemedelsvanvård.

I svaret menar ministern att dagens lex Sarah skulle kunna användas för anmälningar av läkemedelsvanvård. Problemet med läkemedelsvanvård är att det faller mellan två olika lagstiftningar: hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstlagen. Därför är vi övertygade om att det behövs en lex Gulli som innebär att inte bara personal utan även anhöriga ska kunna göra dessa anmälningar.

Ser inte ministern problemet med att det i dag saknas en effektiv lagstiftning som uppmärksammar problemet med läkemedelsvanvård för våra äldre?

Anf. 30 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Vi har en lagstiftning på plats som heter lex Sarah och som vi just nu förtydligar ytterligare. Jag tror att det är viktigt för vårdens personal att tillvaron inte blir alltför oöverblickbar med alltför många olika typer av lagstiftning. Denna lagstiftning är fullt möjlig att använda för det ändamål som Thomas Nihlén vill, och jag hoppas att den ska användas också på detta område där det behövs mycket mer av vaksamhet och anmälning. En högre anmälningsfrekvens leder till ett förbättringsarbete. Det som anmäls blir synliggjort, vilket leder till det kvalitetsutvecklingsarbete som både Thomas Nihlén och jag är angelägna om att få till stånd.

Jag har gett ett väldigt utförligt svar till Thomas Nihlén när det gäller alla de saker som är på gång. Jag har också antytt att jag inte tror att arbetet är avslutat, även om jag har fått siffror som tyder på att det sker en förbättring och kanske till och med ett trendbrott här. Det finns väldigt mycket kvar att göra eftersom förskrivningen är för stor.

När det handlar om utbildningsinsatser tror jag att det behövs förstärkningar även där. Jag kan beklaga att det inte har gjorts tidigare, när Thomas Nihlén stödde den tidigare regeringen. Det gjordes inte då, och det är naturligtvis en sak som vi får arbeta vidare med.

Den här frågan kommer inte att lösas över en natt, men det är ett centralt och viktigt förbättringsarbete. Det handlar om de äldres livskvalitet. I dag har många en mycket sämre livskvalitet än vad som skulle vara möjligt därför att de äter för många mediciner.

Detta är en väldigt angelägen fråga för regeringen; det hoppas jag att Thomas Nihlén förstår när han ser redovisningen av alla de åtgärder vi har vidtagit. Förbättringsarbetet kommer också att fortsätta.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2008/09:406 om definition av utanförskapet

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Hillevi Larsson har frågat mig om jag i samband med den ekonomiska vårpropositionen avser att återkomma med en precisering av hur begreppet utanförskap ska mätas.

Tidigare var debatten kring arbetslöshet alltför ofta fokuserad på antalet sysselsatta och arbetslösa. De kvantitativa sysselsättningsmål som användes kunde uppnås genom att människor flyttades från öppen arbetslöshet till arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller till tillstånd helt utanför arbetsmarknaden. Målen tydliggjorde inte heller att det helt avgörande för ökad välfärd är att de nya jobben är varaktiga så att människor inte får problem på nytt när konjunkturläget blir sämre.

Regeringens huvudsyfte med utanförskapsbegreppet är därför att belysa att betydligt fler än de som räknas som arbetslösa kan ha arbetsmarknadsrelaterade problem. För många kan dessa problem till och med vara allvarligare än situationen för de arbetslösa. Utanförskapet är således ett samlingsbegrepp för ett allvarligt samhällsproblem och låter sig inte kvantifieras med en enda storhet. Utvecklingen på arbetsmarknaden måste därför bevakas med en bred uppsättning indikatorer som beskriver arbetsmarknadssituationen för hela befolkningen i arbetsför ålder.

Regeringen presenterade ett ramverk för sysselsättningspolitiken i budgetpropositionen för 2009. Ramverket syftar till att identifiera, styra åtgärderna till och följa upp de mest väsentliga problemen på arbetsmarknaden. Ett av de viktigaste beslutsunderlagen för detta är Statistiska centralbyråns, SCB:s, arbetskraftsundersökning, AKU.

Sedan ett år tillbaka pågår på regeringens initiativ ett arbete med att vidareutveckla statistiken och statistikredovisningen baserad på AKU. Under hösten presenterades de första resultaten av detta arbete. Arbetet fortsätter, och SCB kommer successivt att publicera nya och bättre indikatorer. Regeringen har i vårpropositionen redovisat utvecklingen på arbetsmarknaden utifrån denna nya statistik och avser att fortsätta med det även i kommande propositioner.

Anf. 32 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Före valet var det mycket diskussion om utanförskapet. När man tittade lite närmare på de siffror som visade att över en miljon svenskar befann sig i utanförskap kunde man se att det var rätt mycket

som var inräknat i detta utanförskap. Det var alla som var sjukskrivna, både kort- och långtidssjukskrivna. En del av dem kunde rimligtvis inte jobba eftersom de var svårt sjuka, men när det gäller de korttidssjuka var det ju bara tillfälligt. Förtidspensionärer var inräknade i gruppen liksom föräldralediga, hemmafruar som själva valt att vara hemma och inte jobba, värnpliktiga, deltidsarbetslösa och även undersysselsatta. Man kan räkna upp ytterligare grupper, men detta är några exempel. Alla som de facto inte jobbade full tid räknades alltså som att de befann sig i ett utanförskap.

Dock visade det sig att bara en fjärdedel av dessa helt och hållet levde på ersättningar från samhället. Jag vill inte kalla det bidrag; de här ersättningarna är ju en form av försäkring som människor har betalat när de har arbetat för den händelse att de någon gång skulle bli sjuka eller arbetslösa. Tre fjärdedelar fick alltså bara delvis ersättningar från samhället. Vissa jobbade en del av året; en del var tillfälligt sjuka, hade studerat, var föräldralediga och så vidare. Det är ett märkligt sätt att göra statistik när exempelvis värnpliktiga också räknas som i utanförskap.

Det viktigaste är dock att vi får jämförbar statistik. När vi tittar i backspegeln och jämför det enorma utanförskapet som sades finnas före valet med hur det ser ut i dag, är det exakt samma sätt man räknar på eller har man nu ändrat statistiken? Jag tror i och för sig att den behöver ändras eftersom det var ett konstigt sätt att räkna på, men det måste samtidigt vara viktigt att kunna jämföra för att kunna se utvecklingen: Har utanförskapet blivit mindre eller större? Vad har egentligen hänt? Det känns förvirrande.

Jag fick höra i svaret att man nu ska ändra statistiken, men då vill jag veta på vilket sätt. Vilka regler är det nu som gäller? Vilka ska nu innefattas i utanförskapet? Är det samma sätt att räkna som förut, eller är det ett helt nytt sätt?

Är det ett helt nytt sätt vill jag gärna veta hur man jämför med det gamla systemet. Ett konkret exempel som jag har tagit upp i min interpellation är om man tillfälligt är förkyld, vilket de flesta av oss är någon gång om året oavsett hur mycket vi arbetar i övrigt. Man jämför det med vårdnadsbidrag då man är hemma och uppbär ersättning från staten. Det räknas som att man är med och jobbar när man uppbär vårdnadsbidrag, men är man förkyld befinner man sig i ett utanförskap.

En annan brist i det tidigare sättet att räkna var att man lade ihop all frånvaro från arbetsmarknaden i en enda klump och räknade om det till ett antal heltidsarbeten. Det innebär att om man lägger ihop tio personer som har varit förkylda under året får man det till att det kanske var någon som hade varit borta helt och hållet från arbetsmarknaden. Folk som de facto är med på arbetsmarknaden räknas som att de bidrar till utanförskapet. Det tycker jag är ett väldigt konstigt sätt att räkna på.

Kan man tänka sig att ta bort det sättet att räkna och i stället se individuellt – om man är i utanförskap eller inte – och inte räkna ihop all bortovaro i en enda klumpsumma och räkna ihop det till ett antal arbetstillfällen?

Anf. 33 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det här är en av de debatter jag på många sätt tycker är lite sorgesamma. Att debattera med Miljöpartiet varför människor inte

ska vara på arbetsmarknaden tycker jag på ett sätt är logiskt och rimligt. Det är en del av deras grundläggande ideologi att full sysselsättning inte är en central del av hur vi bygger upp ett välfärdssamhälle. För Socialdemokraterna tycker jag utanförskap och full sysselsättning borde vara en kärnuppgift, inte att låtsas som att vi försöker skapa ett begrepp som är en konstruktion och som inte är viktig utan att se kärnproblemet.

Joakim Palmes stora välfärdsutredning visar med all önskvärd tydlighet att det här med arbete är en central del av välfärden därför att den har så många trådar ut på andra områden. Det påverkar familj, barn, vilken tillgång man har till samhällsnyttigheter, ens förankring i närområdet, ens individuella trygghet därför att mycket av de civila nätverken är byggt kring arbetskamrater, arbetsplats, yrkesidentitet.

Vad är då utanförskapet? Jo, det är ett försök, inte från Moderaterna och inte från alliansen, utan från forskare och debattörer internationellt och i Sverige att fånga det faktum att vi har en skuggsida av misslyckanden med att nå full sysselsättning. Det är människor som inte är förankrade på arbetsmarknaden och som inte har den trygghet som följer av arbete därför att de på olika sätt har fastnat i miljöer och system som gör att de inte är på arbetsmarknaden.

Hur ska man mäta det här? Vi har försökt att på ett relativt öppet och ärligt sätt diskutera frågan rakt igenom. Det är inte så som man har gjort gällande att vi har valt något enskilt mått. Det vi har gjort är att försöka etablera en bred approach. Varför det? Ja, därför att inget enskilt mått fångar grundproblemet. Säger vi att det är arbetslösheten tappar vi att stora grupper, inte minst från andra europeiska länder, har emigrerat från arbetsmarknad, att man har en bristande jämställdhet så att kvinnor inte är på arbetsmarknaden. Det kan handla om att människor fastnat i förtidspensionering. Arbetslösheten är ett för snävt mått för att fånga utanförskapet.

Ska vi välja sysselsättningsnivån? Nej, det blir inte heller bra. En central del i problematiken är hur väl ungdomar och invandrare integreras på arbetsmarknaden, hur bra vi är på att få äldre människor att stanna kvar. Sysselsättningsmättet fångar inte det eftersom det blir människor som står utanför arbetsmarknaden som blir måttet.

Det spelar roll hur man är sysselsatt. Är det ett jobb med kollektivavtal eller är det ett tillfälligt kontrakt? Är det en väl organiserad verksamhet? Är arbetade timmar ett bättre mått? Nej, det spelar roll vem som arbetar de timmarna. Att ha en extremt hög arbetstid för män under de mest arbetskraftsintensiva åren fångar inte den trasighet ett samhälle upplever när stora grupper stängs utanför.

Är helårsekvivalenterna det sanna måttet? Nej, det är inte det sanna måttet. Det är det mått vi har ärvt av Erik Åsbrink och Socialdemokraterna när man lade fast en sysselsättningspolitik där vi hade problemet att folk gick mellan olika system.

Det finns inte ett mått att arbeta med detta, men det är ingen ursäkt för att inte försöka. Det finns inget värre gissel för ett samhälle än att stora grupper stängs utanför arbetsmarknaden. Hur vi mäter det, hur vi förstår det och hur vi gör någonting åt det kan vi ha olika uppfattningar om. Jag har full respekt för att Socialdemokraterna kan ha andra ideologiska utgångspunkter för att möta problemet. Men att försöka föringa

eller få den här diskussionen att handla om något annat än vad den ska handla om är för mig både sorgligt och förvånande.

Prot. 2008/09:114
8 maj

Anf. 34 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det är en väldigt intressant diskussion, och jag försöker inte på något sätt komma undan den diskussionen. Däremot tycker jag att vi ska koncentrera oss på kärnproblemet, och jag anser att kärnproblemet är att människor som är förkylda någon gång om året eller gör värnplikt räknas in i statistiken för utanförskap. Däremot är grundproblemet: Vilka är de som har svårast på arbetsmarknaden? Ja, det är lågutbildade, personer med funktionsnedsättning som har svårt att hitta arbetsplatser som är anpassade efter dem och som möts av diskriminering. Det är äldre arbetskraft, det är människor med utländsk bakgrund och det är människor som bor på orter där det är väldigt svårt att få jobb. Där har man räknat ut att när jobben har kommit – konjunkturen går trots allt upp och ned – är det 70 procent av jobben som går till dem som har högre utbildning och bara 1 procent till dem som har lägre utbildning. Det tycker jag är det verkliga utanförskapet, människor som egentligen inte är så konjunkturberoende. De som är konjunkturberoende har en chans att få jobb så fort konjunkturen vänder. Men de som även i tider då det kommer nya jobb inte får jobben är i utanförskap. Jag tycker att vi ska koncentrera oss kring människor som har en arbetsförmåga och som vill arbeta men som har väldigt svårt att få jobb. Åtgärderna ska koncentreras på: Vad är det de här människorna behöver? Det är framför allt utbildning, stöd, aktiv arbetsmarknadspolitik. Forskningen visar att om man har aktiva åtgärder är det många fler som ändå så småningom får jobb även om det kan ta lite tid. Därför tycker jag att politiken mer borde inriktas på de människor som jag tycker är i det verkliga utanförskapet.

Det hjälper inte med skattesänkningar och försämring av ersättningar, höjd a-kasseavgift, minskning av arbetsmarknadsprogram. Det kan till och med få motsatt effekt. Det som händer med människor som lever i ett utanförskap och som har väldigt svårt att få jobb är att de får en sämre ekonomisk situation och får ännu mindre stöd och hjälp för att få ett jobb. Det är därför det är så viktigt att definiera i statistiken vad man menar med utanförskap. Det får också konsekvenser för de åtgärder man genomför. Det är mycket möjligt att många av de åtgärder som har genomförts av regeringen är verkningslösa. För dem som verkligen vill ha jobb men som har svårt att komma in på arbetsmarknaden blir det bara en form av bestraffning. De får mindre pengar att leva på och blir utpekade som att de inte vill jobba, trots att det är det de allra helst vill.

Det stora problemet tycker jag inte heller är människor som studerar men som också räknas i utanförskap. När vi talar om ungdomsarbetslöshet är ett av de bästa sätten att se till att ungdomar så småningom får jobb att de utbildar sig och höjer sin kompetens. Det är väl egentligen inte positivt om så många ungdomar som möjligt direkt efter grundskolan eller gymnasiet ska komma in i jobb, utan det är bara positivt att de får utbildning. Hur kan det räknas som utanförskap?

Jämställdheten tog finansministern själv upp, och det är väldigt viktigt, men där kan jag inte heller se att vårdnadsbidraget på något sätt stärker jämställdheten. Man har erfarenheter i Norge av att de som har hamnat i vårdnadsbidrag framför allt är kvinnor, närmare 99 procent

Svar på
interpellationer

kvinnor. Det är många kvinnor med utländsk bakgrund som redan har en svag ställning på arbetsmarknaden och som får ännu svårare att få jobb senare.

Jag tycker att statistiken är viktig, men det får vara en rimlig statistik över vad utanförskap egentligen är så att man kan jämföra bakåt i tiden, för annars kan vi inte mäta hur det har gått.

Anf. 35 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Sven Otto Littorin sade så här i en radiointervju strax efter regimskiftet 2006: Vi riktar nu in hela politiken på ett enda mål, se till att bryta utanförskapet och få fler i arbete. Det är den stora uppgiften. Det vann vi valet på, och det ska vi göra.

Det var proklamationen. Nu ha det gått två och ett halvt år. Sanningen om Sverige är att arbetslösheten ökar rejält. Socialbidragsutgifterna stiger i kommunerna. Antalet varsel ökar. En stor del av de arbetslösa saknar till och med a-kassa som en följd av högerregeringens och Borgs kamraters höjningar i densamma. Socialbidrag blir det som återstår. Ni driver in människor i ert eget så kallade utanförskap.

Riksdagens utredningstjänst har redovisat siffror om den så kallade breda arbetslösheten. Källorna är SCB och AKU. År 2006 uppgick den till 17,9 procent av befolkningen i åldern 16–64 år. År 2009 beräknas den bli 19,5 procent, och år 2010 hela 22 procent.

Är detta ett bra resultat, Anders Borg? Har det lett till ett minskat utanförskap? Är det vad riksdagens utredningstjänst redovisar? Jag kan inte få det till någonting av detta. Riksdagens utredningstjänst är accepterad som vederhäftig och ger svart på vitt om regeringens misslyckanden.

Littorins uttalanden studsar nu tillbaka till Anders Borgs knä. Vad är det finansministern egentligen ska göra för att bryta utanförskapet? Metoderna hittills har visat sig vara synnerligen uddlösa. Snart är 500 000 människor arbetslösa.

Statsministern, din nära vän och kamrat, stod här i kammaren för en tid sedan och sade att arbetslösheten bara går att påverka marginellt. Det minns även Borg. Är det också din uppfattning? Är det inte detsamma som att Reinfeldt i praktiken abdikerar i kampen mot arbetslösheten? Han och regeringen ger i praktiken upp.

Socialdemokraterna har presenterat ett program för 120 000 fler personer i arbete, utbildning och arbetsmarknadsåtgärder. Ni säger nej till det. I stället för att ge dessa människor en chans är det passivt understödstagande som är ert alternativ. Är det att bekämpa utanförskapet?

Jag tycker ärligt talat att retoriken behöver rensas när det gäller utanförskapet. Människor som blivit arbetslösa utan egen förskyllan, som studerar, är hemmafruar, värnpliktiga, sjuka och förtidspensionerade var enligt er egen ovetenskapliga definition från valrörelsen betecknade som utanför.

Jag har träffat många människor som upplevt sig som stämplade. De tycker att den politiska retoriken drar en gräns mellan dem som har arbete och dem som inte har arbete. Det blir en skuldbeläggning där man skapar konstlade motsättningar.

Varsel, lågkonjunktur, regeringens dåliga arbetsmarknadspolitik och nedskärningar är inte den enskilde individens fel. Sluta med de negativa stämplarna på människor och bjud in dem i samhället i stället!

Sedan tycker jag att Borg blandar och ger så att utanförskapet kan bli i stor sett vad som helst. Ni blandar och ger så att det passar er själva med retoriken och statistiken. Men ni glömmer att Riksrevisionen har sågat er egen definition.

Det står: Ta initiativet till att precisera begreppet utanförskap så att det uppfyller de krav som bör ställas på målvariabler enligt de kriterier som formulerats i riksdagen. Man är inte nöjd med regeringens redovisningar.

Vad tänker du vidta för åtgärder mot bakgrund av de siffror från riksdagens utredningstjänst som visar att ni misslyckats rejält med er politik mot utanförskapet, Anders Borg?

Anf. 36 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Anledningen till att jag går in i debatten är att jag tycker att finansminister Anders Borg försöker att göra frågan mindre än vad den egentligen är.

Under hela valrörelsen 2006 möttes jag av begreppet utanförskap. Företrädarna för de borgerliga partierna pratade hela tiden om de en miljon, en och en halv miljon människor som stod utanför och inte fick komma in på grund av den socialdemokratiska politiken.

Vi förlorade valet. Jag förstår varför vi förlorade valet. Vi var inte tydliga med att vi prioriterade jobben. Vi gjorde det, men det syntes inte och människor märkte det inte. Människor var oroade över detta med utanförskap.

Nu säger regeringen: Vi måste se över och förändra detta med utanförskap. För mig handlar det om att man egentligen inte vill ha samma undersökning och samma siffrvariabler. Det kommer att visa att regeringen har misslyckats och gjort ett dåligt arbete.

Det är väl en av anledningarna till att man inte vill ha med gruppen vårdnadsbidragstagare. De som ska leva på 3 000 kronor i månaden och vara hemma med barn ska inte ingå i gruppen. Det är ett tydligt bevis att man inte jämför det och ser de pengar som kommer från staten på samma sätt.

Är man hemma och är sjuk hör man till utanförskapet. Är man hemma för vård av sjukt barn hör man till utanförskapet. Har man pengar från a-kassan hör man till utanförskapet. Men får man vårdnadsbidrag är man inte utanför.

Den 30 april redovisade DN en forskarrapport. Den visar att klyftan mellan rika och fattiga ökar i Sverige. Man är, som forskarna säger, starkt oroad över att regeringens politik ser till att klyftan blir ännu större.

Förvånansvärt nog har inte någon minister i den borgerliga regeringen svarat på frågan hur man ser på forskarrapporten. Jag tycker att det är jättemärkligt att finansministern inte vill svara på frågan om regeringens politik ökar gruppen i utanförskap och gör andelen fattiga ännu större.

Varför vill man inte svara på frågan? Är det för att man har gått från begreppet de nya moderaterna till de nya miljonärerna och nu inte längre vill tala om dem som förlorar på regeringens politik?

Det är jag som står här som vinnare eftersom jag tjänar 54 500 kronor i månaden och därmed vinner på politiken. De som är förlorare är de unga arbetslösa, pensionärer, alla andra arbetslösa och sjuka som ska

betala för att jag ska få mer pengar. Varför vill inte Anders Borg och regeringen tala om det, herr talman? Jag förstår inte det.

Varför vill man inte tala om de jobb som nu försvinner? Varför vill man inte berätta att nu när man inte ger pengar till kommuner och lands-ting försvinner ännu fler jobb och ännu fler unga kommer inte in på arbetsmarknaden? Varför vill man inte berätta om att de sommarjobb som är så viktiga för ungdomar nu minskar på grund av regeringens politik och därmed ökar utanförskapet?

Herr talman! Det är obegripligt för mig att man inte vill tala om att orättvisorna ökar i Sverige.

Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Den här debatten handlar om hur vi ser på full syssel-sättning. Kärnan i frågeställningen är: Hur mår Sverige? Hur har Sverige utvecklats över de senaste 20–30 åren för dem som inte har en stark ställning på arbetsmarkanden? Det handlar om situationen för ungdomar, invandrare och äldre.

Vi vet när vi tittar seriöst på frågan att i 30 år, kanske till och med 40 år, har utanförskapet vuxit. Andelen människor som varaktigt slagits ut från arbetsmarknaden mätt med en lång rad olika mått har kris efter kris fastnat på högre nivåer. Det har medfört allvarliga samhällsproblem som ökade klyftor.

Det är vår övergripande uppgift att göra någonting åt det och skapa förutsättningar för att fler får anställningar, att arbetslösheten kommer ned, att sjukfrånvaron minskar och att färre förtidspensioneras. Det handlar om att fler har ett arbete att gå till med arbetskamrater och kan känna stolthet över att kunna försörja sig själva och vara med i ett skapande projekt.

Om det kan man ha en seriös debatt. Men gå kommer Hultqvist och Jansson in här och för tillbaka det. Jag vill passa på att tacka för det. Jag tror att vi vann förra valrörelsen på att vi tog utanförskapet på allvar. Vi valde det som provosten för att utforma vår politik.

Nu fortsätter vi med det. Socialdemokraterna väljer att få det till en debatt som blir väldigt partipolitisk. Man utvecklar inte några egna svar på frågeställningen och förringar den eller hävdar att allting sammanhänger med regeringens åtgärder.

Det är utmärkt. Jag vill tacka för det. Det kommer att innebära att So-cialdemokraterna även i nästa valrörelse står utan en ansvarsfull och fungerande jobbpolitik. Det kommer att lägga grunden för att vi får ett förnyat förändringsmandat för att fortsätta att utveckla den svenska mo-dellen så att vi stärker den.

Hillevi Larsson går in i en väsentligt mer seriös diskussion om utan-förskapet, och det välkomnar jag. Jag ska försöka att något utveckla vad som är tanken bakom SCB:s fördjupade statistik. Den är naturligtvis inte, som Eva-Lena Jansson antyder, att vi skulle försöka pressa ned arbets-lösheten genom att förändra statistiken.

En av de stora förändringarna som vi har gjort är att vi räknar in stu-derande som söker arbete. Vi har därmed höjt arbetslösheten såsom den mäts.

Varför har vi gjort det? Jo, därför att det är en del av den internation-ella konventionen om hur man mäter arbetslöshet. Det är rimligen så att

vi ska mäta arbetslöshet på samma sätt i alla länder. I princip var det Sverige och Kanada som avvek från normen, och det var på tok för sent när vi äntligen fick ordning på statistiken.

Vad är det SCB ska göra? Det är egentligen det som Hillevi Larsson efterfrågar. Utanförskap är inte om någon är förkyld. Det är inte 14 dagars sjukskrivning vid en influensa. Det är inte ens en längre sjukskrivning vid ett benbrott eller ett allvarligt ryggproblem. Det är inte en kortare arbetslöshetsperiod i samband med en tillfällig efterfrågeförsvagning, utan det är det varaktiga utanförskapet – att människor under lång tid fastnar utanför arbetsmarknaden med alla de sociala bieffekter det har på identitet, på självupplevelse, på familj och på relationer. Det är det som är utanförskapsproblematiken. SCB:s uppdrag är att fördjupa det vi i dag vet för lite om i AKU-statistiken, nämligen just varaktigheten och djupet i de här frågeställningarna.

Jag har full respekt för att vi och Socialdemokraterna inte kommer att ha samma syn på vad som behöver göras. Vår uppfattning är att det behövs aktiva åtgärder, att vi behöver försäkringar som är verkliga omställningsförsäkringar och att jobbavdraget är helt avgörande för att människor ska komma in på arbetsmarknaden och för att vi ska ha en lönebildning som gör att sysselsättningen långsiktigt och varaktigt kan öka. Det är vi oense om.

Det vi borde vara ense om är arbetet att försöka hitta bättre, mer fungerande och mer styrande mått för att återupprätta full sysselsättning. Det är vad kärnan i diskussionen handlar om, men inte den diskussion som Hultqvist och Jansson deltar i utan den som Hillevi Larsson deltog i.

Anf. 38 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det här lät som en betydligt vettigare definition av utanförskap, det vill säga de som har fastnat i långvarig arbetslöshet och inte kan ta sig ur den. Men detta är inte den definition som har använts; det måste vi ändå vara ärliga och säga. I valrörelsen räknades alla de andra grupper som jag tidigare nämnde in – värnpliktiga, korttidssjuka och alla som de facto inte jobbade full tid.

Jag tycker också att det är konstigt att man automatiskt räknar in studerande som söker arbete som arbetslösa. Jag tror att det har mycket mer att göra med studiemedelssystemet än att man verkligen är arbetslös. Det är inte lätt att leva på studiemedel i dag med de höga hyror vi har. Man har inte räknat upp studiemedlet tillräckligt. För att överleva är det är många som känner sig tvingade att söka jobb och jobba vid sidan om sina studier. Jag tycker att det är olyckligt, för syftet är ju att man på heltid ska kunna ägna sig åt sina studier. Men bland dem som inte har hjälp hemifrån finns det många som känner sig tvingade att jobba vid sidan om. Jag vill inte kalla det för en form av arbetslöshet eller utanförskap, utan snarare för fattigdom. Man känner att det inte går ihop. Speciellt för ensamstående föräldrar som studerar är det en tuff situation.

Ju mer vi diskuterar frågorna, desto mer inser man hur komplexa de är. Jag tror att vi ändå måste tala om verkligheten bakom siffrorna för att kunna jämföra bakåt i tiden och se vad som har hänt. Har utanförskapet vuxit eller blivit mindre? Men det handlar även om att komma med vettiga åtgärder. Jag tror inte att de vettiga åtgärderna för studenterna är att

sänka studiemedlet så att de känner sig ännu mer tvingade att söka jobb. Det är väl i så fall snarare att ge dem en förbättrad situation.

När det gäller dem som verkligen är långtidsarbetslösa handlar det om att stärka deras kompetens. All forskning visar att det är det som är problemet. Där har regeringen tyvärr dragit ned på utbildningen.

Jag tackar så mycket för debatten, men vi behöver definitivt prata vidare om det här för vi är inte överens om vad utanförskapet är. Det tror jag att vi måste vara för att kunna komma med bra åtgärder.

Anf. 39 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag har ingen ambition att vinna något popularitetspris hos Anders Borg. Jag skulle kanske inte heller se det som en merit.

Det handlar om full sysselsättning, Borg. Men nu står vi snart med en halv miljon arbetslösa. Oavsett din retorik ökar arbetslösheten, och ert misslyckande manifesteras dag för dag och blir allt tydligare. Det är sanningen, Anders Borg. Allmänt hållna ord biter inte på det här. Reinheldt själv säger att man bara kan påverka arbetslösheten marginellt. Jag har frågat dig om du delar den uppfattningen. Du har inte gett något svar.

Riksdagens utredningstjänst visade 17,9 procent i bred arbetslöshet 2006, 19 ½ procent 2009 och 22 procent 2010. Ni har inte lyckats med er politik när det gäller det så kallade utanförskapet. Ni fixar inte det här. Det är sanningen, Borg.

Varför säger ni nej till de 120 000 fler i arbete, arbetsmarknadsåtgärder och utbildning som vi har föreslagit i vår alternativa budget? Där skulle ni ha en chans att göra någonting. Varför säger ni nej till 5 miljarder extra till kommunerna i år och 10 miljarder extra nästa år? Då skulle man kunna hindra många varsel, hindra många från att bli arbetslösa och dessutom slå vakt om kvalitet i vård, skola och omsorg. Där har ni några praktiska åtgärder som skulle kunna vidtas och ge effekt. De skulle kunna hindra utslagning, socialbidragsberoende och arbetslöshet.

Ni blandar och ger när det gäller definitionen av utanförskap därför att ni själva egentligen inte vet hur det ska definieras. Ni använder utanförskap som ett propagandistiskt ord som stigmatiserar vissa grupper av människor där man ska känna att man inte är fullvärdig i samhället. Jag har träffat människor som har varit förtidspensionerade och långtidssjuk-skrivna. De undrar: Varför ska jag stå här och känna att jag tillhör ett utanförskap? Varför ska de människorna känna så? Ni måste fundera på effekten av era egna ord och hur människor i en svår situation kan uppleva detta.

Anf. 40 TALMANNEN:

Jag vill allmänt säga att det här gäller definitionen av utanförskap. Vi måste följa riksdagsordningens 2 kap. 12 § – att hålla sig till interpellationen och inte gå alltför långt ut. Det går bra att ta exempel utanför interpellationen, men man måste ändå hålla sig till grundämnet i interpellationen.

Anf. 41 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag ska försöka hålla mig till interpellationen, som handlar om definitionen av utanförskap och regeringens sätt att hantera begreppet utanförskap. Jag upplever att regeringen faktiskt har varit

ganska oärlig mot väljarna. Man pratade om utanförskap och satte in ett antal människor som egentligen inte alls borde definieras som stående utanför, just utifrån det som Hillevi har redovisat. Man kanske är sjuk under en period eller studerar på heltid. Då är man inte utanför på det sättet.

Detta gjordes till en stor valfråga. Jag har ställt frågan tidigare. Om man nu inte står till arbetsmarknadens förfogande och om man nu inte finns på arbetsmarknaden – varför räknas då inte vårdnadsbidrag in i utanförskapsbegreppet? Varför valde ni att inte lägga in det? Var det för att regeringen därmed skulle öka utanförskapet?

Utanförskapet ökar. När forskare gång på gång talar om att regeringens politik bidrar till att antalet fattiga i Sverige ökar måste man tolka det som att utanförskapet ökar. Det har också visats. När antalet socialbidragstagare ökar i Sverige ökar utanförskapet. Regeringen har slutat prata om det nu. Varför vill man inte prata om det man faktiskt en gång införde, herr talman?

Jag tycker att det är viktigt att man håller sig till en fråga som har varit viktig för många människor. Om vi ser att många människor som har jobbat och blir arbetslösa hamnar i socialbidragsberoende och därmed blir utanför – varför vill då inte regeringen prata om lösningar för de människorna? Varför säger man att det bara ska vara pengar till dem som redan har? De som är utanför ska tydligen få känna på hur det är att vara utanför. De ska på något sätt känna att om man är riktigt fattig så gör det ont, och därmed kommer de att tvingas att ta jobb till vilket pris som helst.

Är det regeringens lösning på utanförskap? Det är inte den svenska modellen, skulle jag vilja säga. Det tillhör det föråldrade systemet på arbetsmarknaden då människor stod och tiggde efter arbete. Det utanförskapet vill inte jag ha tillbaka, herr talman.

Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Den här debatten handlar ytterst om definitionen av utanförskap, vars kärna är skuggsidan av misslyckandet med full sysselsättning. Sverige har under lång tid haft för få människor som har haft en fast förankring på arbetsmarknaden. Människor har i kriser slagits ut och sedan inte kommit tillbaka. Det är vad utanförskap handlar om. Det är vårt kanske viktigaste och mest omfattande socialpolitiska problem. Det är kanske vår största och mest allvarliga ekonomiska utmaning.

Nu har vi globalt fått en ny arbetslöshetschock. De brukar slå ungefär likartat i olika länder. Nyckelfrågan är sedan hur väl vi återigen lyckas pressa tillbaka arbetslösheten. Hur mycket biter den sig fast och hur många går från arbetslöshet in i ett permanent utanförskap? Hur vi ska möta detta är Europas, Sveriges och den industrialiserade världens viktigaste frågeställning i dag och de kommande åren.

Vi har varit väldigt ärliga i den här diskussionen. I finansplan efter finansplan och i vårproposition efter vårproposition har vi redovisat svårigheterna med detta. Vi har valt att utveckla en bred approach till utanförskapsbegreppet för att just fånga det som är kärnan i svårigheten. Det är varaktigheten, den tid man är borta och hur långt från arbetsmarknaden man står som är nyckeln. Man måste använda många mått. Det kan handla om sjukskrivningar, antal i åtgärder, sysselsättning, öppen

arbetslöshet och förtidspensioner. Vi måste använda alla indikatorer vi kan för att se hur utanförskapet utvecklas.

Sedan har vi den andra debatten med Hultqvist och Jansson, och det är bara att välkomna den. Socialdemokraterna har en verklighetsbeskrivning som är helt orimlig. Allting som är fel i världen beror på regeringen. Man har en fullständig vanbeskrivning av vad vi gör. Vi genomför den kanske största utbyggnaden av aktiva åtgärder som nu sker i Europa. Man hävdar att den inte föreligger. Man föreslår åtgärder som i allt väsentligt skulle höja utanförskapet.

Jag välkomnar en valrörelse där Eva-Lena Jansson och Peter Hultqvist får en mycket stark och dominerande ställning. Det skulle bidra till ett återval för alliansen.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:415 om pensionärers skattesituation

Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Lennart Axelsson har frågat mig om jag kommer att ta några initiativ för att dels förändra den nuvarande beskattningen av olika inkomster, dels förhindra att pensionärerna drabbas av kraftigt sänkta pensioner när den automatiska balanseringen i pensionssystemet inträffar.

Jobbskatteavdraget är ett betydelsefullt medel för att uppfylla det centrala målet med regeringens ekonomiska politik, nämligen att öka den varaktiga sysselsättningen och bryta utanförskapet. Jobbskatteavdraget är därför utformat så att utbytet av att arbeta blir större. Detta gäller oavsett om man är över eller under 65 år. För personer som har fyllt 65 år är avdraget extra stort.

Fler människor i arbete är en förutsättning för att kunna säkra finansieringen av välfärden långsiktigt för en befolkning med allt fler äldre. Fler människor i arbete skapar alltså även förutsättningar att tillhandahålla en god ekonomisk situation för sjukskrivna, arbetslösa och pensionärer.

Mot denna bakgrund är det inte aktuellt att förändra jobbskatteavdraget till att omfatta andra inkomster än arbetsinkomster.

Den 1 januari 2009 fick emellertid det stora flertalet ålderspensionärer sänkt skatt genom det förhöjda grundavdraget för pensionärer. Skattesänkningen är en del av regeringens välfärdssatsning och innebär en förbättrad ekonomisk situation framför allt för pensionärer med låga inkomster. Reformen innebär att beskattningen för pensionärer år 2009 är lägre än vad den var under den tidigare socialdemokratiska regeringen.

Försäkringskassan presenterade i mars den finansiella ställningen för pensionssystemet. Givet dagens regler är prognosen att pensionerna kommer att minska med ca 4 procent 2010. Försäkringskassan har emellertid fått i uppdrag att göra en teknisk översyn av den automatiska balanseringen i pensionssystemet för att dämpa alltför stora svängningar i pensionsutbetalningarna. Uppdraget redovisades den 14 april.

Förslaget är nu under beredning i pensionsgruppen, där även Socialdemokraterna ingår. Jag vill inte föregripa resultatet av den beredningen.

Prot. 2008/09:114
8 maj

Anf. 44 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Vi diskuterar nu en fråga som har diskuterats väldigt mycket tidigare här på förmiddagen i en särskild debatt. Den är viktig. Jag tycker att det finns anledning att påminna lite grann om den frågeställning som min interpellation innehöll eftersom jag inte tycker att jag fick de svar som jag hade hoppats på.

Under 2009 har ytterligare jobbskatteavdrag kommit till. Det innebär att skillnaden mellan vad en genomsnittspensionär betalar och vad en löntagare i samma inkomstläge betalar har ökat med 700 kronor.

Världsbanken har i en rapport gått igenom skattesystemen i 53 länder. Inte i något annat land än Sverige beskattas pensionärer högre än yrkesverksamma. I till exempel Norge är det tvärtom. Där har pensionärerna en bättre skattesituation än yrkesverksamma. I andra sammanhang när man gör jämförelser mellan hur det ser ut i vårt land i förhållande till andra länder, till exempel i apoteksfrågan som är väldigt aktuell, brukar regeringen säga att vi är ensamma om den modell vi har. Men i det här fallet väljer man göra det på det sättet att vi står ensamma när det gäller beskattningen av pensionärerna. Jag tycker att det är en lite underlig ordning.

En annan fråga som jag tar upp i interpellationen handlar om hur finanskrisen slår mot pensionärerna och när den så kallade bromsen träder in. Svaret på den frågan från finansministern är väl i och för sig rimligt, det vill säga att man inte vill föregripa resultatet av den beredning som pågår. Men samtidigt är det inte orimligt att fundera på om vi inte skulle kunna kompensera pensionärerna via skattesystemet för det tapp i inkomster som de förmodligen kommer att få på grund av att systemet ser ut som det gör. Det är ändå någonting som finansministern borde kunna reflektera lite över.

Ett annat besked som ges i svaret, och det är väl egentligen det viktigaste, är: "Mot denna bakgrund är det inte aktuellt att förändra jobbskatteavdraget till att omfatta andra inkomster än arbetsinkomster."

Den stora skillnaden mellan de borgerliga partierna och oss på den andra sidan är att vi vill förändra detta. Vi vill att skattesystemet ska behandla alla inkomster på samma sätt, men det vill inte regeringen. Man säger visserligen att man har sänkt skatten för pensionärerna i år. Det har inneburit att en normalpensionär har fått 68 kronor i sänkt skatt per månad samtidigt som Anders Borg och jag har fått dryga tusenlappen. Det är inte någonting som visar att man vill förändra skillnaden mellan den som har lön från arbete och den som har lön i form av pension. Det är ett viktigt besked från den här interpellationsdebatten att vi har fått veta det.

Anf. 45 CURT LINDEROTH (m):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Lennart Axelsson har ställt den här interpellationen. Jag uppfattar den som ganska måttlig i ordvalet. Från Lennart Axelssons parti har det under en lång följd av månader kommit en retorik som, precis som Peter Hultqvist sade i den förra interpellationsdebatten, behöver rensas.

Svar på
interpellationer

När vi tittar på pensionärernas skattesituation får vi inte glömma att den nuvarande regeringen har tagit bort fastighetsskatten och infört en betydligt bättre situation för de människor med relativt låga inkomster som pensionärerna tillhör. Genom fastighetsavgiften har de nu möjlighet att behålla sina sommarställen och sina fastigheter för fast boende.

Jag är revisor i en av de stora pensionärsorganisationerna, och jag har en viss erfarenhet av vad som har hänt under flera år. Under den förre statsministern Göran Perssons tid gällde det enligt hans uppfattning att förbättra Sveriges ekonomi. Det skulle drabba väldigt många, och naturligtvis också pensionärerna. Då utlovades det en återbetalning till pensionärerna som inte har skett. Den borde ha skett före sekelskiftet.

Den andra punkten gäller diskussionen om lika inkomster för den som arbetar och den som är pensionär. Där tycker jag att retoriken behöver rensas ur synpunkten att man visserligen kan säga att den som har 10 000, 15 000, 20 000 eller 25 000 kronor i lön och som arbetar eller är pensionär formellt betalar olika inkomstskatter på grund av jobbskatteavdraget.

Jag har tagit fram uppgifter från riksdagens utredningstjänst. Där visar det sig att det finns avgifter för den som arbetar som pensionärer inte har, till exempel fackavgiften på kanske i storleksordningen 300 kronor och arbetslöshetskasseavgiften på samma nivå. Därtill har vi den lägre kostnaden för kollektivtrafiken för pensionärer. Här i Stockholms län är den 270 kronor lägre för pensionären, eller om man så vill 270 kronor högre i månaden för den som arbetar. Eftersom Stockholms län har de lägsta kostnaderna för kollektivtrafik är jag ganska övertygad om att det är ännu större skillnader ute i landet.

Sedan finns det andra kostnader som den som arbetar har, till exempel i kantine på jobbet, klädkostnader eller någonting annat. Man får alltså faktiskt en rimlig skillnad. De här 722 kronorna som har nämnts i debatten är utan vidare mycket högre för dem som arbetar.

Med detta vill jag säga att jag är glad att Lennart Axelsson gav tillfälle att få framföra de här synpunkterna, vilket ju pensionsdebatten tidigare i dag på morgonen inte gav utrymme till på grund av debattreglerna.

Anf. 46 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag skulle vilja ha svar på några frågor. Har pensionärer lägre hyra än andra grupper? Är deras mat billigare? Är deras kläder billigare? Är levnadsomkostnaderna lägre än för andra grupper? Skapar det fler arbetstillfällen när pensionärer betalar högre skatt? Finns det belagt någonstans i ett Sverige där utvecklingen visar fler varsel, fler arbetslösa och fler socialbidragstagare?

När regeringen motiverar att pensionärer betalar högre skatt än andra med att det skulle ge fler jobb menar jag att verkligheten visar att det är ett argument som inte håller. Det är felaktigt; det är falskt.

När man bedömer ett skattesystem tycker jag att man ska ha en principiell grundsyn som är att skatt ska betalas efter inkomst. Däremot tycker jag inte att skatt efter ålder eller extra skatt om man är pensionär är en principiell grund för ett skattesystem. Sverige är världsunik på den punkten, och det är definitivt inte hedervärt att vara världsunik på just den punkten.

Motiven och argumenten för att pensionärer skulle betala högre skatt är ihåliga. Det ger inte fler jobb, minskar inte varslen och bromsar inte lågkonjunkturen i någon mening.

Sedan är frågan vad man ska använda för ord. Får man använda starka ord som visar vad saker och ting är och kalla saker och ting för dess rätta namn, eller bryter man då mot någon sorts politisk konvens där det ska vara ett nedtonat så kallat måttligt samtal där gråzonerna ska göra att allting tunnas ut?

Men jag säger så här: Det här är åldersapartheid! Då använder jag ett starkt ord, och sedan får det väl darra till i manschetterna här så att man blir riktigt skräckslagen.

Det handlar alltså om särbehandling av äldre människor. Att en pensionär med ca 230 000 kronor i pension betalar 12 000 kronor mer i skatt går inte att förklara med logiska och i verkligheten förankrade argument. Nu ökar klyftan ytterligare med tredje steget i jobbskatteavdraget. Vi har föreslagit att man ska sänka pensionärernas skatter med 2 700 kronor för att minska gapet.

Veronica Palm har tidigare här i dag redogjort för att det här är en prioriterad fråga när vi återkommer till regeringsmakten 2010 och att vi successivt ska avskaffa den här orättvisan och ta bort åldersapartheid.

PRO och SPF är de två stora pensionärsorganisationerna. Föregående talare är revisor i en stor pensionärsorganisation. De har sagt att det här är fel. De accepterar inte den här orättvisan. De är eniga på den här punkten. Jag tyckte att det var intressant att höra revisorns funderingar som innebar ett försvar av pensionärsskatten.

Pensionärernas mat, kläder och annat är inte billigare än för andra grupper. Deras medicin- och sjukvårdskostnad är ofta högre. Kostnader för fackavgifter och avgifter till a-kassa löste vi genom avdragsrätt på vår tid när vi satt i regeringsställning. Men det har högerregeringen tagit bort.

Anders Borg! Är det så att denna skatteorättvisa, denna åldersapartheid – detta starka ord – ska bestå för evigt i er värld? Tänker ni aldrig göra någonting åt detta? Är det här kungslinjen mot framtiden när det gäller beskattning?

I detta anförande instämde Göran Persson i Simrishamn (s).

Anf. 47 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Den här frågeställningen handlar i första hand om det ska vara lönsamt att vara i arbete. Så har det ju inte alltid varit när man jämför med att inte vara i arbete. När man är i arbete har man en rad kostnader som har direkt samband med att man är i arbete. Det här har redan nämnts, till exempel resor till och från arbetet, kostnader som har direkt med arbetet att göra, a-kasseavgift och fackföreningsavgift. Det är utgifter som den som är i arbete har och som i ganska begränsad utsträckning numera är skattereducerande.

Det här innebär att det fordras en jobbskattereduktion, ett jobbskatteavdrag, för att göra det lönsamt att vara i arbete till exempel i relation till en pensionär med motsvarande inkomst. Det här är någonting som är väldigt svårt för många, inklusive vissa pensionärsorganisationer att inse, men jag uppfattar mer och mer när man diskuterar med företrädare för

pensionärsorganisationerna att de faktiskt i hög grad är varse den här skillnaden.

Oppositionen kommer nu med yrkanden om att man som pensionär ska ha exakt samma skatt som den som är i arbete oavsett att den som är i arbete och är över 65 år har en extra förmånlig jobbskattereduktion. Men om man ska ha samma skatt på samma inkomst kommer detta att fordra att man då höjer skatten rejält för dem som är i arbete för att i stället sänka skatten i förhållande till i dag för pensionärerna.

Socialdemokraterna är åtminstone i ledningen väl medvetna om att då fordras en ganska stor omfördelning, och därför är det viktigt i relation till den interpellation som vi nu diskuterar att man försöker precisera om det verkligen är avsikten att man nu ska höja skatten rejält för alla som är i arbete för att pensionärerna ska få en lägre skatt trots att de inte har många av de utgifter som de som är i arbete har.

Jag tycker att det i det fallet också vore intressant om Lennart Axelson kunde utveckla partiets syn på den frågan något.

Anf. 48 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Kärnan i den här debatten är ju hur vi ska se på Sveriges äldre och pensionärer och hur vi ska se på arbetslinjen. Vi vill naturligtvis alla utveckla vårt välfärdssamhälle så att äldre människor som har jobbat och slitit under ett långt liv har goda ekonomiska förhållanden. Det är en självklar utgångspunkt för den här diskussionen. Den förs också utifrån en insikt om att många äldre har det tufft. Det gäller framför allt de äldre kvinnor med begränsad inkomstpension som högre upp i åren lever i mycket små ekonomiska omständigheter. Det är alldeles självklart att när det finns ett reformutrymme, när vi har kommit längre på vägen mot full sysselsättning, är det prioriterat att förstärka och förbättra villkoren för pensionärerna.

Men den här debatten handlar också om arbetslinjen. Det som har gjort att så många länder har prövat jobbskatteavdrag och därmed har en grundläggande skillnad i beskattningen av förvärvsinkomster och pensionsinkomster är ju att det i studie efter studie visar sig vara ett så effektivt redskap för att öka sysselsättningen. Det har gjorts i USA, Storbritannien, Holland, Danmark, Nya Zeeland, Kanada och Finland.

Det som kanske är mest frapperande i den här diskussionen är att det är Tony Blair och Bill Clinton som har gått i bräschen för den här typen av reformer och som framgångsrikt har kunnat införa earned income tax credit i USA och working families' tax credit i Storbritannien. De två kanske mest framstående vänsterpolitikernas viktigaste gärning är det som Socialdemokraterna här i Sverige helt avvisar – det som gjorde att vi i USA fick en minskning av utanförskapet.

Den socialdemokratiska positionen här är väldigt märklig. Vi får veta att skatten för pensionärer ska sänkas så att den blir likställd med skatten för dem som arbetar. Det är en skattesänkning på 23 miljarder. Vi vet sedan tidigare att de socialdemokratiska utgiftstaken ligger 35 miljarder över regeringens, och vi har också fått uppgiften från Thomas Östros i upprepade intervjuer att det inte längre är klart att man står fast vid några försämringar av jobbvdraget. 35 + 25 + 25, det blir 85 miljarder. Det är ett relativt omfattande hål i en budget som redan har försvagats av konjunkturen.

85 miljarder kronor – var ska de tas ifrån? Hur ska det här gå ihop? Är det arbetsmarknadspolitiken som ska skalas ned? Är det socialförsäkringarna som ska stramas upp? Är det skatterna på dem som arbetar som ska höjas? Är det bolagsskatterna för företagen som ska höjas?

Det här går ju inte ihop. Man kan inte finansiera stora utgiftsökningar med stora skattesänkningar. Det är ju ett politiskt recept som brister i trovärdighet.

Till Peter Hultqvist vill jag säga att jag naturligtvis välkomnar hans deltagande och hans stora ord i debatten. Det är dem jag är så tacksam för. Det är en verklighetsfrånvärd beskrivning av vad regeringen gör och en felaktig beskrivning av hur vår politik är utformad. I verklighetsbeskrivningen är vi skyldiga till lågkonjunkturen i världen. I politikbeskrivningen låtsas han att vi inte har gjort den kanske mest omfattande utbyggnaden av de aktiva åtgärderna som har gjorts inom åtminstone EU-området. Och han ger ett politiskt alternativ som är både skadligt och ansvarslost, ett politiskt alternativ vars kärna är att höja bidragen och försämra jobbavdragen – precis de åtgärder som bidrar till att återupprätta arbetslinjen – och sedan stora utgiftsökningar och skattesänkningar som man inte finansierar.

Det är just det här – den verklighetsfrämmande beskrivningen av vad som sker i vår omvärld, den felaktiga beskrivningen av oss och den skadliga, ansvarslösa politiken – som gör mig så tacksam för att Peter Hultqvist går upp här i debatt efter debatt. Det här är diskussioner som kan fungera på partimöten men som kommer att göra att väljarna, när de funderar på vilken regering de vill ha, tryggt kommer att välja en regering som tar ansvar för full sysselsättning och goda offentliga finanser.

Anf. 49 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Jag satt tidigare i skatteutskottet och fick där handfast lära mig betydelsen av att man såg skatterna och välfärden på samma gång. Den här regeringens stora misstag var att när man gick in i den här mandatperioden med ett överskott på 70 miljarder trodde man att man alltid skulle befinna sig i någon typ av högkonjunktur. Man gick in och sänkte skatterna med en summa som motsvarar ungefär kostnaden för all äldreomsorg i hela landet. Och nu står man inför att behöva låna pengar för att sänka skatterna till de mest högavlönade i Sverige, samtidigt som man inte ser till att skicka pengar till kommuner och landsting så att de äldre som vi här talar om kan få den hjälp och det stöd som man behöver när man blir gammal och inte klarar sig själv, kanske för att kunna komma ut. Det valet har man som politiker: Hur hanterar man de pengar som finns att tillgå? Det tycker jag är viktigt även i den här debatten att vi har klart för oss.

Det är lite förvånande, tycker jag, att Lennart Hedquist som ordförande i skatteutskottet går ut och propagerar för att vi ska ha ett skattesystem som är orättvist. Det är ju det han säger. Jag fick lära mig att det skattesystem som finns ska vara så enkelt som möjligt och så likformigt som möjligt, och det ska framför allt vara rättvist. Det är inte det system som nu har byggts upp. Det är inte rättvist att en pensionär ska tvingas betala mer än en som får inkomst av sitt arbete. Det är en uppskjuten lön som man har betalat för under tiden man jobbade som man nu tvingas betala högre skatt på när man går i pension.

Svar på
interpellationer

Man kan också undra lite vilket mandat revisorn i ett av pensionärsförbunden, Curt Linderoth, har för att uttrycka sig på det sätt som han gör. Jag såg på SPF:s hemsida till exempel – om det nu är det förbundet det handlar om; jag uppfattade aldrig det – att man skriver: ”Det så kallade jobbskatteavdraget slår hårt mot pensionärerna. De flesta pensionärer har arbetat hela livet fram till pensionsåldern. Det är inte etiskt och moraliskt försvarbart att de inte ska kunna leva ett ekonomiskt och socialt bra liv även som pensionärer. Vi har alla accepterat ett system, där vi under arbetsför ålder producerar genom vårt arbete, betalar skatt till samhället och gör avsättningar till pensioner. Pensionen måste därför betraktas på samma sätt som en arbetsinkomst. Det är en obegriplig orättvisa att inte låta pensionärerna få del av skattesänkningen. – – – Regeringen visar i handling att man nedvärderar äldre människor. Detta är en diskriminering, som undergräver förtroendet för regeringen.” Detta kan man alltså läsa på SPF:s hemsida.

Det är, precis som Peter Hultqvist sade tidigare, så att pensionärsorganisationerna i stor enighet går ut och protesterar mot det sätt som man beskattar pensionärerna på i dag. Därför är min fundering på vems mandat Curt Linderoth framför de här åsikterna.

Jag har också som underlag för min interpellation använt en artikel i PRO:s tidning i slutet av förra året, där finansminister Anders Borg erkänner att det här är felaktigt. ”Det är ... en grundläggande rimlighet att skatten borde vara lika” säger han. Nu undrar jag: Om nu finansministern tycker att det är så, varför tar man då inte ett steg mot att göra det rimligt?

Anf. 50 CURT LINDEROTH (m):

Herr talman! Jag vill bara betona att jag inte har sagt att jag i egenskap av representant för någon pensionärsorganisation företräder den ena eller andra synpunkten. Jag sade, Lennart Axelsson, att jag har följt debatten i den egenskapen.

Peter Hultqvist frågar om pensionärerna har ett annat pris för sina kostymer eller vad det nu skulle vara för någonting. Nej, det har man naturligtvis inte. Men jag påpekade att man har ett annat pris på avgiften för kollektivtrafiken, så det är inte alls så att allting är lika dyrt eller billigt för den som är pensionär och den som arbetar. Däremot är det kanske så att den som är pensionär inte konsumerar lika mycket av rent naturliga skäl. Det är ju valfritt hur man vill göra.

Anf. 51 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Det är inte alls så att pensionärsorganisationer är, som Lennart Hedquist sade, varse att det nu är okej med pensionärsskatten. Jag var på PRO i tisdags, och budskapet var mycket tydligt: Det här ska bort. Man är enig om det här. Det finns ingen som är varse, accepterar eller ”halvaccepterar” det här. Det här är den uppfattning som finns i pensionärsorganisationerna. Försök inte skriva om verkligheten på den punkten!

Om detta skulle vara så bra för att bekämpa arbetslösheten, undrar jag: Varför ökar då arbetslösheten? Era åtgärder i form av jobbskatteavdraget ger inte effekt. Pensionärsskatten ger inte någon effekt. Borg kan

naturligtvis gömma sig bakom den internationella konjunkturen, men det löser inte problemet med arbetslösheten. Arbetslösheten stiger, socialbidragsutgifterna ökar. Det är verkligheten ute i kommunerna. Era åtgärder är inte effektiva.

Vi har föreslagit 2 700 kronor i skattesänkning till pensionärerna. När vi kommer tillbaka i regeringsställning kommer det att vara en prioriterad fråga. Det kommer givetvis att ta tid att lösa den eftersom det handlar om så pass mycket pengar, men vårt mål är att jämna ut skillnaden. Sedan får man lösa problemet med kostnader för inkomstens förvärvande, som det heter, genom avdragsvidan i deklaraionsblanketten. Då får man ett rent skattesystem. Att ha ett system där man institutionaliserar skatt efter ålder och särskiljer pensionärer från andra grupper i samhället är inte rimligt.

Debatten handlar, som sagt, om en grundläggande rättvisefråga. Alla ska betala skatt utifrån inkomst. Man ska inte betala skatt utifrån ålder. Åldersapartheiden ska bort.

Anf. 52 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Lennart Axelsson anförde betydelsen av ett så enkelt skattesystem som möjligt. En av de förenklingar som på senare år genomförts, och som delvis inleddes under socialdemokratisk tid, har varit att åstadkomma en förändring av avdragsvidan för inkomstens förvärvande. Det har skett ytterligare förändringar på senare år. De första 9 000 kronorna för resor till och från arbetet medger ingen skattereduktion. Småavdragen har successivt höjts, bland annat för att underlätta Skatteverkets arbete men också för att skapa rättvisa inom kollektivet, alltså för oss som är i arbete. De första 5 000 kronorna är inte avdragsvida. Avgiften till a-kassan är inte avdragsvid och numera inte heller fackföreningsavgiften.

Det låter på Peter Hultqvist som om han vill lösa frågan om skillnaden mellan att vara i arbete och icke vara i arbete samt att göra det mer lönsamt att vara i arbete genom att återinföra full avdragsvid från första kronan och den vägen egentligen skapa motsvarande effekt som åtminstone de första jobbskatteavdragen gav, nämligen ge kompensation för utgifter som man har när man är i arbete.

Det är centralt att ha ett skattesystem som uppmuntrar människor att vara i arbete, och det tror jag att de flesta pensionärer när de tänker efter inser betydelsen av eftersom den framtida pensionen i stor utsträckning bestäms av att så många som möjligt är i arbete och att man har bra inkomstförhållanden i landet. Jag har, Peter Hultqvist, blivit varse att fler och fler, även i pensionärsorganisationerna, förstår det sambandet, men man har hakat upp sig på skatteskalen; man upplever att Socialdemokraterna haft rätt i att skatteskalen måste vara helt identisk. I själva verket har skatteskalen inte varit identisk under socialdemokratisk tid heller eftersom pensionärerna haft andra grundavdrag än vi som är i arbete.

Anf. 53 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är alltid viktigt att komma ihåg vad diskussioner handlar om. Här är utgångspunkten hur vi ser på pensionärerna i Sverige. Då är det viktigt att understryka den betydelse som den nuvarande rege-

ringen och partierna som ingår i den fäster vid att förbättra välfärden för äldre människor. En bra trygghet på ålderns höst är av avgörande betydelse. Särskilt har vi i Sverige bekymmer med att äldre kvinnor har dåliga inkomster. Men det är inte det enda bekymret. Om vi ser på frågan ur det perspektivet är det helt avgörande att vi har en väl fungerande äldreomsorg för att yngre kvinnor ska kunna vara på arbetsmarknaden. En åldrande mamma eller pappa ska inte behöva bidra till en orimlig belastning som oftast bärs av kvinnor.

Vi har samtidigt ett begränsat reformutrymme. Varje åtgärd, hur önskvärd den än är, måste vägas av mot den allvarliga ekonomiska kris vi har och de behov vi har att förstärka jobbpolitiken.

Låt oss ändå ta diskussionen. Hur kommer det sig att så många länder – USA, Storbritannien, Holland, Kanada, Finland, Danmark – har valt att införa olika typer av jobbskatteavdrag? Det sammanhänger med att hela den industrialiserade världen står inför en jätteutmaning i form av en åldrande befolkning och ett mycket omfattande utanförskap. Det har inte lönat sig tillräckligt att vara på arbetsmarknaden, och det har inte lönat sig tillräckligt att arbeta extra. Antalet arbetade timmar är för litet och för stora grupper står utanför arbetsmarknaden. För att åtgärda det är jobbskatteavdraget därför centralt.

Jag träffade för en vecka sedan Alan Krueger, en av de forskare i USA som allra tydligast bidragit till att visa vilken stor betydelse jobbskatteavdrag och utformningen av socialförsäkringar har för hur många som arbetar. Han är i dag statssekreterare på arbetsmarknadsdepartementet i Barack Obamas regering. Det är den typen av resonemang och forskning som ligger bakom att man i USA nu går vidare med de viktiga reformer som infördes under Bill Clintons tid.

Med svenska socialdemokrater är det ofta så att man mer ska titta på vad de gör och mindre lyssna på vad de säger. När vi hade en socialdemokratisk regering kompengades löntagarna för egenavgifterna med 60 miljarder. Av dessa 60 miljarder tillfördes inte en krona, inte ett öre, till pensionärerna. Det var 60 miljarder kronor, 2 procent av bnp, fyra skattesänkningar, som gick till löntagarna.

Gjordes det för att svenska socialdemokrater drivs av en motvilja mot pensionärer? Nej, det var för att det fanns en ambition att minska marginalskatterna för låg- och medelinkomsttagare och därigenom förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Av samma skäl har vi gått vidare med jobbskatteavdraget, och därför är det av särskild vikt att vi har ett förstärkt jobbskatteavdrag för dem över 65 år.

Jag vill återigen tacka Peter Hultqvist för hans deltagande i debatten. Han sade mycket tydligt: Det här ska bort. Det finns ingen tvekan i det uttalandet. Peter Hultqvist ger intrycket till väljarna att skatten för pensionärer omedelbart ska sänkas med uppemot 25 miljarder. Det sades mycket tydligt: Det här ska bort. Är det någon som tror att det är med sanningen överensstämmande? 25 miljarder för pensionärerna, 35 miljarder i höjda utgifter, och nu vet vi inte om de stora skattehöjningarna för vanliga löntagare står fast.

Det handlar om 85 miljarder i ett stort hål i den socialdemokratiska politiken. Stora utgiftsökningar finansieras med stora skattesänkningar. Det är naturligtvis så man förlorar sin trovärdighet vad gäller den ekonomiska politiken. Man har en verklighetsfrämmande beskrivning av

motståndaren, man ger en felaktig beskrivning av vad regeringen gör och själv har man ett ansvarslöst och skadligt politiskt alternativ. Det gör att vi kommer att kunna lägga grunden för ett fortsatt förtroende i det kommande valet.

Prot. 2008/09:114
8 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 54 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Det var bra att finansministern påminde om 90-talet. Det är just det som egenavgifterna handlar om. Det var det moras i skattesystemet och i intäkterna som uppstod under den förra borgerliga regeringen som vi tillsammans med löntagare var tvungna att göra någonting åt. Vi hade inte tillräckligt med pengar för att kunna finansiera det som vi ville finansiera gemensamt.

I samband med att vi införde egenavgifterna sade vi att när det är möjligt ska vi betala tillbaka dem till de inkomstagare som varit med och bidragit till saneringen. Det var därför vi sänkte skatterna. Det var ett löfte som vi också höll. Vi brukar hålla våra löften när vi ger dem.

Jag fick inte något svar på min fråga ifall finansministern anser att det är en grundläggande rimlighet att skatten ska vara lika för pensionärer och andra. Varför gör finansministern i så fall inte någonting åt det? I den tidigare nämnda artikeln i PRO:s tidning sägs också att sänkt skatt för pensionärer inte ger någon effekt på sysselsättningen, som enligt finansministern ju är en viktig del i regeringens politik.

Det är väl tvärtom så att människor som har små marginaler om de fick möjlighet och pengar skulle gå ut och göra av med de pengarna på ett helt annat sätt än Anders Borg och jag gör, som redan har tillräckligt mycket pengar för att kunna köpa det som vi behöver ha. Pensionärerna skulle naturligtvis bidra mer till sysselsättningsutvecklingen med sänkt skatt än med det system som nu är, där de betalar mer skatt än vi andra. Det är ett orättfärdigt sätt att hantera dem.

Anf. 55 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Hur vi ska förbättra villkoren för våra äldre är naturligtvis en av de absolut viktigaste frågorna i svensk politik. Under sin tid i arbetslivet ska man kunna känna trygghet i att man kommer att ha en rimlig levnadsstandard också när man går i pension. När man blir gammal och sjuk och inte längre orkar ska man veta att det finns hjälp från personal på hemtjänsten. När sjukvården väl behövs ska man vara säker på att det finns resurser och att det inte krävs orimliga prioriteringar.

Det är därför vi bygger ett välfärdssamhälle. Det är därför arbetslinjen är så central. Det är också därför den här debatten blir så viktig.

Lennart Axelsson säger att man sänkte skatten med 60 miljarder för att kompensera för det som hände under saneringen på 90-talet. Somliga av oss minns den väl. Vad var det som hände? Vad var det som upprörde människor? Det gällde inte minst pensionärerna, den frysta indexeringen och de sänkta stöden på bostadssidan. Detta upprörde människor. Det var 60 miljarder kronor i fyra budgetpropositioner. Detta hade kunnat rymma väldigt mycket kompensation, om det varit det Socialdemokraterna hållit på med.

Men det var inte det man höll på med. Det är ett argument man har skruvat ihop för att man inte orkar säga varför man sänkte egenavgifterna. Det var för att det är bra att sänka marginalskatterna för låg- och me-

delinkomsttagare så att de arbetar mer. Svenska marginalsatser har nu gått ned i tio år, och det har den socialdemokratiska regeringen bidragit till. Det borde man vara stolt över. Man gör så därför att det är precis så Bill Clinton, Gordon Brown – när han var finansminister – och nu Barack Obama i USA gjort när de velat återupprätta arbetslinjen. De jobbar med jobbskatteavdrag, därför att jobbskatteavdrag har störst effekt på sysselsättningen av de skatter man kan sänka. Det ska vi inte glömma bort när vi talar om pensionärerna. Arbetslinjen och att många människor är i arbete är grunden för trygga pensioner och god välfärd.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:417 om regeringens skattepolitik

Anf. 56 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att höja skatten för de personer som tjänar mest och om jag är beredd att verka för ett återinförande av förmögenhetsskatten.

Regeringens politik har inneburit lägre skatt för dem som arbetar. Jobbskatteavdraget är, som procent av arbetsinkomsten, större för dem med låga och medelhöga inkomster än för dem med höga inkomster. Som ett exempel kan nämnas att ett vårdbiträde som tjänar 19 000 kronor i månaden får ett jobbskatteavdrag på 13 000 kronor i år. Vidare har regeringen höjt grundavdraget för pensionärer med låga inkomster. För en gift eller sammanboende garantipensionär innebär det ca 3 000 kronor mer att leva på efter skatt.

Förmögenhetsskattens olika värderingsregler och många undantag skapade kryphål och uppmuntrade till skatteplanering, detta särskilt bland dem med stora kapitaltillgångar och resurser. Samtidigt fick många småhusägare betala förmögenhetsskatt på grund av snabbt stigande taxeringsvärden. Förmögenhetsskatten kom därför att uppfattas som både godtycklig och orättvis.

Mot bakgrund av detta avser jag inte att vidta några åtgärder för att höja skatten för de personer som tjänar mest eller att verka för ett återinförande av förmögenhetsskatten.

Anf. 57 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag tackar finansminister Anders Borg för svaret. Det tog bara två månader att få detta korta svar på en ideologiskt ganska viktig fråga.

Herr talman! Det som är intressant med att lyssna på Anders Borg är att han i retoriken låter nästan som om han vore socialdemokrat. Men i praktiken ser man på politiken att det inte är så. Om han vore socialdemokrat skulle han inte vilja öka klyftorna i samhället. Det är därför jag har ställt frågan om finansministern har för avsikt att vidta några åtgärder för att höja skatten för de personer som tjänar mest. Det är vi som har tjänat mest på skattesänkarpolitiken.

Finansministern lyfter ett antal exempel i sitt svar. Det som inte är redovisat är att de personer som har fått skattesänkningarna också har fått

betala för dem själva. De har fått betala genom höjd avgift till a-kassan, genom att man har slopat avdragsrätten på deklarationen och så vidare. Man har fått betala genom höjda avgifter och sänkta ersättningar på olika sätt. Att jag tjänade 13 000 under det här året bara på regeringens skattesänkning medan någon har tjänat 13 000 på flera års tid som de har fått betala själva glömmar finansministern att säga.

Herr talman! 43 miljoner invånare i USA behöver matkuponger för sitt uppehälle. Att då stå och referera i olika sammanhang till amerikansk politik tycker inte jag är speciellt bra. Det jag tycker att man ska diskutera i Sverige är svensk politik. Om vi nu har 88 000 personer som har gått från lön till försämrade a-kassa eller socialbidrag – för socialbidragen ökar nu – innebär det minskade skatteintäkter och minskade pengar till välfärden. Det är skatterna vi använder för att omfördela – av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov. Detta tycker jag är en viktig princip, herr talman. Jag tycker att det är viktigt att de som har jobbat hela sitt liv inte ska ha högre skatt än de som jobbar. För mig är det en principiell inställning.

I de nya miljonärernas Sverige – jag skulle kanske säga de nya moderaternas Sverige, men jag föredrar att säga de nya miljonärernas Sverige – ökar klyftan mellan dem som har och dem som inte har. Jag vill göra någonting åt det. Jag tycker att det är viktigt att diskutera om man kan återinföra förmögenhetsskatten på ett sådant sätt att de som har miljarder på banken får vara med och bidra till välfärden.

Det som händer nu är att låginkomsttagare förmodligen kommer att få kommunala skattehöjningar därför att regeringen via Anders Borg vägrar att ge kommuner pengar som de behöver för välfärden. I stället säger man att kommunerna får klara av det själva. Väldigt många kommuner i landet styrs av socialdemokrater, som naturligtvis vill säkra välfärden, som inte vill säga upp lärare, som inte vill säga upp vårdbiträden eller undersköterskor. Då kommer de att få höja skatten. Då kommer den skatten att tas ut. Det kommer låginkomsttagarna att få vara med och betala. Det Anders Borg har gett med ena handen, herr talman, tar han tillbaka lika snabbt med den andra. Men jag som höginkomsttagare i detta land står hela tiden som vinnare.

Därför hade jag tyckt att det varit viktigt att få reda på om finansminister Anders Borg bara var en socialdemokratisk retoriker eller om han kunde vara socialdemokrat även i praktiken. Men uppenbarligen är han moderat lika mycket som han har varit tidigare och som Moderaterna jämt har varit. Jag skulle egentligen vilja veta, herr talman, varför Anders Borg fortsätter att öka skillnaderna mellan fattiga och rika i Sverige.

Anf. 58 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! När finansministern träffar amerikanska politiker och forskare träffar jag pensionärer, sjuka och arbetslösa. Den bild de ger av verkligheten ser ut på ett helt annat sätt än den som finansministern beskriver.

Jag är också kommunalare och vårdare. Jag har jobbat med utvecklingsstörda innan jag kom in i riksdagen. Jag vet vikten av att vi har tillräckligt många anställda i våra kommuner och landsting som kan hjälpa de människor som själva inte klarar alla saker under dagen och under livet. Därför är det naturligtvis viktigt att vi har ett skattesystem som ser

till att vi får in intäkter som är tillräckligt stora, så att vi ska kunna ge den möjligheten, så att äldre, handikappade och andra grupper kan få den hjälp de behöver. De här intäkterna anser jag och vi socialdemokrater ska tas ut efter förmåga.

Det är ett system som vi har slagits för i alla år. Man kan titta tillbaka på debatterna som var under det tidigare århundradet. Många gånger är det samma debatter. Man skulle kunna tro att protokollen är hämtade från dagens debatt. Striden mellan höger och vänster stod på samma sätt som nu. Från högerhåll sade man: Ju bättre det är för de bäst ställda desto bättre är det för de sämst ställda. Det spiller över på något sätt.

Det var ingen som trodde på det då, och det är väldigt få som tror på det nu. Finansministern tillhör naturligtvis de senare.

Men när regeringen nu uppmanar kommuner och landsting, precis som Eva-Lena Jansson var inne på tidigare, att i princip höja skatterna för att klara av välfärden är det också någonting som gör att de med de lägsta lönerna får betala en högre skatt än vad man fick göra tidigare för att få in samma intäkter, eftersom denna inte är progressiv.

Den statliga skatten innebär att vi som tjänar mer också betalar mer, om vi kommer över vissa nivåer i lön. Men när det gäller kommunal- och landstingsskatt betalar ju den som har låg inkomst lika mycket på varje hundralapp som den som har väldigt hög inkomst.

På ett sätt kan man väl hävda att man då inför en platt skatt bakvägen, något som jag har förstått att finansministern inte förordar i andra sammanhang.

Värnskaften, till exempel, som de som tjänar allra mest betalar, har ju finansministern vid ett antal tillfällen sagt att man vill behålla, även om det finns allianskamrater som vill det motsatta.

Men det är en viktig sak som Eva-Lena tar upp, och det är naturligtvis en fortsättning på den tidigare debatten om vilka som ska betala skatt och i vilka nivåer. Vi tycker, som alltid, att man ska betala efter förmåga. Sedan ska man få ta del av det efter behov.

Anf. 59 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson talar om klyftorna i retoriken.

Vi hade en regering i Sverige som talade om klyftorna i varje anförande. På varje partimöte, i varje debatt talade man om klyftorna samtidigt som man ökade dem.

Den socialdemokratiska regeringsperioden innebar att praktiskt taget varje mått på ekonomiska skillnader försämrades. Det handlade om löneskillnaderna mellan dem med höga löner och dem med låga inkomster, om en stagnerad minskning av jämställdhetsklyftan, om ökade grupper i ekonomisk marginalisering, om ökad inkomstspridning, om ökad förmögenhetskoncentration.

Det är beskrivningen av de socialdemokratiska regeringsåren, som redovisas år efter år, gång efter gång, i fördelningsbilagorna till finansplanen.

Man talade om klyftor och förde en politik som ökade dem.

Här blir kontrasterna så spännande. Göran Persson, i Erik Fichtelius intervjubok, ger ju beskrivningen. Han berättar hur man erbjöd Svenskt Näringsliv att man skulle ta bort förmögenhetsskatten mot att man skulle

ta ned femprocentslättningen på arbetsgivaravgifterna. Sida upp och sida ned argumenterar Göran Persson för varför han gav det här erbjudandet.

Prot. 2008/09:114
8 maj

Det var för att förmögenhetsskatten inte fungerade längre. Den gav inte skatteintäkterna. Den slog så snett, och den gick ju att undvika. Och den här nedsättningen av arbetsgivaravgifterna fungerade inte heller. Det var väl belagt att den inte hade någon effekt, eftersom fyra av fem kronor gick till företag där det inte påverkade sysselsättningen.

Det finns beskrivet i Erik Fichtelius intervjubok, och jag föreställer mig att det återspeglar Göran Perssons resonemang och att det var det han faktiskt sade till Svenskt Näringsliv, att det var det som var erbjudandet.

Och vad är det då? Jo, det är exakt vad vi gjorde våren 2007. Vi tog bort förmögenhetsskatten och försämrade nedsättningen av arbetsgivaravgifter, exakt det som Göran Persson som statsminister erbjöd Svenskt Näringsliv i förhandlingar när det gällde hur han ansåg att man skulle utveckla skattesystemet.

Var det här en tillfällig lapsus från Göran Persson? Man skulle ju kunna tro det, att han blev moderat, så att säga, under någon period och erbjöd den här moderata politiken som han sedan försvarar.

Så är det ju inte. För man gjorde en motsvarande övning. Man gjorde en minskning av nedsättningen och tog bort arvs- och gåvoskatten. Man gjorde ett undantag i förmögenhetsskatten för dem som hade tungt ägaransvar i de stora svenska företagen.

Var det för att Socialdemokraterna verkligen ville öka klyftorna? Bidrog man medvetet till den här förmögenhetskoncentrationen, som man åstadkom, som blev resultatet av det socialdemokratiska regeringsinnehavet – det var en tilltagande förmögenhetskoncentration som Socialdemokraterna lämnade efter sig efter ett långt regeringsinnehav?

Nej, jag tror inte det. Jag tror att Göran Persson och den socialdemokratiska regeringen insåg att förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatten bidrog till att försämma förutsättningarna för nya jobb i Sverige. Det var därför man erbjöd Svenskt Näringsliv att man skulle sänka förmögenhetsskatten och plocka ned nedsättningen av arbetsgivaravgifterna.

Låt oss ta det här igen! Man förvrider beskrivningen av verkligheten. Man förvrider beskrivningen av vår politik. Och man kommer med en skadlig och ansvarslös egen politik.

Här får vi veta att vi inte ger pengar till kommunerna. Men vi har sänkt arbetsgivaravgifterna. Det är 3 miljarder för kommunerna. Vi har sänkt arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Det är ytterligare pengar för kommunerna. Vi har ändrat fastighetsskatten så att det blir mer pengar till kommunerna. Vi har nu tillfört 7 miljarder i stöd till kommunerna.

Det är helt enkelt inte korrekt när Eva-Lena Jansson står och säger att vi vägrar att ge kommunerna pengar. Det har inte med verkligheten att göra.

Jag tackar för den beskrivningen av vår politik. För det bidrar till att Socialdemokraterna alierar sig från vanliga väljare som funderar på vilken regering de behöver i Sverige. Det är precis det som jag tror är Socialdemokraternas problem. Man har tappat kontakten med de väljare som funderar på vilken regering Sverige ska ha.

Anf. 60 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Sveriges Kommuner och Landsting säger: Vi får inte de pengar vi behöver för att klara av välfärden från regeringen. Då säger Anders Borg att jag förvrider verkligheten.

När kommun efter kommun varslar människor därför att man inte har pengar till välfärden säger Anders Borg att jag förvrider verkligheten. Det är ett märkligt resonemang.

När forskare visar att klyftorna mellan rika och fattiga ökar dramatiskt i Sverige och att den här krisen kommer att göra att klyftorna ökar ännu mer vill regeringens företrädare inte svara på frågorna om vad den här politiken får för konsekvenser.

Herr talman! Jag tycker att det är märkligt att den här regeringen smiter undan det faktum att man ökar skillnaderna mellan rika och fattiga på ett sätt som inte har skett tidigare.

Jag är inte nöjd med att klyftorna ökar. Det har jag aldrig varit, och jag tror att man måste vända på varena sten i politiken för att se hur man kan minska klyftorna.

Jag är inte främmande för att göra förändringar av skattesystemet, men jag tycker att det är viktigt att vi har ett skattesystem som faktiskt är lätt att begripa.

Jag tycker att det är viktigt att vi har ett genomsnittligt skattesystem, så att vi inte säger att en person som jobbar har en sorts skatt medan pensionärer har en annan sorts skatt. Jag tycker att det är obegripligt, och det är orättvist. Det är en orättfärdig politik som den här regeringen för.

Jag tycker att det är viktigt att de som tjänar mest också betalar mest i skatt. Jag har råd att avstå. Våldigt många andra har råd att avstå.

Det som nu händer är att vi ökar förmögenheten hos dem som är riktigt rika. Vi ökar förmögenheten hos dem som tjänar mycket. Och de som ska betala för de här skattesänkningarna är de arbetslösa som vips får betala 13 000 mer för att jag ska få en skattesänkning.

Det är de sjuka som ska få betala för att jag ska få en skattesänkning, och det är pensionärer som ska betala. De ska avstå för att jag ska få en skattesänkning, enligt Anders Borgs sätt att se det.

Jag tycker att det är en orättvis och en orättfärdig politik. Regeringen kan inte stava till solidaritet, tycker jag. Det man gör är nämligen att man ger pengar till dem som redan har och tar ifrån dem som inte har. Det är orättvist. Det är orättfärdigt.

Nu ökar socialbidragstagandet i kommuner. Det innebär mindre pengar till välfärden. Det är minskade skatteintäkter, minskad välfärd. Det är, tror jag, väldigt tydligt för många människor.

Då är det klart att en och annan funderar: Skulle det vara bättre om jag betalar 100 eller 200 kronor mer i skatt i månaden, om det innebär att det faktiskt finns någon som kan ta hand om min mamma i äldreomsorgen, någon som har tid att se efter barnen i barnomsorgen?

Jag tror att rätt många människor är beredda att avstå. Och jag tror att människor har en större förmåga att känna empati för dem som inte har jobb – jag tror att de tycker att de som står utanför faktiskt ska vara med i det här samhället – än vad Anders Borg har. Människor har nämligen en stark solidaritetskänsla.

Hela vårt samhälle är uppbyggt på att vi hjälps åt tillsammans. Det är därför vi tar ut skatt av var och en efter förmåga, men vi ger också efter behov. Den politiken är jag beredd att slåss för, herr talman, i vartenda val och i vartenda debatt här i kammaren.

Anf. 61 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Jag har full respekt för politiker som står upp för vad de tror på. Däremot blir jag misstänksam mot politiker som gör en sak och säger en annan.

Vi är nu på väg in i ett samhälle där var och en kommer att få ta ett större ansvar för sin egen trygghet i form av försäkringar och liknande. Det som vi tidigare kunde lita på när det gällde den generella välfärden i Sverige, att vi när vi blev sjuka kunde gå till en läkare och få garanti för att vi skulle få den absolut bästa vård som var möjlig utan att vi hade någon typ av försäkring eller något som täckte upp, är på väg att urholkas.

Samma sak är det när det handlar om arbetslöshet. Från regeringens sida applåderar man i princip och vill att var och en ska skaffa sig försäkringar som gör att man får behålla en större andel av sin inkomst om man råkar bli arbetslös.

Det samhället vill inte jag ha. Det vore, tycker jag, bra om finansministern sade att han tror på ett samhälle där var och en får ta hand om sitt eget skydd, om det nu är den typen av samhälle som finansministern eftersträvar.

Det låter lite som att idéerna hämtas från USA i alla tider. Där har man mer ett sådant system där de som har det sämst ställt och inte lyckas få försäkringar eller har råd att betala försäkringar får nöja sig med det lite sämre alternativet om de behöver vård och liknande.

Vi vill inte ha det i Sverige. Tala om, finansministern, hur det samhälle ser ut som ni vill ha!

Anf. 62 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag ska svara Lennart Axelsson väldigt tydligt. Vi vill ha ett Sverige som präglas av att vi har full sysselsättning, att många människor är i arbete. Vi vill ha ett Sverige som präglas av att var och en kan forma sin egen väg genom livet, oavsett sexuell läggning och social bakgrund. Vi vill ha ett Sverige som präglas av dynamik, av utvecklingskraft och av att vi är en del av en världsekonomi som växer. Och vi vill ha ett Sverige som präglas av sammanhållning.

Det är den vision vi har för Sverige. Låt oss nu ta den här diskussionen.

Eva-Lena Jansson säger: Ni vägrar att ge kommunerna pengar. Det är beskrivningen av att vi har sänkt arbetsgivaravgifterna, att vi har sänkt arbetsgivaravgifterna för ungdomar, att vi har en fastighetsskatt som bidrar till att kommunerna får 8–9 miljarder kronor mer i år och att vi har tillfört 7 miljarder för 2010 för att säkra välfärden.

Vi får beskrivningen att det moderata projektet skulle vara att höja kommunalskatten och i stället ska Socialdemokraterna stå för principen om skatt efter bärkraft. Okej. Låt oss ta det på allvar!

Vi tar fram den socialdemokratiska budgetmotionen: nedskalat förvärvsavdrag 5 miljarder, ytterligare försämringar av jobbavdraget, nedsättning för ungdomar – 13 miljarder. Det finns skattehöjningsförslag efter skattehöjningsförslag. Vilka är det som ska drabbas av det? Vilka är det som har den bärkraften?

Det är alldeles uppenbart. Det är låg- och medelinkomsttagare med jobbavdraget, och det är ungdomarna med arbetsgivaravgifterna. Det är de som uppenbarligen har de kraftiga skuldrorna som kan bära de socialdemokratiska skattehöjningarna. Det är den korrekta beskrivningen av Socialdemokraternas skattepolitik.

Lennart Axelsson använder begreppet att han har respekt för politiker som säger och gör samma saker. Då är vi tillbaka i det socialdemokratiska dilemmat. Hur gick det med klyftorna 1994–2006? Finns det något mått som visar på en kraftig minskning av klyftorna? Finns det något mått som visar att förmögenhetskoncentrationen avtog och att löneskillnaderna minskade, att jämställdheten mellan män och kvinnor blev bättre, att inkomstspridningen blev mindre? Nej, av de tio mått vi redovisar i våra fördelningsbilagor pekar nio av tio på vidgade klyftor.

Gör och säger samma sak. Det är som när Göran Persson för Erik Fichtelius berättar att hans ambition är att avskaffa förmögenhetsskatten och finansiera det med en minskad nedsättning av arbetsgivaravgifterna för de mindre företagen. Det är exakt det vi sedan gör under hård kritik av Socialdemokraterna. Är det det man menar när man talar om politiker som gör och säger samma saker, att man avskaffar arvs- och gåvoskatten och undantar storägarna från förmögenhetsskatten?

Gör och säger. Låt oss arbeta vidare med det. Det är ett bra begrepp här.

Vi har fått massiv kritik för jobbavdraget. Låt oss då hålla upp det i fördelningshänseende och ställa det mot Socialdemokraternas stora skattesänkning, compensationen för egenavgifterna, 60 miljarder kronor till löntagarna, inte ett öre, inte en krona till pensionärerna. Hur ser fördelningseffekterna ut när det gäller de 60 miljarder kronorna? De är naturligtvis fullständigt likartade med jobbavdraget.

Låt oss ta Socialdemokraternas andra stora skattereform, den som skedde i början av 1990-talet. Har ni en aning om hur fördelningseffekterna av den skattereformen såg ut? Ställ dem bredvid jobbavdraget! Jobbavdraget är ett unikum utformat av fördelningstalibaner om man jämför det med den socialdemokratiska skattereformen i början av 1990-talet.

Här har vi Socialdemokraternas bekymmer. När det kommer till kritan är det inte kommunerna man satsar pengar på. Då är det bidragslinjen som gäller. Det är där de stora satsningarna i de socialdemokratiska budgetarna ligger. Det är därför man undergräver arbetslinjen och därför man i grunden långsiktigt undergräver välfärden. Det är där den socialdemokratiska politiken både blir skadlig och ansvarslös.

Anf. 63 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Det är sällan jag blir stum, men när jag hör Anders Borg beskriva socialdemokratisk politik känner inte jag igen mig. Jag tycker att det är märkligt att en finansminister som har stått i den här talarstolen och hyllat amerikanska politiker inte vill låtsas om vad den politiken åstadkommer.

Det är den politik man nu genomför och som forskare redovisar ökar klyftorna mellan fattiga och rika i Sverige och gör en inkomstförändring där jag som är höginkomsttagare tjänar mest på regeringens politik. De som får betala är de fattiga. Det är de arbetslösa, pensionärer och sjuka. Det står Anders Borg och försvarar här. Han säger att det gör att sammanhållningen i samhället ökar.

Herr talman! Finansministern kan inte vara allvarlig när han säger det. Det är nästan att idiotförklara mig att säga det. Sammanhållningen ökar aldrig i de samhällen där skillnaden mellan fattiga och rika ökar. Då får man sådana samhällen som man har i USA där man får ha grindar utanför de rika för att de fattiga inte ska komma åt dem. Man har ökat skillnaderna så mycket att brottsligheten naturligtvis ökar. Det finns en tydlig koppling mellan gemensam välfärd, generell välfärd och där människor är med och var och en betalar efter förmåga.

Jag tycker att man skulle kunna titta på att ta tillbaka förmögenhetsskatten så att den verkligen fungerar. Jag är inte främmande för att höja skatten så att alla får vara med och betala till välfärden. Men den här regeringen har sagt att man inte vill göra det. Man vill inte ge pengar till kommuner och landsting som behövs för att säkra välfärden. Man vill inte göra det. Man vill att människor ska gå på socialbidrag i stället för a-kassa. Det är obegripligt för mig, herr talman.

Anf. 64 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson beskriver här svensk socialdemokrati och tycker att jag ger en beskrivning som inte överensstämmer med verkligheten. Det är den socialdemokrati som med Göran Perssons ord ville avskaffa förmögenhetsskatten och finansiera det med höjda egenavgifter. Det är den socialdemokrati som avskaffade arvs- och gåvoskatten. Det är den socialdemokrati som sänkte skatterna med kompensationen av egenavgifterna med 60 miljarder.

Det handlar om förmögenhetsskatten, gåvoskatten och kompensationen för egenavgifterna. Jag förstår hur det går ihop. Vi talar om de arbetslösa, pensionärerna och de sjuka. Det var väl förstås de arbetslösa som Göran Persson inriktade sig på när han skulle ta bort förmögenhetsskatten. Det var väl förmodligen en relativt pricksäker åtgärd om man ska förstå den logik som här tillämpas.

När det gäller arvs- och gåvoskatten, vilka var det man inriktade sig på då? Var det de sjuka som skulle träffas av den skattesänkningen? Kompensationen för egenavgifterna, 60 miljarder kronor, den största skattesänkningen som Socialdemokraterna genomfört, skulle den gå till pensionärerna som inte betalade några egenavgifter?

Här har vi problemet med att säga att vi har en debatt om att göra saker, säga saker och att det har andra effekter. Det är därför den här diskussionen inte går ihop för Socialdemokraterna. Det blir så tydligt i debatten att det socialdemokratiska arvet var att man ökade förmögenhetskillnaderna. Man drev upp arbetslösheten. Man fick större klyftor, ökad förmögenhetskoncentration, större löneskillnader och större inkomstspridning. Göra och säga, man gjorde och man sade, och klyftorna blev resultatet.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:424 om arbetstillfällen och skattesänkningar

Anf. 65 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att skapa trovärdighet åt påståendet att sänkta skatter leder till fler arbetstillfällen.

Lågkonjunkturen slår hårt mot arbetsmarknaden. Under de närmaste åren kommer det därför att bli en angelägen uppgift för sysselsättningspolitiken att motverka att människor slås ut från arbetsmarknaden och att arbetslösheten fastnar på en hög nivå.

Regeringens politik på inkomstskatteområdet bidrar till att människor i större utsträckning kan försörja sig på sina egna inkomster. Ökade disponibla inkomster förbättrar hushållens förmåga att kunna klara av räntero och kreditrestriktioner. Därmed hålls den privata konsumtionen uppe och sysselsättningsfallet dämpas.

Om politiken i stället hade byggt på skattehöjningar skulle det, enligt samma resonemang, leda till en rad icke önskvärda konsekvenser i detta svåra ekonomiska läge. Hushållens sårbarhet skulle öka, den privata konsumtionen dämpas, sysselsättningsnedgången accelerera och kommunernas ekonomiska situation förvärras.

Regeringen kommer även att fortsätta driva en långsiktigt inriktad jobb- och tillväxtpolitik. Med fler i arbete skapas förutsättningar för att långsiktigt säkra finansieringen av välfärden för en befolkning med allt fler äldre. Erfarenheten visar att en politik som gör det mer lönsamt att arbeta är avgörande för att öka den varaktiga sysselsättningsnivån. Regeringen och utomstående bedömare, såsom Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet, SNS, IFAU och LO, kommer i princip till samma slutsatser: De inkomstskattereformer som regeringen hittills har genomfört kommer att leda till en avsevärd ökning av den varaktiga sysselsättningen.

Regeringens och andra bedömares effektkalkyler baseras på en stor och väletablerad forskningslitteratur kring reformer av liknande slag. Den kraftiga nedgången i arbetskraftsefterfrågan kommer dock sannolikt att leda till att det tar längre tid än vad vi tidigare har trott för politiken att få avsedd effekt.

Anf. 66 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Tack för svaret! Jag är definitivt inte nöjd, men det finns ett litet spår av självinsikt i det som Borg säger. Man kan faktiskt skönja det: ”Den kraftiga nedgången i arbetskraftsefterfrågan kommer dock sannolikt att leda till att det tar längre tid än vad vi tidigare har trott för politiken att få avsedd effekt.”

Jag tycker ändå att det är intressant att finansministern konstaterar att så effektiv som man har beskrivit sin politik i olika sammanhang är den inte i verkligheten. Det som är typiskt för den svenska regeringen och många andra EU-regeringar är att det är mycket prat och lite verkstad. Man ger ett intryck av att man handlar och att åtgärderna ger effekt, men verkligheten visar på ökande arbetslöshetstal. Politiken är passiv. Man skjuter problemen framför sig.

Konjunkturinstitutet visar på att sysselsättningen kommer att falla med 250 000 personer fram till 2010. Hälften av de här jobben försvinner i industrin, vilket är mycket allvarligt. Konjunkturinstitutet förespråkar kraftiga stimulanser av ekonomin, men regeringen lyssnar inte på det. Samtidigt lånar man i praktiken till skattesänkningar. Det är Ebberöds bank. Så var det när Fälldin regerade och så var det när Bildt regerade. Den här traditionen följs nu upp av Reinfeldt och Borg.

Det finansiella sparandet visar ökade underskott. År 2009 blir det ett minus på 84 miljarder och 2010 ett minus på 144 miljarder. Jag kan inte se några praktiska bevis för att regeringens skattesänkningar på 84 miljarder, mest för dem som är mest välbeställda, skapar nya arbetstillfällen. Det här har inte på något sätt bromsat krisen. Statsministern själv gör inte ens anspråk på det utan säger att arbetslösheten bara går att påverka marginellt. Tar Anders Borg avstånd från det uttalandet av statsministern? Jag har ställt frågan förut.

Snart är över 500 000 personer arbetslösa. Vi spräcker 10-procentvallen. Inte blev skattesänkningarna någon stålvall som kunde hålla tillbaka arbetslösheten. De åtgärder som vidtas, det vill säga skattesänkningarna, har inte stor effekt på arbetslösheten och företagen. Däremot är Sverige ett land som mer än andra slösar med budgetmedel på sådana utgifter som bland annat Valutafonden bedömer har de sämsta effekterna på arbetslöshet räknat per krona.

En snabb kostnadseffektiv åtgärd skulle faktiskt vara att höja statsbidragen till kommuner och landsting med 5 miljarder extra i år och 10 miljarder extra nästa år. Det skulle innebära att uppsägningar av personal kan förhindras. Man sparar in kostnader för a-kassa, ökar skatteunderlaget, bidrar till ökad efterfrågan i ekonomin och ger slutligen bättre service och kvalitet i vård, skola och omsorg.

Varje person som sägs upp får dra ned sin standard. Efterfrågan i ekonomin minskar och skapar ny arbetslöshet i andra delar av ekonomin. Arbetslöshet skapar i sig ny arbetslöshet. Därför är en satsning på landsting och kommuner nu viktigare än skattesänkningarna, som främst gynnar de mest välbeställda. När kommer ni att vidta verkningfulla åtgärder mot arbetslösheten som bryter arbetslöshetskurvan?

Anf. 67 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Jag kunde inte låta bli att anmäla mig till den här debatten också. Det beror delvis på en del i svaret från finansministern där man skriver: "Regeringens politik på inkomstskatteområdet bidrar till att människor i större utsträckning kan försörja sig på sina egna inkomster. Ökade disponibla inkomster förbättrar hushållens förmåga att kunna klara av ränteoro och kreditrestriktioner. Därmed hålls den privata konsumtionen uppe och sysselsättningsfallet dämpas."

Ändå är den verklighet som vi ser där ute att köerna för att få socialbidrag ökar och antalet ärenden hos kronofogdarna ökar. Tyder det på att regeringens politik har bidragit till att människor har större förmåga att försörja sig själva?

Det är faktiskt så att den politik som regeringen har fört är det som har orsakat just det här, genom att man har slagit sönder a-kassan och sjukförsäkringen och försämrat pensionärernas situation. Vi kommer tillbaka till den debatt som vi hade förut om pensionärernas villkor, där ju Anders Borg själv påstod att en förstärkning av pensionärernas ekonomiska situation inte skulle ha någon effekt på sysselsättningen. Men i svaret säger man alltså att man har gjort just det, att man har stimulerat den privata konsumtionen för att hålla den uppe så att sysselsättningsfallet skulle dämpas. Effekten har ju blivit precis den motsatta.

Anf. 68 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag vill tacka alla interpellanter för att de stimulerar oss till debatter. Det är lite av samma debatt vecka efter vecka. Likväl är det väldigt viktigt för allmänheten att få klart för sig var skiljelinjerna går i svensk politik, och de här debatterna bidrar till det i högsta grad.

Jag tror för min del att det finns en viktig orsak till att opinionsläget har jämnat ut sig. Tidigare hörde vi ett argument från Socialdemokraterna om att man förstod att orsaken var deras eget alternativ. Det var det som gjorde att de hade ett så stort övertag i opinionen. För närvarande hör jag inte det argumentet. Det kan möjligen bero på att just det alternativet, som är ganska svårt att se, har trängt igenom på ett annat sätt än tidigare och att regeringens politik framstår som mer balanserad och klok.

Den avgörande frågan, herr talman, som svenska folket naturligtvis ställer sig är: Hur har det blivit så här? Är det den svenska regeringen och allianspartierna som har åstadkommit denna internationella kris, eller är det andra krafter som vi i Sverige måste hantera? Jag menar att det finns en djup insikt om att det inte är politiken i Sverige som har lett till de här problemen. Det är utomstående krafter, och det är det som är avgörande.

Då kan man se att den socialdemokratiska politiken inte tar sikte på att åtgärda effekterna av detta som kommer utifrån. Det gäller nämligen att göra rätt saker vid rätt tidpunkt. Det mest extrema exemplet på felaktig politik som vi har sett under det senaste året är den så kallade julklappen till alla föräldrar: Socialdemokraterna ville ge ett extra barnbidrag före jul.

Man måste inse att detta inte ger ett enda nytt jobb i annan mening än att det blir mer byråkrati. Nej – har man den politiken sätter man jobben sist och inte först.

Därefter har vi sett en situation, herr talman, där Socialdemokraterna har otroligt mycket mer pengar att disponera. Peter Hultqvist delade ut ytterligare 5 miljarder alldeles nyss. I varje debatt handlar det om att ge pengar från statskassan, men ni talar aldrig om hur detta ska finansieras. Sedelpressarna går ständigt.

Likväl kommer ni tillbaka till hur vi ska stimulera efterfrågan. Jag har många gånger i denna talarstol ställt samma fråga till mina goda socialdemokratiska vänner, när de tycker att vi ska ta tillbaka alla skattesänkningar. Den frågan lyder så här: Hur många fler Volvobilar skulle ha sålts i detta land om vi inte hade genomfört någon köpstimulans genom skattesänkningar på de 84 miljarder som nämndes i dag? Hur många fler Volvobilar och hur många jobb handlar det om?

Detta är den helt fundamentala frågan. Man måste ha en väl avvägd politik mellan att se till att inte rasera statsfinanserna och se till att hålla efterfrågan uppe på ett klokt sätt.

Anf. 69 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Den här debatten handlar om vilka effekter skattesänkningar har på sysselsättningen. Peter Hultqvist menar att de är små. Jag ska illustrera svårigheterna med det resonemanget med ett tydligt exempel.

Vi hade en relativt kraftig sysselsättningstillväxt under andra halvåret 2006 under den socialdemokratiska regeringen. Det brukar socialdemokrater här i riksdagen ofta påpeka. Det är naturligtvis väldigt svårt för mig att visa exakt hur mycket av den sysselsättningsökningen som berodde på att Socialdemokraterna sänkte skatten med 60 miljarder för att kompensera för egenavgifterna.

Jag kan inte heller exakt belägga hur många av de här jobben som beror på att man avskaffade arvs- och gåvoskatten för att förstärka företagsklimatet. Man påbörjade en rätt omfattande omstrukturering av förtidspensionssystemet på så sätt att man skärpte kraven.

Det är svårt för mig att belägga exakt hur många av jobben som berodde på detta. När det gäller arbetsmarknadspolitiken och a-kassorna gjorde man en tydligare betoning av kontroll. Jag satt själv i Arbetsmarknadsstyrelsen under de åren och minns detta väldigt tydligt.

Jag kan inte belägga att det framför allt var compensationen för egenavgiften, avskaffandet av arvs- och gåvoskatten eller denna uppstramning av arbetsmarknadspolitiken som ledde till att sysselsättningen steg under de socialdemokratiska åren. Det är svårt att bedöma.

På precis samma sätt är det svårt att bedöma hur mycket av sysselsättningen som beror på att vi nu gör jobbbavdrag och fortsätter med reformeringen av arbetsmarknadspolitiken och a-kassan.

Låt oss ta arbetslöshetsproblemets kärna på allvar. Vad beror arbetslösheten i Sverige och i Europa på? Jo, vi får allvarliga störningar och kriser i ekonomin. Då faller efterfrågan, då dämpas sysselsättningen och då stiger arbetslösheten. I en del länder går arbetslösheten sedan ned. I en del andra länder biter den sig fast. De länder som har ett allvarligt arbetslöshetsproblem är de länder där arbetslösheten biter sig fast.

Då föreslår Socialdemokraterna – jag ska bara ta några av åtgärderna – en kraftig höjning av a-kassan, ett förslag som nu förmodligen blivit väsentligt mycket dyrare. Man föreslår höjd sjukförsäkring och återställd

förtidspension. Man vill försämra jobbavdraget, och man vill höja arbetsgivaravgifterna för ungdomar.

Vad har dessa förslag för gemensamma effekter? För det första försämrar de lönebildningen. Det är alla som studerat lönebildning överens om. För det andra leder de till att arbetskraftsdeltagandet väsentligt försvagas. Det blir mindre lönsamt att arbeta, och det blir dyrare att anställa, särskilt unga människor. Man vill naturligtvis också försämra nystartsjobben som särskilt underlättar för dem som står långt från arbetsmarknaden att komma in.

Vad blir effekten av det socialdemokratiska receptet? Om vi samlade några av världens ledande forskare, svenskar som Bertil Holmlund eller Anders Forslund, eller några andra arbetsmarknadsekonomer och frågade dem hur man gör för att säkra att arbetslösheten biter sig fast skulle de säkert ha lite olika alternativ för det, men jag är relativt övertygad om att samtliga skulle rymmas inom de socialdemokratiska motionerna.

Den socialdemokratiska politiken är nämligen specifikt och effektivt utformad för att se till att arbetslösheten biter sig fast. Om målet för Socialdemokraterna vore att se till att arbetslösheten ligger kvar på en hög nivå hade de inte kunnat utforma politiken mer effektivt. Det är nästan så att man undrar vad som är det egentliga syftet.

Här blir Socialdemokraterna återigen sin egen värsta fiende. De ger en beskrivning av världen där krisen på råvarumarknader och finansiella marknader är den svenska regeringens fel, där regeringens politik beskrivs fullständigt förryckt och där man själva lanserar en ansvarslös och skadlig politik.

Man får tacka. Fortsätt så! Det precis så vi ska arbeta oss fram till valrörelsen 2010.

Anf. 70 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Det verkar som att vi har en regering utan ansvar – RUA – när man lyssnar på Anders Borg. Det är en internationell konjunktur, alla problem har kommit från andra länder, regeringen kan knappt göra någonting. Det är absolut inte regeringens fel att det föreligger någon arbetslöshet.

Detta är på något vis ett abdikerande från huvuduppgiften: att bekämpa arbetslösheten.

Anders Borg vidhåller att skattesänkningar har en positiv effekt på jobben. Trots det ökar arbetslösheten. Regeringspolitiken biter inte. Jag skulle vilja fråga Anders Borg om en av USA:s ledande ekonomer, Martin Feldstein, har fel när han konstaterar att den förre amerikanske George W Bushs skattesänkningar på 78 miljarder dollar hade effekt på bnp för endast 15 procent av beloppet. Han menar att pengarna försvann in i de rikastes förmögenheter och i ett ökat sparande, men de nya jobben uteblev. Fiasko och bortslösade pengar var resultatet.

EU-kommissionen konstaterade den 26 januari att skattesänkningar har betydligt mindre effekt på efterfrågan än andra stimulansåtgärder. Kommissionen konstaterar också att stimulansåtgärder bör vara temporära, eftersom halva effekten beräknas falla bort om de är permanenta.

Så här är det också med regeringens skattesänkningar. De har inte den stimulerande effekt på ekonomin och jobben som man försöker propa-

*Svar på
interpellationer*

gera för. Anders Borg har ju själv problem med att beskriva och belägga vad det ena och det andra är i det här sammanhanget.

Riksrevisionen har analyserat effekterna av olika typer av sänkta sociala avgifter. Man har kommit fram till att den nedsättning som skedde exempelvis 1977 hade en mycket begränsad sysselsättningseffekt. Kostnaden per skapat arbetstillfälle blev extremt hög. Det arbetsmarknadspolitiska utvärderingsinstitutet IFAU har konstaterat att varje jobb som skapas genom sänkta sociala avgifter blir dubbelt så dyrt som om man direkt skulle betala företagen för varje jobb.

Slutsatsen är enkel: Regeringen har valt en linje när det gäller arbetslösheten där man tror att man gör effektiva insatser, medan verkligheten är en annan. Man låter den övergripande ideologin, att skattesänkningar är bra, styra i stället för att titta på vilka åtgärder som ger de bästa effekterna.

Teorin om att skattesänkningar för främst de välbeställda har en stor inverkan på arbetslösheten är fel. Vi ser stigande arbetslöshet, ökat antal varsel och stigande socialbidragskostnader.

Låt oss tala om arbetslöshetens kärna – problemen. Vi föreslår ett utvidgat program med 120 000 nya arbeten, utbildningsplatser och arbetsmarknadsåtgärder. Det skulle ge effekt så att människor har någonting att göra, nyttiga insatser antingen i utbildning eller i andra arbeten som behövs. Det ger effekt i stället för att passivt uppbära bidrag. Är inte det bättre än att bara lämna detta åt sitt öde? Vi vill göra en insats för kommunerna på 5 miljarder extra nu och 10 miljarder extra nästa år. Det är finansierat i vår alternativa budget. Skulle inte det vara ett sätt att undvika varsel, uppsägningar, arbetslöshet, sämre efterfrågan och sämre köpkraft?

Ni driver detta så att arbetslösheten ökar genom att inte täcka upp när till exempel kommuner och landsting har allvarliga problem. Min slutsats blir följande. När vi tittar på vad EU-kommissionen, den amerikanske ekonomen Martin Feldstein och Riksrevisionen säger samt resultaten från IFAU kan vi konstatera att den typen av effekter ger dåligt resultat.

Anf. 71 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Gunnar Andrén väljer att göra som de allra flesta andra borgerliga debattörer, nämligen att ställa sig vid sidan om och säga att man inte kan göra något. Han menar att den internationella krisen är något vi får finna oss i.

Vi har, precis som Peter Hultqvist redogjorde för tidigare, ett antal förslag som vi menar skulle förbättra läget i Sverige, men det väljer den här regeringen att helt bortse från.

Finansministern i sin tur talar om sjuka och arbetslösa som om de inte var människor, bara ekonomiska termer. Det är väl det som förmodligen är orsaken till att man tycker sig kunna bolla med människor på det sättet.

Det är alltså fråga om familjeförsörjare som i allt större omfattning tvingas gå från hus och hem och inte kan ge sina barn vad de vill. Den verkligheten nämner inte Anders Borg.

Finansministern hänvisar ofta till LO. LO säger att det är dyra arbetstillfällen som har skapats med hjälp av sänkningarna av skatterna. Om

pengarna i stället hade använts till att anställa i skolan och äldreomsorgen hade det gett fler jobb. Det finns helt klart behov av att det finns fler anställda inom äldreomsorgen, som kan göra så att äldre människor som har bidragit till det samhälle vi nu befinner oss i får möjlighet att gå ut en stund på dagen, eller att ungarna i skolan får den hjälp de behöver så att de kan växa upp till bra samhällsmedborgare. Det valet har inte den här regeringen gjort.

Anf. 72 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Det är precis tvärtom mot vad Lennart Axelsson säger. Det är ni som ställer er utanför och inte hanterar den kris som kommer utifrån. Det är vad som måste göras. Vi måste ta hänsyn till vad som har skett utifrån. Detta land kan inte leva utan ordentliga skattebaser. Hur mycket pengar vi än öser över kommunerna ökar inte skattebaserna. Hela regeringens politik är inställd på att se till att sysselsättningen hålls uppe och att skattebaserna finns. Vi kan lägga in hur mycket pengar som helst i till exempel Saab, men det ger väl inga jobb i längden?

Skattebaserna och företagsamheten måste öka. Det som är ett stort problem just nu är att den internationella efterfrågan i vårt exportberoende land slår hårt mot nästan varje företag. Det kan inte lösas med hjälp av ökade barnbidrag eller mer pengar till kommunerna. Kommunerna har det svårt, men ni vill bara prioritera kommunerna. Om det inte finns företagsamhet i varje kommun – i Nora och Örebro – kommer hela basen för den kommunala verksamheten att försvinna. Det är därför det är så oerhört viktigt att se till att det finns en arbets- och sysselsättningskapande politik överallt.

Jag brukar ta McDonalds som exempel. Det sägs att det spelar ingen roll att vi har halverat arbetsgivaravgifterna. När jag går på McDonalds säger mitt öga mig något annat. Anledningen till att det finns så många unga människor kvar på McDonalds är de lägre arbetsgivaravgifterna.

Fru talman! Min fråga förblir alltid obesvarad: Hur många fler jobb blir det på Volvo, eller hur många nya Volvobilar säljs, om skatterna höjs med 84 miljarder kronor i Sverige?

Anf. 73 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Målet för socialdemokratisk politik är full sysselsättning. Vi närmar oss nu en förfärande hög arbetslöshet. Enligt regeringens prognoser kommer den snart att vara dubbelt så hög som den var när Socialdemokraterna förlorade valet 2006.

Det kom till fler jobb under vårt sista regeringsår än med den politik som de borgerliga genomförde under sitt första regeringsår. Trots att man sänkte ersättningarna för dem som är arbetslösa kom det inte till lika många jobb. Är det viktigt att fortsätta att se till att människor har låg a-kassa när det förutspås att allt fler ska gå ut i arbetslöshet? Är det viktigt att försäkra tryggheten för de människor som kommer att tillhöra gruppen 10–12 procent arbetslösa? Eller är det rimligt att de människorna faktiskt har tillgång till en bro så att de kan gå vidare från ett jobb till ett annat utan att behöva sälja hus och hem, utan att ungarna inte kan få nya kläder? Är det viktigt? Jag tycker inte det. Jag tycker att a-kassan är en bra omställningsförsäkring. Den var det tidigare. Den borgerliga regeringen har försämrat den.

För mig hänger det här ihop med en aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är därför vi tycker att det är viktigt att ge pengar till kommuner och landsting så att de inte ska behöva säga upp människor och därmed förlora arbetstillfällena för både unga och gamla.

Det är viktigt att också redovisa vad politiken får för effekter. Fortfarande, fru talman, har vi inte fått reda på varför man från regeringens sida inte vill svara på den forskarrapport som redovisar att de rika blir rikare och de fattiga blir fattigare i Anders Borgs Sverige. Varför vill inte regeringen svara på frågan vad deras politik får för effekter?

Om regeringens politik inte har någon verkan eftersom det bara är en finansiell kris som kommer utifrån som påverkar just nu, varför abdikerar man inte? Varför utropar man inte nyval om det inte är någon idé att göra någonting eftersom det inte går att påverka ekonomin?

Jag tror på politikens möjligheter att välja och vilja göra någonting. Då går det att säkra arbetstillfällena ute i kommuner och landsting, som också kan säkra välfärden. Den här regeringen väljer att ge mig mer pengar i stället för att faktiskt se till att det blir fler undersköterskor i äldreomsorgen.

Det är viktigt att arbetstillfällena i kommuner också säkras. De arbetstillfällena är viktiga. Därför kan jag inte förstå att man vidhåller att skattesänkningar är bättre än att skapa fler arbetstillfällena ute i kommuner och landsting. Jag önskar att Anders Borg faktiskt kan svara på Peter Hultqvists fråga om varför han inte tror att det finns något samband mellan arbetstillfällena och skatter.

Anf. 74 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Frågan i interpellationen gäller hur skattesänkningar påverkar sysselsättningen. Jag ska försöka svara på frågan med två exempel.

Hur tänkte den socialdemokratiska regeringen om sysselsättningen när man sänkte skatterna för vanliga låg- och medelinkomsttagare genom att kompensera för egenavgiften med 60 miljarder? I budget efter budget lade man fram stora skattelättnader genom att kompensera för egenavgifterna.

Hur tänkte man när man avskaffade arvs- och gåvoskatten? Hur tänkte Göran Persson när han planerade att ta bort förmögenhetsskatten? Hur upplevde Socialdemokraterna att det här skulle påverka sysselsättningen?

Jo, jag tror att det var så här Socialdemokraterna i regeringsställning tänkte när de sänkte skatten med 60 miljarder för löntagarna: Det ska löna sig bättre att arbeta – då kommer fler in på arbetsmarknaden. Det har vi ett omfattande och väl etablerat forskningsstöd för.

Hur tänkte man när man tog bort arvs- och gåvoskatten? Jo, jag tror att man menade att det skulle bli mer attraktivt att driva företag och att det skulle bidra till att sysselsättningen ökar.

Frågan gäller: Hur påverkar skatter sysselsättningen? Jag ska ta ett annat exempel.

Socialdemokraterna vill nu höja arbetsgivaravgiften för unga människor med uppemot 15 miljarder, och man vill försämra jobbavdraget väldigt kraftigt för låg- och medelinkomsttagare.

Hur kommer det här att påverka? Jo, jag tror att det påverkar. Det kommer att starkt bidra till att arbetslösheten biter sig fast på en mycket hög nivå om vi genomför det. Det kommer alltså att bidra till att arbetsmarknaden fungerar sämre, att lönebildningen fungerar sämre, att vi följaktligen får färre jobb när efterfrågan kommer tillbaka och att vi snabbare hamnar i en situation där stigande efterfrågan och inflationstryck dämpar sysselsättningsökningen och förhindrar att arbetslösheten minskar.

Det är två exempel på hur det spelar roll med skatter. Om man sänker egenavgifterna, som Socialdemokraterna gjorde, bidrar det till att sysselsättningen ökar. Om man försämrar jobbavdraget, som Socialdemokraterna föreslår, bidrar det till att sysselsättningen minskar.

Peter Hultqvist menar att min ekonomiska teori skulle bygga på att man ska sänka skatterna för de riktigt rika. Jag tror inte alls på den teorin.

När Socialdemokraterna gjorde 90-talsskattereformen koncentrerades förändringen av marginalskatten till dem med de allra högsta inkomsterna, då man fick ned marginalskatten för dem som tjänade allra mest. Jag tror att det var en viktig reform för att öka avkastningen på utbildning, men jag tror inte att det hade någon stor effekt på sysselsättningen.

Hur tänkte Socialdemokraterna när de tog bort arvs- och gåvoskatten? Man ville naturligtvis förstärka drivkrafterna att driva företag. Men det är inte uppenbart att det har en mycket kraftig sysselsättningseffekt, särskilt inte om man jämför med jobbavdraget. Jobbavdraget gör nämligen att marginalen, tröskeln, för låg- och medelinkomsttagare till arbetsmarknaden förbättras. Det blir mer lönsamt att börja jobba halvtid om genomsnittsskatten på halvtid bara är 10 procent.

Det är så här logiken ser ut. Jag delar Peter Hultqvists bedömning. Det är inte bra att sänka skatten för de riktigt rika, som Socialdemokraterna gjorde i sin 90-talsreform, om man är ute efter jobben. Det är ju jobbavdraget som är bra om man vill förbättra sysselsättningen. Där delar jag Peter Hultqvists bedömning. Det är helt riktigt.

Sedan får vi höra av Eva-Lena Jansson att de sjuka, de arbetslösa och pensionärerna är kärnan i den socialdemokratiska politiken. Då måste vi titta hur kanalerna ser ut och börja städa lite.

Arvs- och gåvoskatten, var den riktad till de sjuka? Var det 5 miljarder till Sveriges sjuka när ni tog bort arvs- och gåvoskatten? När Göran Persson föreslog att ta bort förmögenhetsskatten men inte fick igenom det, var det riktat till de arbetslösa? Och kompensationen av egenavgifterna på 60 miljarder, var den till för pensionärerna?

Anf. 75 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! När det gäller den här frågan är det väldigt intressant att se vilken oerhörd information om vad som eventuellt har pågått i Göran Perssons tänkande i de här sammanhangen som Anders Borg besitter, att han så lite vill tala om sin egen politik, att han så lite vill tala om läget i dag och vilka effekter, eller frånvaro av effekter, högerregeringens politik har lett till.

De skattesänkningar som har genomförts nu har, om man ska utgå från vad riksdagens utredningstjänst säger, främst gynnat dem som har mest pengar. De har fått ännu mer pengar. Det är de som har blivit de stora vinnarna på Anders Bords skattesänkningar. Så är det. Jag tror inte

att ens Anders Borg kan ge sig till att ifrågasätta det riksdagens utredningstjänst har kommit fram till.

Vi vill sänka arbetsgivaravgiften riktat till dem som anställer ungdomar. Däremot menar vi att generella arbetsgivaravgiftssänkningar av det slag som regeringen sysslar med ger begränsad effekt.

Jag fick ingen kommentar till det förhållandet att den amerikanske ekonomen Martin Feldstein konstaterar att George Bushs oerhört stora skattesänkningar hade en väldigt liten effekt på jobben. Jag fick ingen kommentar till att EU-kommissionen i januari i år konstaterade att skattesänkningar har betydligt mindre effekt på efterfrågan än andra stimulansåtgärder. Jag fick ingen kommentar till att Riksrevisionen har kommit fram till att de förändringar och nedsättningar av avgifterna som skedde 1977 hade en mycket begränsad sysselsättningseffekt. Allt detta svepte finansministern bara förbi utan att säga någonting.

I realiteten är det nog så, Anders Borg, om vi tittar på hur verkligheten ser ut att arbetslösheten ökar och socialbidragsutgifterna ökar. Ni sänker skatten och ser det som lösningen, men effekterna uteblir. Prata om din egen politik! Prata om nuläget!

Anf. 76 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag ställde några frågor till Anders Borg men fick tyvärr inget svar, för han ville hellre ställa frågor.

Nu är det så att jag befinner mig i opposition och opponerar mot regeringens politik. Jag gör det därför att jag tycker att den är djupt orättvis. Den tar pengar från dem som behöver dem och ger till mig och alla andra höginkomsttagare som inte behöver dem. Det innebär att det blir färre sommarjobb och färre personer anställda inom kommuner och landsting. Jag tycker att det är en orättfärdig politik.

Jag tycker att man ska betala skatt efter bärkraft, och jag tycker att det är viktigt att pensionärer inte betalar högre skatt än löntagare. Jag tycker inte att den bidrar till arbetstillfällena.

När det gäller egenavgifterna, som vi införde för att sanera ekonomin efter ett borgerligt moras mellan 1991 och 1994 då vi hade en borgerlig regering som lyckades sänka ekonomin, var det ett löfte till löntagarna: De egenavgifter ni är med och betalar när vi ska sanera ekonomin kommer vi att avskaffa. Det gjorde vi. Vi håller nämligen löften.

Den här regeringen gick till val på jobben, som man sade. Nu vill inte regeringen prata om jobben. Varför vill man inte prata om jobben? Beror det på att var fjärde ung människa i Sverige är arbetslös i dag, Anders Borg? Är det därför ni inte vill prata om jobben?

Människor som i dag har en a-kassa som är så låg att de inte kan leva på den får söka sig till kommunens socialbidragstjänst, vilket innebär att kommunen får säga upp ännu fler inom skolan. De pengarna är nämligen lagstadgade; man måste ge människor socialbidrag då de inte kan klara av att leva på någon annan inkomst. Varför är det så viktigt att ta bort de jobben, Anders Borg?

Du vill inte prata om att arbetslösheten ökar i Sverige. Nu går 88 000 ut i arbetslöshet. Ni har försämrat a-kassan. Det blir inga fler arbetstillfällen – det vet var och en – precis som regeringens finanspolitiska råd har konstaterat att sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar inte heller har gett ett ökat antal arbetstillfällen.

Du är svaret skyldig, finansminister Anders Borg. Jag tycker att det är tråkigt att vi inte kan få svar i den här debatten.

Prot. 2008/09:114
8 maj

Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Peter Hultqvist undrar vad jag har för kontakter med Göran Perssons hjärna. Här kan väl snarast Peter Hultqvist hjälpa mig. Det lilla jag vet om hur Göran Persson resonerar bygger på det han sade till Erik Fichtelius på banden.

Det resonemang han förde där var att han när han satt med näringslivet för att förbättra skattevillkoren ville avskaffa förmögenhetsskatten därför att det var en skatt som fungerade illa. Han argumenterade för att det skulle finansieras med att man minskade nedsättningen på arbetsgivaravgifterna på den lägsta delen av lönesumman. Han menade att det inte gick att genomföra därför att näringslivet tyvärr inte ställde upp på minskningen av nedsättningen på arbetsgivaravgifterna.

Det är den enkla information jag har. Men jag föreställer mig att Peter Hultqvist måste kunna berätta om detta, eftersom Göran Persson måste ha föredragit det här för den socialdemokratiska riksdagsgruppen. Ni måste ha haft utförliga diskussioner på partimötena där ni prövade frågeställningen om förmögenhetsskatter. Jag föreställer mig att ni har haft extra riksdagsgrupper, internat och seminarier kring den frågan.

Jag vet inte exakt hur resonemangen gick, men jag föreställer mig att de påminner om hur ni argumenterade när ni bestämde er för att avskaffa arvs- och gåvoskatten. Det måste ha varit på samma sätt, att ni övervägde att det fanns negativa fördelningseffekter men att det gav effekter på entreprenörsklimatet. Jag antar att Peter Hultqvist underströk dem i de diskussionerna. Det var väl det som tippade över så att man avskaffade arvs- och gåvoskatten.

Jag vet inte hur ni har resonerat på era riksdagsgruppsmöten, men jag föreställer mig att det var så resonemangen gick när ni avskaffade arvs- och gåvoskatten och Göran Persson tog upp frågan om att ta bort förmögenhetsskatten. Det här måste väl ha varit någonting som diskuterades utförligt, att hela partiet fick chansen att ta ställning och att man landade i att just avskaffandet av förmögenhetsskatten var det som var så viktigt att man verkligen ville gå till Svenskt Näringsliv och erbjuda det som den centrala delen av en skattereform.

Men jag vet inte. Jag har inte suttit i den socialdemokratiska riksdagsgruppen, så jag har inte följt den förankringsdebatt ni hade om avskaffandet av förmögenhetsskatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.20 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna i cirka fem minuter.

*Svar på
interpellationer*

9 § Svar på interpellation 2008/09:453 om Stockholmsskattens effekter på bostadsmarknaden

Anf. 78 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Mikael Damberg har frågat kommun- och finansmarknadsministern vilka effekter räntebeläggningen av uppskov har för rörligheten på bostadsmarknaden. Han har vidare ställt frågan om statsrådet avser att verka för att räntebeläggningen ska avskaffas.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Räntebeläggningen infördes som en del i en större reform som sänkte skatteuttaget på de allra flesta bostäder. Den utgjorde en del i finansieringen. Finansieringen utformades så att den främst riktades mot de områden som fått störst fastighetsskattelättnader.

En av riksdagens antagna skattepolitiska riktlinjer från våren 2008 är att olika inslag av uppskjuten beskattning på sikt bör undvikas. Det finns flera skäl för en sådan riktlinje. Några viktiga aspekter lyfts fram i den rapport om bostadsuppskov med mera som Riksrevisionen nyligen publicerat. Bland annat framhålls den ökade risken för skattebortfall som följer av en alltmer internationaliserad värld.

Det finns få empiriska studier av kapitalvinstbeskattningens effekter på rörligheten på bostadsmarknaden varför det är svårt att ha en uppfattning av effekternas storlek. Regeringens bedömning är dock att de förändringar som genomfördes i samband med slopandet av fastighetsskatten endast har begränsade effekter på rörligheten på bostadsmarknaden.

Socialdemokraterna säger att de vill slopa räntebeläggningen men i stället återinföra förmögenhetsskatten. Detta skulle drabba många hushåll i Stockholmsområdet med låga inkomster i kombination med höga taxeringsvärden. Därtill föreslår Socialdemokraterna en extra fastighetsskatt på villor med taxeringsvärde över 5 miljoner kronor. Dessa två förslag förtjänar båda i hög grad benämningen Stockholmsskatt.

Jag har av nämnda anledningar ingen avsikt att verka för ett slopande av räntebeläggningen på bostadsuppskov. Vidare har Socialdemokraterna ännu inte konkretiserat hur ett slopande av uppskovsräntan ska finansieras. En höjd fastighetsavgift för villor med taxeringsvärde över 5 miljoner kronor är långt ifrån tillräckligt som finansiering.

Anf. 79 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag vill först tacka finansministern för svaret på min interpellation, även om jag trodde att det var bostadsministern som ansvarade för frågor om bostadsmarknadens funktionssätt i regeringen. Men jag kan väl förstå att finansministern väljer att svara på mina frågor eftersom Kristdemokraterna, som bostadsministern tillhör, faktiskt vill avskaffa den här skatten. Därför var det kanske enklare för finansministern att försvara regeringens hållning.

Bakgrunden till min interpellation är att alldeles nyligen fick över 200 000 stockholmare svart på vitt se hur den retroaktiva skatten på uppskov vid försäljning av bostad, den så kallade Stockholmskatten, slår mot deras privatekonomi. Många stockholmare hade inte klart för sig vad som skulle komma att hända i årets deklaration. Det handlar om många tusenlappar i en extra skatt. Nästan var fjärde stockholmare mellan 30 och 45 år har i dag gjort uppskov med reavinsten vid försäljning av bostad. Det är vanliga stockholmare med normala inkomster, ofta barnfamiljer och pensionärer, som nu kanske köper en ny bostad i takt med att familjen växer.

Genomsnittsuppskovet i Stockholm är mer än ½ miljon kronor, och det är inte ovanligt med ett uppskov på 1 miljon kronor eller mer i vår del av Sverige. Det är stora belopp, men de återspeglar de fantasipriser som råder på Stockholms bostadsmarknad. För många med uppskov har det varit nödvändigt att använda reavinsten för att kunna skaffa ett nytt boende.

Effekten av denna nya retroaktiva skatt som finansministern har infört är att rörligheten på bostadsmarknaden försämras. Det blir dyrare att flytta med den nya skatten.

Det drabbar flera grupper. Det drabbar de barnfamiljer som drömmer om att flytta till ett större boende. Det drabbar de pensionärer som har bott hela sitt liv i ett boende men som nu känner att det är för stort eller för mödosamt och nu vill byta till ett nytt, mindre boende och därmed frigöra en större bostad för andra på bostadsmarknaden. Ytterst drabbas ungdomarna, de ungdomar som inte har någon bostad i dag, ifall rörligheten på bostadsmarknaden försämras.

Vi socialdemokrater har sagt att vi vill avskaffa den retroaktiva ränteskatten på uppskov som regeringen har infört.

Jag fick ett brev för en tid sedan från en person som heter Rosy, som säger att hon fick en svidande överraskning i årets deklarationsblankett. Hon kommer att få 1 571 kronor i ökad månadskostnad för den här räntekostnaden. Hon skriver: Jag är inte en höginkomsttagare, endast en flitig arbetande arbetsterapeut sedan 25 år tillbaka. Är ensamstående med två barn i småhus. En av mina bekanta, Liselotte, är en ung och driftig kvinna. För henne tog livet en ny vändning. Det blev skilsmässa. Hon blev ensamstående med barnen. Hon tvingades sälja den gamla gemensamma lägenheten och hitta en ny lägenhet i samma bostadsområde som hon bodde i. Och jag kan garantera att med hennes små inkomster planerade hon sin ekonomi mödosamt. Hon planerade för eventuella räntehöjningar, men planerade inte för en extra skatt, som kom neddimpande från regeringen utan att hon visste om det, som retroaktiv kostnad. Hon hade ett uppskov på nästan 900 000 kronor. Hon säger att de 5 000–6 000 kronor i ökad skatt som det innebar för henne var pengar som kanske skulle ha använts för en semester med barnen.

Jag blev provocerad när jag hörde vad statsministern sade. Han sade att det här är en skatt som bara drabbar de riktigt välbeställda i Stockholms innerstad. Då vill jag avsluta med att fråga finansministern om han delar statsministerns åsikt i denna sak.

Anf. 80 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! En av den nya regeringens viktigaste åtgärder var att åstadkomma en lindring och omläggning av boendebeskattningen. Det var onekligen så att den fastighetskatt vi hade totalt hade mist sin legitimitet, och det var helt nödvändigt att göra förändringar. Det vet inte minst interpellanten eftersom det i hög grad var en fråga som diskuterades under valrörelsen.

Det är viktigt att understryka att boendebeskattningen lindrades. Men det är naturligtvis också viktigt att framhålla att om man gör en sådan stor omläggning behöver en del av omläggningen finansieras. Det vi nu diskuterar är frågan om huruvida människor som haft räntefria uppskov även framdeles ska ha räntefria uppskov.

Det är anmärkningsvärt att interpellanten fortsätter att använda ordet retroaktivitet när det gäller en skatt som trädde i kraft den 1 januari 2008 och som vi i riksdagen beslutade om 2007. Skulle man använda ordet retroaktivitet på det sättet skulle i stort sett alla skatteförändringar som människor upplever komma som en överraskning betraktas som retroaktiva. Det är bara att notera att Lagrådet utförligt har gått igenom den här frågan och klart sagt att det här inte är en retroaktiv beskattning. Till och med Skattebetalarnas förening, som ju brukar använda det ordet i andra sammanhang, har accepterat att det ur skatterättslig synpunkt inte alls är en retroaktiv beskattning. Det här är förvisso en ny beskattning som gäller en viss ränta på de skatteuppskov som man har tillskansat sig under en bostadskarriär.

Jag har uppfattat Socialdemokraternas förslag som att de vill ta bort skatten för de uppskov som har skett före den 1 januari 2008 men att de accepterar räntebeläggning på skatteuppskov från försäljningar som har skett från och med detta datum.

Jag skulle vilja fråga Mikael Damberg om han verkligen menar att man då skulle göra åtskillnad på uppskov och uppskov, att de personer som fått stora uppskov före det datumet skulle ha fortsatt räntefrihet medan de människor som fått uppskov efter det datumet ska betala räntan. Så framställdes åtminstone det socialdemokratiska förslaget när det presenterades. Det är ju ett fullständigt orimligt synsätt att bilda ett skattefråse för vissa som har gjort bostadsaffärer före en viss tidpunkt medan andra skulle få betala en uppskovsränta.

Dessutom är räntan fortfarande förmånlig för dem som begär uppskov eftersom det har varit en låg räntebeläggning. Och alternativet är även fortsättningsvis för de allra flesta att ta ett bolån på motsvarande belopp. Då kan ju var och en göra bedömningen om det är privatekonomiskt förmånligt eller inte. Jag tror att här gör vissa lite olika bedömningar men att den här räntebeläggningsen nu börjar bli accepterad.

Anf. 81 TOMMY WAIDELICH (s):

Fru talman! Jag tycker att både Lennart Hedquist och Anders Borg på ett sätt som möjligtvis stämmer juridiskt men inte i praktiken bortförklarar den här skatten som att den inte är retroaktiv.

Många människor runt omkring i vårt land har planerat sin ekonomi och sin boendeekonomi utifrån de gamla reglerna, de som gällde den dagen de sålde sin bostad. Jag har också många exempel och har läst många brev från personer som vittnar om just det.

Jag kan som ett exempel ta en ensamstående pensionär i Järfälla utanför Stockholm som för några år sedan sålde sitt hus och köpte en nyproducerad bostadsrätt. Med den nya uppskovsräntan slås hela hennes planering omkull. Hennes boendekostnad ökar med över 700 kronor per månad så länge hon lever. Det ingick inte i boendekalkylen när beslutet togs om ett nytt och tryggare boende på ålderns höst.

Vi kan leta fram exempel efter exempel på liknande fall. Då kan man inte bara säga att eftersom man har sänkt fastighetsskatten så pass kraftigt gynnar det framför allt Stockholmsregionen och att stockholmarna då kommer att kompenseras. Det är faktiskt så att många stockholmare som har sålt bostäder inte får del av fastighetsskattesänkningarna. De som har köpt en lägenhet får inte de stora fastighetsskattesänkningarna. Inte minst leder det till stora skattesänkningar för dem som bor i stora villor med höga taxeringsvärden. Pensionärerna, och i det här fallet en pensionär som hade sålt en villa och köpt en lägenhet, får inte del av fastighetsskattesänkningen och får inte heller del av jobbskatteavdraget. Det finns alltså många förlorare i den här regionen på uppskovsräntan. Att då säga att Lagrådet har sagt att den inte är retroaktiv håller inte. Den är ju retroaktiv i verkligheten för många stockholmare i deras vardag.

Hälften av det totala uppskovsbeloppet i Sverige på 200 miljoner är det stockholmare som står för. Och de största uppskovsbeloppen står just pensionärerna för i den här regionen. Pensionärer har oftast, precis som exemplen visat på, anpassat sitt boende och planerat sin framtid. Man kanske har bytt till en mindre lägenhet eller bytt från hus till lägenhet för att man inte har tid att sköta trädgård och annat. Då kommer uppskovsräntan som en chock som slår omkull hela ekonomin som man har planerat på äldre dar.

Lennart Hedquist frågade om vår politik och uppskovsräntan. Jag skulle vilja hänvisa till vår motion som ett svar på regeringens höstbudget, för där säger vi att vi vill avskaffa uppskovsräntan i sin helhet under nästa mandatperiod. Det vi gör i vår höstbudget är att vi finansierar just retroaktiviteten och tar det första steget för att komma åt den stora orättvisa som den här retroaktiviteten leder till.

Vi har en situation där många, pensionärer inte minst, får vara med och betala skattesänkningar för de rikaste i lyxvillorna. Vi har många exempel på det här i Stockholmsregionen. Det är det som är så orättvist med uppskovsräntan. Jag förstår inte varför regeringen inte kan se detta. Får inte Anders Borg brev från medborgare som är oroliga för sin framtid? Kan inte regeringen åtminstone vara beredd på ett intellektuellt samtal om detta? Ni har ju omprövat politik tidigare, senast i samband med bonusdebatten. Ta intryck! Är ni beredda till det, Anders Borg?

Anf. 82 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag vill börja med att rikta ett varmt och innerligt känt tack till Mikael Damberg och Tommy Waidelich för att vi får den här debatten. Jag skulle vara beredd att vika min valrörelse till att turnera runt Sverige på socialdemokratiska partimöten och bara debattera den här frågan med Tommy Waidelich eller Mikael Damberg. Det här är nog den grövsta formen av hyckleri och ansvarslöshet som finns i Socialdemokraternas politik.

Det är ansvarslost för att fastighetsskatten är en central del av våra skattebaser. Det är en av de få delarna av våra skattebaser där vi inte har mycket allvarliga samhällsekonomiska effekter på sysselsättning och kapitalbildning av skatterna.

Det är ansvarslost för att det vi gör är att komma åt den svåra frågan hur vi ska hantera de uppskov på 220 miljarder som ligger på fastighetskattesidan och som alldeles uppenbart var på väg att börja lämna Sverige i och med de EU-rättsliga domar vi fick tidigare under mandatperioden.

Det handlar om en viktig skattebas och ett viktigt samhällsproblem som Socialdemokraterna väljer att inte bekymra sig om. Det är tydligen inte längre häftigt att betala skatt.

Ska man över huvud taget försvara ett högt skattetryck måste man börja med att försvara fastighetsskatten och inte falla offer för den typ av populism som så lätt präglar den frågan.

Varför är det hyckleri? Låt mig vara tydlig även med det. Socialdemokraterna talar om att det är viktigt med fördelningsfrågor. Denna skattelättnad har effekter som är fem gånger så stora för decilgrupp 10, de allra rikaste, som för decilgrupp 1. Fem gånger så stora! Det kan inte beskrivas som något annat än hyckleri när man från socialdemokratiskt håll förenar denna fördelningseffekt med rättviseretik.

Socialdemokraterna talar om retroaktivitet. För att det inte ska bli hyckleri förutsätter jag att ni kommer att undanta befintliga förmögenheter från den förmögenhetsskatt som ni talar om. Annars lägger ni en skatt på förmögenhetsvärden som har uppkommit innan skatten införs. Då blir hela resonemanget om retroaktivitet som ni nu för fullständigt innehållslöst. Då vill jag se beräkningarna på vad förmögenhetsskatten ska ge, krona för krona, öre för öre, när man undantar alla befintliga förmögenheter. Hur ska man göra det? Ska det vara det som är köpt före årsskiftet när skatten införs? Ska det vara den värdestegring som ligger före?

Om retroaktiviteten inte är hyckleri förutsätter jag att ni återkommer med ett förslag där er egen förmögenhetsskatt undantar alla befintliga förmögenheter.

Varför är det ansvarslost? Låt oss göra en konjunkturbedömning av denna skattelättnad. Vem riktas den till? Jo, fem gånger mer till dem med de högsta inkomsterna. Vad vi vet om konsumtionsstimulanser? Vi vet att de ska riktas till dem som har minst. Socialdemokraterna har *en* konkret stor skattelättnad. Den riktas till de rikaste.

Vad skulle hända om vi fick en socialdemokratisk regering som tog bort uppskovsräntan? För det första skulle det skapa en stor osäkerhet om uppskovsberget. Vart skulle det ta vägen? Hur skulle det säkras? För det andra skulle er åtgärd medföra att vi får en bostadsbubbla i Sverige, vilket skulle bidra till en förstärkt risk för finansiell instabilitet.

Det här handlar om ett svårslaget rekord i ansvarslöshet och hyckleri. Ska det vara någon mening med svensk socialdemokrati ska det väl vara att man står upp för denna skattebas.

Anf. 83 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Vad är det man brukar säga? Tomma tunnor skramlar mest. Vilket tonläge! Det var långt från den akademiske Anders Borg

som sätter sin tillit till forskning och som funderar över effekter och styrmedels inverkan på olika marknader. Här har vi ett klassiskt exempel på hur Anders Borg i sitt svar försöker tona ned effekterna på bostadsmarknaden men trots allt i en bisats måste erkänna att det nog får en del försämrande effekter på bostadsmarknadens funktionssätt.

Vad händer om man försämrar bostadsmarknadens funktionssätt och gör det dyrare att flytta och byta bostad, Anders Borg? Underlättas ekonomisk aktivitet i storstadsområdena? Underlättar man för unga människor att få tag i sin första bostad? Underlättar man för människor att flytta för att ta de nya jobben om man gör det dyrare att flytta?

Jag hade förväntat mig att Anders Borg hade några kommentarer till min interpellation som handlade om bostadsmarknadens funktionssätt, men det viftades bort.

Det blir ett svårslaget rekord när man börjar tala fördelningspolitik och rycker ut den ena saken efter den andra. I den förra debatten var det stora exemplet lyxskatten som vi skulle införa på de dyraste fastigheterna. Det var fruktansvärt att vi ville förändra fastighetsskattesystemet så att det blir mer rättvist. Det var förödande. Det var ännu mer förödande att Socialdemokraterna har mage att tala om att vi ska ha någon form av förmögenhetsskatt i Sverige. Det var dramatiskt.

Nu handlar hela denna debatt om att vi i Sverige har en skatt som gör det dyrare att flytta och att vi vill göra förändringar av den skatten, och vi har faktiskt andra fördelningspolitiska insatser som gör att vi rättar till det.

Vi är inte ensamma om att rikta denna kritik mot regeringen, Anders Borg. När man läser om Kristdemokraternas syn på denna flyttskatt är det tydligt att de vill ta bort den. De stora bostadsorganisationerna säger att det här är en skatt som förhindrar rörlighet på bostadsmarknaden. Forskare på KTH som har tittat på hur detta påverkar bostadsmarknadens funktionssätt säger att det här försämrar det.

Moderater i Stockholmsregionen skriver i en artikel: "Risken för inlåsnings effekter på bostadsmarknaden i landets storstäder ökar." Stockholms kommuns stadsledningskontor har också avstyrkt de nya uppskavsreglerna.

Vidare skriver de: "Förslaget till ny fastighetsbeskattning är i realiteten en flyttskatt för stockholmare. Prisutvecklingen gör att det blir omöjligt att befinna sig på bostadsmarknaden i en storstadsregion utan att drabbas av flyttskatten."

Det är inte jag som säger detta; det är Anders Borgs egna partikamrater i Stockholm.

Då duger det inte att bara höja tonläget, vifta med armarna och säga att vi måste försvara en skattebas. Vi socialdemokrater har inga problem att försvara en skattebas när det gäller fastighetsskatten. Men Anders Borg kan väl förklara hur alla miljarder i uppskov ska försvinna från landet. Är det en trovärdig utveckling att alla flyttar från landet för att aldrig återvända och att vi därmed aldrig får in dessa skattepengar? Är det denna realistiska hot som rättfärdigar att man gör det svårare för unga att komma in på bostadsmarknaden?

Jag tar gärna en debatt med Anders Borg i den kommande valrörelsen om alla de barnfamiljer med små marginaler som är beroende av att

kunna göra uppskov för att klara en boendekarriär i Stockholmsregionen. Jag ser fram emot den debatten, Anders Borg.

Anf. 84 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Särskilt Tommy Waidelich är väl medveten om den studie som Riksrevisionen alldeles nyligen har gjort beträffande skatteuppskov, bland annat bostadsuppskoven. Det håller inte att i Sverige separat från övriga EU-länder arbeta med den typen av uppskov. På sikt måste vi säkert övergå till ett system där vi inte har skatteuppskov utan andra verktyg för att åstadkomma att det blir bra förhållanden, bland annat på bostadsområdet.

Jag har också fått många samtal om räntebeläggningen av uppskoven. Jag har ungdomar i min närhet som har börjat en bostadskarriär i Uppsala och sedan kommit till Stockholm. De har dessa uppskov.

Det är självklart att de måste upptäcka att den vinst som de har gjort inte är gratis. Det är rimligt att man har en viss räntebeläggning på den skattekredit man har.

Jag har fått telefonsamtal från en person här i Stockholm som hade ett uppskov på 6–8 miljoner kronor. Han sade: Jag hade inte riktigt tänkt mig att det skulle bli en räntebeläggning på detta.

Jag förklarade för honom bakgrunden till att en sådan här skattekredit inte kan vara gratis i all evighet – det var ju i praktiken så det fungerade. Sedan han hade tagit del av hela omläggningen av boendebeskattningen och hur det slog i praktiken sade han: Mig är det ju inte synd om, och jag har svårt att tro att det egentligen är synd om någon annan heller.

Det är inte orimligt att en skattekredit inte är att betrakta som en gratis nytthet som ställs till förfogande. Staten har samtidigt sänkt boendeskatterna på annat sätt.

Anf. 85 TOMMY WAIDELICH (s):

Fru talman! Det här börjar bli riktigt intressant. Lennart Hedquist problematiserar uppskoven och pratar om att avskaffa dem. Om det är beskedet från Moderaterna i dag är det också ett intressant besked i skattedebatten.

Lennart Hedquist hänvisar till Riksrevisionens rapport. Det gör även Anders Borg i sitt svar. Det tycker jag är bra. Jag sitter själv i Riksrevisionens styrelse. Den här rapporten handlar om att det gäller att se hur uppskoven redovisas och att man tar hand om dem i skatteavtal med enskilda länder till exempel.

Att tro att vi kommer att få en massutvandring från Sverige och att alla tar med sig sina skatteuppskov är väl att ha riktigt dåligt förtroende för den egna politiken.

Där behöver vi hyfsa debatten.

Det skulle också vara roligt om regeringen hade ägnat lika mycket uppmärksamhet åt andra rapporter från Riksrevisionen, som definitionen av utanförskap eller försäljning av statliga bolag. Men det är en annan debatt.

Från Socialdemokraternas sida ger vi ju besked om förmögenhets-skatten. Vi ger ett tydligt besked om att vi vill införa en förmögenhets-skatt. Det handlar om att fördela om från de rika till de fattiga.

Därför är vi emot överskottsräntan. Den slår väldigt hårt mot dem med små marginaler. Hela er fastighetsskattereform är ju en reform som gynnar de rikaste, dem med de dyraste villorna.

Jag tycker att det är väldigt olyckligt att ni inte gav något som helst besked om den här överskottsräntan inför valet. Det är en skatt som kom som en blixtnedslag från klar himmel. Man måste kunna ge ett besked.

Ni satt och förhandlade i slutna rum. Enligt vad medierna rapporterade ville inte Anders Borg röra fastighetsskatten. Det landade i en sänkning för dem med de dyraste villorna. Det finansieras med en överskottsrenta. Det pratade ni inte om inför valet.

Vi ger ju besked om förmögenhetsskatten. Därför tycker jag att vi har ett mer renhårigt förhållningssätt.

Anf. 86 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Även detta är en intressant ideologisk debatt.

Tomma tunnor skramlar mest, säger Mikael Damberg. Det är naturligtvis riktigt, men det finns något annat som är viktigare, nämligen att inte hoppa i fel tunna. Det är exakt vad du har gjort i den här frågan. Du sitter i fel tunna. Kom upp ur den så fort som möjligt.

Om Anders Borg vill ha sällskap på resan genom Sverige är jag villig att följa med för att debattera den här frågan. Jag tror att den är väldigt illustrativ.

Allra sist i detta korta inlägg vill jag ta upp den fråga som Tommy Waidelich har väckt, nämligen huruvida detta är retroaktiv skatt eller inte. Det kan säkert av många som hade de här uppskoven upplevas som en retroaktiv skatt. Lagrådet har dock klart och tydligt sagt att det inte handlar om det.

Tommy Waidelichs parti och mitt parti har vid två tillfällen – dels den så kallade underbara natten 1981–1982 dels 1990 – tillsammans varit med och ändrat mycket kraftigt i marginalskatterna, något som oändligt många husägare har tyckt varit förskräckligt eftersom de har fått betydligt sämre villkor. Gränserna för vad man fick dra av har sjunkit. Det blev dyrare genom att vi gjorde de stora marginalskattereformerna. Det var ändå bra. Man kan inte påstå att det var retroaktiv beskattning.

Man måste kunna genomföra förändringar i skattepolitiken, precis som finansministern var inne på tidigare när det gällde förmögenhetsskatten. Att lova att återinföra den är att driva ännu fler jobb ut ur Sverige. Man bör vara försiktig med det när man säger att man sätter jobben främst.

Jag ska våga mig på en prognos. Om olyckan är framme och Socialdemokraterna med sina två stödpartier kommer till makten efter valet 2010 tror jag att vi kommer att få se Radetzki-frågan besvarad just när det gäller om man kommer att ta bort räntebeläggningen på uppskovsavgifter. Radetzki-frågan är som bekant Marian Radetzki's fråga i Dagens Nyheter 1994: Kan vi lita på att Socialdemokraterna ljuger?

På den här frågan är jag helt övertygad om att svaret är ja.

Anf. 87 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag vill än en gång tacka Mikael Damberg för interpellationen och Tommy Waidelich för att vi får debatten.

Vi kommer inte att ha en enda tv-debatt fram till valrörelsen utan att den här frågan är uppe eftersom den belyser Socialdemokraternas populism och ansvarslöshet på ett så utrerat sätt. Det är en skattesänkning som får fem gånger så stora effekter för decilgrupp 10 som för decilgrupp 1, en skattelättnad som bidrar till att öka skillnaderna i Sverige. Det är en skattelättnad som förvärrar ett allvarligt samhällsproblem.

Sätt er ned med experterna och tala med dem om ni tror att frågan om uppskoven inte är på allvar, om vi inte har ett bekymmer med de domar vi har fått i EG-domstolen med anledning av att man kan flytta uppskov över gränserna och om det inte skulle vara ett problem när vi har en skattebas på 200 miljarder kronor i botten.

Det finns nog ingen del av den socialdemokratiska politiken som förvånar mig mer än just detta, när man tappar värnet om våra skattebaser.

Mikael Damberg tog upp hur det hänger ihop med de tidigare debatterna.

Jag kan förstå om Mikael Damberg missade några av dem, men jag ska återge kärnan i min argumentation.

Göran Persson ville som statsminister avskaffa förmögenhetsskatten. Det erbjöd han Svenskt Näringsliv mot att man skulle försämra nedsättningen av arbetsgivaravgifter för mindre företag. Det ansåg Göran Persson vara bra politik för att förstärka svensk utvecklingskraft. Det handlade också om att Socialdemokraterna under sin regeringstid avskaffade arvs- och gåvoskatten.

Varför tog jag upp frågorna om att man tog bort arvs- och gåvoskatten som man också finansierade med att försämra nedsättningen av arbetsgivaravgiften för små företag? Jo, det var väldiga fördelningseffekter i det.

Jag har debatterat med socialdemokrater om vilka fördelningseffekter regeringens politik har.

Jag har inte slagits av det förut, men jag tackar Mikael Damberg för påpekandet. Här ser vi logiken. Förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatten och nu räntan på uppskoven är en träffsäker fördelningspolitik riktad till decilgrupp 10 – de som har det bäst i samhället.

Mikael Damberg undrar var vi har den seriösa debatten i den är frågan.

Låt oss ta en seriös debatt. Vad är sysselsättningseffekten av att man tar bort räntan på uppskov? Fastighetsskatten är väl den skattebas som, alla kategorier, har minst effekt på sysselsättningen. Där kommer Socialdemokraterna med sin träffsäkerhet och stoppar skattesänkningen.

En skattesänkning som i stor utsträckning går till dem med de högsta inkomsterna, vad har den för effekt på efterfrågan? Titta igenom de studier från IMF och OECD som det hänvisas till. Den har så liten effekt som det bara går. Den har ju till och med negativ effekt eftersom den skulle bidra till en bostadsbubbla.

Sist men inte minst: Vad är det tredje kriteriet för att utvärdera skattepolitik? Det är naturligtvis fördelningen. Vad är effekten på effektivitet och jobb? Vad är effekterna på konjunkturen? Vad är effekten på fördelningen? Låt mig då ta upp det här med fördelningen igen.

Här gör Socialdemokraterna sin skattepolitiska prioritering. De sänker skatten för dem som har tjänat riktigt mycket på att sälja sin bostad. Detta är populism. Detta är att backa från ansvaret att i en välfärdsstat stå

upp för skattebaserna. Ska Sverige vara en stark välfärdsstat måste man stå upp och försvara skattebaserna även när det finns starka populistiska opinioner som står emot detta.

Låt oss resa runt i landet och fråga LO-medlemmarna i Norrköping om detta var deras prioritering. Vi kan fråga de arbetslösa i Västsverige om det var uppskoven på stockholmarnas bostadsvinster som var den socialdemokratiska kärnprioriteringen.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 88 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Det ska bli spännande med valrörelsen, Anders Borg. Det besked som vi får här i dag är att frågan om uppskov är en av de stora frågorna som ni har funderat över i årtionden för att ni vill värna skattebaserna. Ni kunde ha sagt någonting om det i valrörelsen. Ni kunde ha sagt någonting till de 200 000 stockholmare som nu drabbas av en ny skatt som de före valet inte visste skulle införas.

Var detta ett så allvarligt problem, Anders Borg? I så fall hade du väl hållit tal om detta, skrivit det i era valprogram och sagt att detta skulle införas som en ny skatt för att göra det dyrare att flytta och byta bostad i Stockholmsregionen. Detta är intressant. När det gäller fördelningseffekten blir det mest parodiskt, ärligt talat.

Anders Borg, du angriper från alla håll samtidigt. Först angriper du oss för att vi vill ha en förmögenhetsskatt. Sedan angriper du oss för att vi vill ta bort en skatt som gör det dyrare att flytta. Då har du räknat ut att det finns några i den gruppen som kommer att få väldigt stora nedsättningar av den skatten. Ja, men det är de som ska få betala den förhatliga lyxskatten på fastigheter som vi vill införa.

Det är märkligt att du nu bryter ut bara en skatt, medan du talar tyst om de två skatter som du har uppehållit dig vid i resten av debatterna. Det är den samlade effekten av detta som vi man måste titta på. Den samlade effekten av era skatteförslag blir att de som har de största villorna får de största skattesänkningarna. Det är så det har blivit. Dessutom gör du det nu dyrare att flytta och byta bostad. Varför talar du ingenting om detta – bostadsmarknadens funktionssätt? Det spelar i Anders Borgs värld inte någon roll hur vi får bostadsmarknaden att fungera.

Är det bra att det relativt sett blir dyrare för människor att byta bostad och att det relativt sett blir billigare att bo kvar i sin bostad? Är det ett bra bostadsmarknadssystem? Är det ett bra skattesystem? Gynnar det unga människor som letar sig in på bostadsmarknaden? Gynnar det de pensionärer som behöver byta sin bostad? Gynnar det de småbarnsföräldrar i storstadsområdena som måste göra en boendekarriär för att få någonstans att bo när deras familj växer? Detta är frågor som Anders Borg inte svarar på. Det är synd att han inte gör det. Han vill uppenbarligen mest prata om Göran Persson.

Anf. 89 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Vi talar här om en mycket allvarlig fråga. Vi har en tilltagande globalisering. Vi har en förändrad EU-rättslig lagstiftning som gör att det blir allt svårare med uppskjuten beskattning. Det är för Sverige ett mycket allvarligare problem än för de flesta andra EU-länder därför att vi har mycket större skatteuppskov. Det beror på hur vi har

konstruerat vår beskattning av pensioner respektive fastigheter. Det finns inte något annat europeiskt land som såvitt jag vet har så stora uppskov. Det är en allvarlig risk i vårt skattesystem.

Därför har regeringen som princip i skattepolitiken sagt att vi ska undvika uppskov i beskattningen. Därför har vi gjort en begränsning här på 1,6 miljoner och en räntebeläggning av uppskoven som gör att vi kan säkra en intäktskälla på dem och bättre säkra spårbarhet i det hela. Det är det allvarliga samhällsproblem som vi talar om.

Då har vi Socialdemokraterna och hyckleriet. Vad är hyckleri? Jo, hyckleri är när man säger en sak och gör en annan sak. Det är kärnan i detta – när man talar om fördelningpolitik och avskaffar arvs- och gåvoskatten, när man talar om fördelningpolitik, och Göran Persson tydliggör att han ändå ville ta bort förmögenhetsskatten, när man talar om fördelningpolitik och lägger sin skattelättnad på uppskovsräntan på ett sätt som gynnar dem som har tjänat mest på att sälja sin bostad. Det är en skattepolitisk prioritering som måste bedömas ha en obefintlig eller nära nog obefintlig effekt på jobben. Den gör det inte mer lönsamt att arbeta. Det är en skattelättnad som har mycket liten effekt på efterfrågan därför att den i huvudsak riktas till människor som har tjänat stora belopp på sina bostadsaffärer och som följaktligen är relativt förmögna. Det är en skattesänkning som har en fördelningseffekt som är snedvriden.

Detta är, med förlov sagt, ett av de märkligaste skattepolitiska förslag som jag har upplevt i min politiska historia, att Socialdemokraterna undergräver basen för fastighetsskatten. Det är häpnadsväckande, det är förvånande, och det kommer att bli en viktig debatt i valrörelsen.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Skrivelse
2008/09:189 till utrikesutskottet

11 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställts

den 8 maj

2008/09:490 Konsumentvägledare

av *Egon Frid* (v)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:491 Vården av KOL-patienter

av *Ylva Johansson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:492 Slakt utan bedövning

av *Wivi-Anne Johansson* (v)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)
2008/09:493 Smittskyddsberedskap hos veterinärer
av *Helén Pettersson* i Umeå (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)
2008/09:494 Handläggningen av ärenden med bortförda barn
av *Annelie Enochson* (kd)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Prot. 2008/09:114
8 maj

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 maj.

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 8 maj

2008/09:911 Kostnader för försäljningen av apotek
av *Ylva Johansson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)
2008/09:912 Specialutformade program inom gymnasieskolan
av *Peter Hultqvist* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)
2008/09:913 Statsrådets inkomstgaranti
av *Peter Hultqvist* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
2008/09:914 Regelverk för sms-lån
av *Carin Runeson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)
2008/09:915 Handlingsplan mot ekonomisk brottslighet
av *Margareta Persson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 maj.

13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 8 maj

2008/09:886 Allmänhetens tillträde till Hagaparken
av *Christina Axelsson* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)
2008/09:899 Läkemedelsinformation för äldre
av *Jeppe Johnsson* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

Prot. 2008/09:114
8 maj

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 12 maj.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 5 §
anf. 32 (delvis),
av talmannen därefter till och med 8 § anf. 70 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Avsägelse	1
2 § Aktuell debatt: Pensionssystemet	1
Anf. 1 KALLE LARSSON (v).....	1
Anf. 2 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	1
Anf. 3 KALLE LARSSON (v).....	3
Anf. 4 VERONICA PALM (s).....	4
Anf. 5 SOLVEIG ZANDER (c).....	6
Anf. 6 TOBIAS KRANTZ (fp).....	7
Anf. 7 LARS GUSTAFSSON (kd).....	8
Anf. 8 GUNVOR G ERICSON (mp).....	10
Anf. 9 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	11
Anf. 10 KALLE LARSSON (v).....	12
Anf. 11 VERONICA PALM (s).....	13
Anf. 12 SOLVEIG ZANDER (c).....	15
Anf. 13 TOBIAS KRANTZ (fp).....	16
Anf. 14 LARS GUSTAFSSON (kd).....	17
Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (mp).....	18
Anf. 16 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	19
Anf. 17 KALLE LARSSON (v).....	19
Anf. 18 VERONICA PALM (s).....	20
Anf. 19 SOLVEIG ZANDER (c).....	21
Anf. 20 TOBIAS KRANTZ (fp).....	21
Anf. 21 LARS GUSTAFSSON (kd).....	22
Anf. 22 GUNVOR G ERICSON (mp).....	22
Anf. 23 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	23
3 § Meddelande om partiledardebatt.....	23
4 § Svar på interpellation 2008/09:418 om lex Gulli mot felaktig läkemedelsanvändning	23
Anf. 24 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	23
Anf. 25 THOMAS NIHLÉN (mp).....	25
Anf. 26 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	26
Anf. 27 THOMAS NIHLÉN (mp).....	27
Anf. 28 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	28
Anf. 29 THOMAS NIHLÉN (mp).....	29
Anf. 30 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	29
5 § Svar på interpellation 2008/09:406 om definition av utanförskapet	30
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m).....	30
Anf. 32 HILLEVI LARSSON (s).....	30
Anf. 33 Finansminister ANDERS BORG (m).....	31
Anf. 34 HILLEVI LARSSON (s).....	33

Anf. 35	PETER HULTQVIST (s)	34
Anf. 36	EVA-LENA JANSSON (s)	35
Anf. 37	Finansminister ANDERS BORG (m)	36
Anf. 38	HILLEVI LARSSON (s)	37
Anf. 39	PETER HULTQVIST (s)	38
Anf. 40	TALMANNEN	38
Anf. 41	EVA-LENA JANSSON (s)	38
Anf. 42	Finansminister ANDERS BORG (m)	39
6 §	Svar på interpellation 2008/09:415 om pensionärers skattessituation	40
Anf. 43	Finansminister ANDERS BORG (m)	40
Anf. 44	LENNART AXELSSON (s)	41
Anf. 45	CURT LINDEROTH (m)	41
Anf. 46	PETER HULTQVIST (s)	42
Anf. 47	LENNART HEDQUIST (m)	43
Anf. 48	Finansminister ANDERS BORG (m)	44
Anf. 49	LENNART AXELSSON (s)	45
Anf. 50	CURT LINDEROTH (m)	46
Anf. 51	PETER HULTQVIST (s)	46
Anf. 52	LENNART HEDQUIST (m)	47
Anf. 53	Finansminister ANDERS BORG (m)	47
Anf. 54	LENNART AXELSSON (s)	49
Anf. 55	Finansminister ANDERS BORG (m)	49
7 §	Svar på interpellation 2008/09:417 om regeringens skattepolitik	50
Anf. 56	Finansminister ANDERS BORG (m)	50
Anf. 57	EVA-LENA JANSSON (s)	50
Anf. 58	LENNART AXELSSON (s)	51
Anf. 59	Finansminister ANDERS BORG (m)	52
Anf. 60	EVA-LENA JANSSON (s)	54
Anf. 61	LENNART AXELSSON (s)	55
Anf. 62	Finansminister ANDERS BORG (m)	55
Anf. 63	EVA-LENA JANSSON (s)	57
Anf. 64	Finansminister ANDERS BORG (m)	57
8 §	Svar på interpellation 2008/09:424 om arbetstillfällena och skattesänkningar	58
Anf. 65	Finansminister ANDERS BORG (m)	58
Anf. 66	PETER HULTQVIST (s)	59
Anf. 67	LENNART AXELSSON (s)	60
Anf. 68	GUNNAR ANDRÉN (fp)	60
Anf. 69	Finansminister ANDERS BORG (m)	61
Anf. 70	PETER HULTQVIST (s)	62
Anf. 71	LENNART AXELSSON (s)	63
Anf. 72	GUNNAR ANDRÉN (fp)	64
Anf. 73	EVA-LENA JANSSON (s)	64
Anf. 74	Finansminister ANDERS BORG (m)	65
Anf. 75	PETER HULTQVIST (s)	66
Anf. 76	EVA-LENA JANSSON (s)	67

Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (m)	68
Ajournering.....	68
Återupptagna förhandlingar	68
9 § Svar på interpellation 2008/09:453 om	
Stockholmsskattens effekter på bostadsmarknaden.....	69
Anf. 78 Finansminister ANDERS BORG (m)	69
Anf. 79 MIKAEL DAMBERG (s).....	69
Anf. 80 LENNART HEDQUIST (m)	70
Anf. 81 TOMMY WAIDELICH (s).....	71
Anf. 82 Finansminister ANDERS BORG (m)	72
Anf. 83 MIKAEL DAMBERG (s).....	73
Anf. 84 LENNART HEDQUIST (m)	74
Anf. 85 TOMMY WAIDELICH (s).....	75
Anf. 86 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	76
Anf. 87 Finansminister ANDERS BORG (m)	76
Anf. 88 MIKAEL DAMBERG (s).....	77
Anf. 89 Finansminister ANDERS BORG (m)	78
10 § Hänvisning av ärende till utskott	79
11 § Anmälan om interpellationer	79
12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	80
13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	80
14 § Kammaren åtskildes kl. 14.05.	81

